

Suomen Pankin vuosikertomus 2009

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Suomen Pankin vuosikertomus 2009

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Suomen Pankki

Perustettu 1811

Käyntiosoite

Snellmaninaukio, Helsinki

Postiosoite

PL 160, 00101 Helsinki

Puhelinnumero

kansallinen 010 8311

kansainvälinen +358 10 8311

Faksi

(09) 174 872

SWIFT

SPFB FI HH

Sähköposti

info@suomenpankki.fi

etunimi.sukunimi@suomenpankki.fi

Suomen Pankin internetsivusto

www.suomenpankki.fi

www.bof.fi/fi

Aluekonttorit

Vantaa

Turvalaaksontie 1, Vantaa,

PL 160, 00101 Helsinki,

puh. 010 8311

Kuopio

Puutarhakatu 4,

PL 123, 70101 Kuopio,

puh. 010 8311

Oulu

Kajaaninkatu 8,

PL 103, 90101 Oulu,

puh. 010 8311

Tampere

Koskikatu 9 C,

PL 325, 33101 Tampere,

puh. 010 8311

Tämä vuosikertomus on Suomen Pankista annetun lain 19 §:n mukainen toimintakertomus.

Vuosikertomuksen luvut perustuvat helmikuussa 2010 käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN-L 1239-9329 (painettu julkaisu)

ISSN 1456-5773 (verkkojulkaisu)

Multiprint Oy

Vantaa 2010

Sisällys

Suomen Pankki	5
Esipuhe	7
Suomen Pankin strategia	8
Toiminta vuonna 2009	11
Raha- ja talouspolitiikka	11
Suomen Pankki rahapolitiikan valmistelussa	11
EKP:n rahapolitiikka vuonna 2009	11
EKP:n neuvoston kannanotot muuhun talouspolitiikkaan	15
Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa	16
Tutkimus	17
Operatiivinen pankkitoiminta	22
Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa	22
Maksuliike	31
Suomen Pankin sijoitustoiminta	32
Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta	37
Rahoitusmarkkinat ja tilastot	43
Rahoitusjärjestelmän vakaus ja tehokkuus	43
Tilastot	48
Rahahuolto	50
Suomesta liikkeeseen lasketun eurosetelistön määrä kasvaa edelleen tasaisesti	50
Käteisen säilytysjärjestelmän uudistamista selvitetty	51
Setelipakkausrobotti otettiin käyttöön Vantalla vuoden 2009 lopulla	52
Seteliväärennösten määrä jatkaa kasvuaan	52
Muu toiminta	54
Kansainvälinen toiminta	54
Viestintä	60
Johtaminen ja organisaatio	64
Suomen Pankin organisaatio	64
Johtamisjärjestelmä	65
Henkilöstö	72
Budjetti ja operatiiviset kustannukset	75
Ympäristö	79

Tilinpäätös	81
Tase	82
Tuloslaskelma	84
Tilinpäätöksen liitteet	85
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	87
Taseen liitetiedot	90
Tuloslaskelman liitetiedot	96
Tilintarkastuskertomus	103
Lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisesta tilintarkastuksesta	104
Liitteet	105
Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet vuonna 2009	105
Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomais- toimenpiteet vuonna 2009	106
Suomen Pankin vuonna 2009 antamia lausuntoja	111
Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2009	112
Liitetaulukot	115

Suomen Pankki

Suomen Pankki on kansallinen keskuspankki ja Suomen rahaviranomainen. Pankki on Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja eurojärjestelmän jäsen. Sen toimintaa säätelevät Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö ja laki Suomen Pankista.

Kansallisena keskuspankkina ja eurojärjestelmän jäsenenä Suomen Pankki edistää hintavakautta, maksu- ja rahoitusjärjestelmän vakautta ja tehokkuutta sekä rahoitusmarkkinoiden eurooppalaista yhdentymistä. Suomen Pankki huolehtii osaltaan Suomen rahoitusjärjestelmän luotettavuudesta ja tehokkuudesta sekä osallistuu sen kehittämiseen.

Suomen Pankin ydintoimintoihin kuuluvat rahapolitiikan valmistelun ja rahoitusjärjestelmän vakauden valvonnan lisäksi operatiiviset keskuspankki-tehtävät rahapolitiikan toteutuksessa ja maksuliikkeessä sekä rahahuolto. Vaikka päätökset tehdään keskitetysti Euroopan keskuspankin neuvostossa, niiden toteutuksesta vastaavat hajautetusti kansalliset keskuspankit. Suomea edustaa neuvostossa Suomen Pankin pääjohtaja.

Suomen Pankin johtokunnan muodostivat vuonna 2009 puheenjohtaja Erkki Liikanen, varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen sekä jäsenet Sinikka Salo ja Seppo Honkapohja. Eduskunnan valitsemat yhdeksän pankkivaltuutettua valvoivat pankin toimintaa.

Euroopan unionin jäsenvaltioiden vuonna 2007 allekirjoittama Euroopan unionin uudistussopimus eli Lissabonin sopimus tuli voimaan 1.12.2009. Sopimuksessa määritellään hintavakaus

unionin tavoitteeksi ja mainitaan eurojärjestelmä ja euroryhmä ensimmäistä kertaa. EKPJ:n tavoitteet ja tehtävät säilyivät ennallaan.

Suomen Pankin pääkonttorin 6 osastolla ja tarkastusyksikössä sekä 4 aluekonttorissa työskenteli kaikkiaan noin 453 henkeä. Pankin neljä aluekonttoria Vantaalla, Tampereella, Oulussa ja Kuopiossa hoitavat pääosin rahahuollon tehtäviä.

Vuoden 2009 alusta lukien hallinnollisesti Suomen Pankin yhteyteen sijoitettu Finassivalvonta (Fiva) toimii itsenäisesti. Sen palveluksessa työskenteli 211 henkeä. Finanssivalvonta julkaisee oman toimintakertomuksensa.

Suomen Pankin johtokunta.
Ylhäältä lukien johtokunnan puheenjohtaja Erkki Liikanen, johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen, Sinikka Salo ja Seppo Honkapohja.

Vuoden 2009 alussa maailmalla oli syvä pelko 1930-luvun tapahtumien toistumisesta. Tuolloin protektionismi hyydytti maailmankaupan ja pankkien konkurssit jähmettivät rahoitusmarkkinat. Rahoitusmarkkinoiden luottamusputa oli syvimillään maaliskuussa, jolloin muun muassa maailman pörssikurssit olivat romahduksen jäljiltä alimmillaan, ja maailmankaupan näkymät pysyivät heikkoina pitkälle kevääseen. Vaikka rahoitusjärjestelmän romahdus oli kyetty vuoden 2008 lopussa estämään, luottamus pankkeihin oli vuoden 2009 alussa edelleen heikko. Keskuspankit pitivät aktiivisesti yllä pankkien likviditeettiä ja tukivat luottamuksen palautumista rahoitusmarkkinoilla epätaivomaisiin rahapolitiisin toimenpitein.

Keskuspankit ottivat intensiivisesti osaa myös muuhun talouspoliittiseen keskusteluun. Muun muassa EKP:n neuvosto korosti, että finanssipoliittisten elvytystoimien tulee olla välittömiä, valikoivia ja väliaikaisia. Samoin neuvosto korosti, että protektionismi ei ole ratkaisu kriisiin aiheuttamiin ongelmiin, vaan laajentuessaan se voisi pitkittää ja syventää kriisiä merkittävästi.

Kesään 2009 tultaessa rahoitusmarkkinoiden toiminta alkoi vähitellen elpyä. Vuoden jälkipuoliskolla maailmankauppa alkoi kasvaa nopeasti, kehittyvien talouksien kasvu voimistui ja kehittyneissäkin talouksissa pohja saavutettiin. Hallitusten voimakkaat elvytystoimet ja taantumien aiheuttama verotulojen väheneminen johtivat kuitenkin julkisen talouden alijäämien rajuun kasvuun.

Maailman valtioiden yhteisten toimien onnistuminen perustui keskuspank-

kien ja hallitusten hyvään yhteistoimintaan. Toisin kuin 1930-luvulla, hallituksilla ja keskuspankeilla oli instituutioita, kuten IMF, jotka tarjosivat paikan sovittaa yhteen toimenpiteitä ja joilla oli politiikkapäätösten valmisteluun aineistoa ja arvioita.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) jäsenenä myös Suomen Pankki oli aktiivisesti mukana laman torjunnassa. Osallistuimme monilla tasoilla eurojärjestelmässä tilanteen analyysiin sekä politiikkatoimien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kotimaassa Suomen Pankin asiantuntemus on myös ollut laajasti hallituksen ja eduskunnan käytössä.

Vaikka rahoitusjärjestelmän toimintakyky on palautettu ja maailmantalouden kasvu on vauhdittunut, talouden näkymissä on edelleen paljon epävarmuutta. Talouspolitiikan lähiaikojen suuria haasteita ovat talouden elpymisen saaminen riittävän varmalle pohjalle ja irrottautuminen poikkeuksellisen mittavista elvytystoimista.

Erkki Liikanen
9. helmikuuta 2010

Suomen Pankin strategia

Strategiatyössä keskityttiin vuoden 2008 lopulla uusitun strategian toimeenpanoon, finanssikriisin opetusten analysointiin sekä kertomusvuoden alussa toimintansa aloittaneen Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin yhteistyön varmistamiseen.

Strategian mukaisesti pankille rakennettiin ympäristöohjelma. Edellisenä vuonna käyttöön otetun prosessijohtamismallin mukaisesti aloitettiin kaksi uutta prosessia: kotimaisen talouspolitiikan vaikuttamisen prosessi ja vakausanalyysiprosessi. Rahapolitiikan analyysissä ja valmistelussa sekä rahapolitiikan toimeenpanossa ja likviditeetin hallinnassa prosessimuoto oli otettu käyttöön jo vuoden 2008 lopussa.

Osaamisen laajentamiseksi on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, että nuoret asiantuntijat pääsevät osallistumaan politiikka-valmisteluun ja mukaan kokeneempien verkostoihin. Sisäisten toimintatapojen sujuvoittamiseksi ja eri organisaatiotasojen välisen tiedonkulun sekä motivaation parantamiseksi päätöksentekoa delegointiin lisää osastoille.

Kolme työryhmää arvioi finanssi- ja talouskriisin vaikutuksia pankin toimintaympäristöön. Lähes joka kymmenes pankkilainen osallistui näiden työryhmien työhön. Ryhmien tehtävänä oli

laatia toimintaympäristöanalyysi ja esittää sen perusteella toimenpidesuosituksia toimintojen kehittämiseksi. Ehdotusten pohjalta päätettiin joidenkin esitysten välittömästä toimeenpanosta ja useiden ehdotusten lisäselvitys aloitettiin vuoden 2010 alussa. Kokemukset toimintaympäristötyöryhmien työstä olivat myönteisiä, ja pankki jatkaa tätä toimintatapaa vuoden 2010 aikana.

Suomen Pankki on eurojärjestelmän aktiivinen ja rakentava jäsen

Suomen Pankki edistää hintavakautta sekä rahoitusjärjestelmän tehokkuutta ja eurooppalaista yhdentymistä. Se vastaa Suomen rahahuollosta ja valuuttavarannosta. Toiminnallaan pankki luo edellytyksiä talouskasvulle ja työllisyydelle.

PALVELUKYKY JA VAIKUTTAVUUS

Suomen Pankin menestys eurojärjestelmässä perustuu tutkimus- ja analyysitoimintaan.

Pankki vaikuttaa kotimaisessa talouspolitiikassa yhdistämällä kokonaistaloudellisen ja rahoitusmarkkinoiden asiantuntemuksen.

Pankki takaa Suomessa toimiville rahoitusmarkkinaosa-puolille kansainvälisesti kilpailukykyiset keskuspankki-palvelut.

Se vastaa maan rahahuollosta ja kehittää sen laadukkuutta, tehokkuutta ja turvallisuutta.

Yleisön luottamusta Suomen Pankkiin sekä tietoa pankin ja eurojärjestelmän toiminnasta lisätään tehokkaan ja kohdennetun viestinnän avulla.

RESURSSIKÄYTÖN TALOUDELLISUUS

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus sijoitetaan kansainvälisten vastuiden ja kriisinhallintavalmiuden tarpeiden mukaan. Tavoitteena on vakaa voitonjako vakavaraisuutta vaarantamatta.

Pankki on henkilöstömäärältään ja toimintakuluiltaan EU-maiden tehokkaimpien keskuspankkien joukossa.

SISÄISTEN PROSESSIEN TOIMIVUUS

Suomen Pankin sisäisten toimintatapojen nopeutta ja laatua parannetaan prosessijohtamisen avulla.

Pankki ja Finanssivalvonta tehostavat keskinäistä tiedonkulkuaan ja kehittävät työnjakoaan.

Pankin tieto- ja viestintätekninen ympäristö mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman tehokkaan työskentelyn.

Pankki toimii ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.

UUDISTUMINEN JA TYÖHYVINVOINTI

Suomen Pankin henkilöstön osaamista lisätään.

Pankin tutkimus ylittää painopistealueillaan kansainväliselle tasolle.

Yhteistyöllä luomme iloa ja innovatiivisuutta päivittäiseen työhön.

Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT) järjesti toukokuussa Venäjä-tietoiskun Säätytalolla.

Toiminta vuonna 2009

Raha- ja talouspolitiikka

Suomen Pankki rahapolitiikan valmistelussa

Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu EKP:n neuvoston jäsenenä rahapolitiikkaan päätöksentekoon, ja pankin asiantuntijat ovat mukana rahapolitiikan päätösten valmistelussa ja muussa taustatyössä, erityisesti rahapolitiikan komiteassa ja sen alaisissa työryhmissä. Suomen Pankki toimii Suomen talouden asiantuntijana eurojärjestelmässä ja euroalueen asiantuntijana Suomessa. Keskeisiin tehtäviin kuuluu Suomen talouden ennusteen laadinta osana euroalueen yhteistä ennustetta. Alkuvuonna 2009 rahapolitiikan valmistelun pääpaino oli sen varmistamisessa, että rahapolitiikka ja pankkijärjestelmälle annettu likviditeetti siirtyvät markkinakorkoihin riittävässä määrin. Loppuvuonna pääpaino siirtyi rahapolitiikan ylimääräisistä toimituksista luopumiseen eli niin kutsuttujen irtautumisstrategioiden analysointiin. Vuoden aikana laadittiin useita talouskehitykseen sekä EKP:n rahapolitiikkaan ja sen vaikutuksiin liittyviä selvityksiä. Suomen taloutta koskevat ennusteet ilmestyivät maalisi- ja syyskuussa Euro & talous -lehden erikoisnumerossa Talouden näkymät.

EKP:n rahapolitiikka vuonna 2009

EKP:n neuvosto tähtää rahapolitiikallaan siihen, että yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitattu euroalueen inflaatiovauhti säilyy keskipitkällä aikavälillä alle 2 prosentissa mutta kuitenkin lähellä sitä. EKP:n neuvosto seuraa ja analysoi euroalueen talousnäkymiä ja asettaa ohjauksikonsensa tasolle, joka

parhaiten tukee hintavakautta keskipitkällä aikavälillä. Vuonna 2009 inflaatiopaineet olivat poistuneet, mutta kokonaistaloudellista toimintaympäristöä leimasi vielä vuoden alkupuolella poikkeuksellisen suuri epävarmuus, joka oli seurausta globaalista finanssikriisistä. Loppuvuotta kohden epävarmuus alkoi vähitellen pienentyä. Inflaatio pysyi edelleen vähäisenä.

EKP:n neuvosto laski korkoja alkuvuonna 2009 voimakkaasti. Myös likviditeettiä tarjottiin runsaasti pankkijärjestelmän ja talouden rahoituksen saatavuuden tueksi. Inflaatiopaineet vähenivät erityisesti talousnäkyvien heikentymisen vuoksi. Talouskasvun ja erityisesti maailmankaupan hidastuminen ajoittui loppuvuoteen 2008 ja alkuvuoteen 2009. Näkyvien heikentyminen oli suurelta osin seurausta rahoitusmarkkinoiden häiriötilasta. Sekä maailmantalouden että euroalueen kysynnän nähtiin vaimenevan pidemmäksi aikaa. Myös rahan määrän ja luotonannon kasvu hidastui. Nämä tekijät puolsivat näkemystä, jonka mukaan oli syytä odottaa inflaatiovauhdin pysyvän hintavakauden määritelmän mukaisena tai sitä hitaampana rahapolitiikan näkökulmasta merkittävällä aikavälillä.

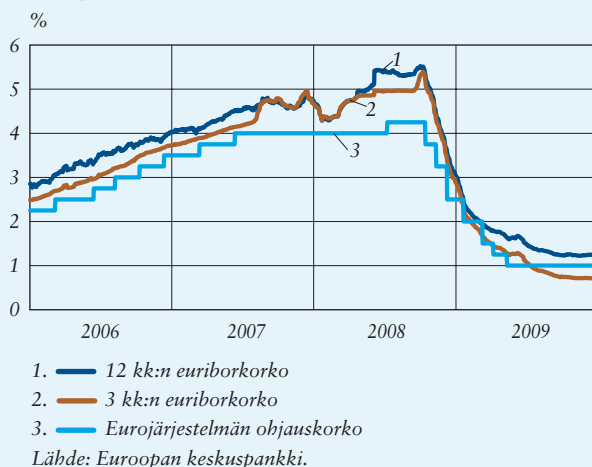
EKP:n neuvosto laski korkoja vuoden 2009 alkupuolella neljä kertaa, yhteensä 1,5 prosenttiyksikköä. Viimeisen kerran korkoa laskettiin toukokuussa, jonka jälkeen perusrahoitusoperaatioiden korko jäi loppuvuodeksi yhteen prosenttiin. Koronlaskujen lisäksi EKP:n neuvosto ilmoitti jatkavansa tehostettua luotonannon tukemista. Luotonantoa tukeakseen

eurojärjestelmä aloitti kesäkuussa likviditeettiä lisäävät maturiteetiltaan 12 kuukauden pituiset rahoitusoperaatiot loka-kuusta 2008 lähtien toteutettujen operaatioiden jatkoksi. Operaatiot toteutettiin aluksi kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa likviditeetti jaettiin täysimääräisesti kaikkiin tarjouksiin. Toukokuun kokouksessa EKP:n neuvosto ilmoitti myös periaatepäätöksestä ostaa euroalueella liikkeeseen laskettuja euro-määräisiä katettuja joukkolainoja. Katettuja joukkolainoja päätettiin ostaa nimelisarvoltaan 60 mrd. eurolla. Näiden päätösten tavoitteena oli edistää rahamarkkinakorkojen laskun jatkumista, rohkaista pankkeja ylläpitämään ja lisäämään luotonantoa asiakkaille, parantaa markkinoiden likviditeettiä yksityisen sektorin velkapaperimarkkinoiden keskeisillä segmenteillä sekä helpottaa pankkien ja yritysten rahoitustilannetta.

Toimilla, joilla EKP:n neuvosto vastasi finanssikriisin kärjistymiseen, tuettiin pankkisektorin likviditeetin saatavuutta ja luotonantoa sekä euroalueen talouden elpymistä. Toteutetut toimet pyrkivät tukemaan sekä kotitalouksia että yrityksiä. Pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden merkitys näkyi erityisesti markkinakorkojen laskuna. Vaikka perusrahoitusoperaatioiden korko pysyi yhdessä prosentissa, lyhyet euriborkorot laskivat huomattavasti alle yhden prosentin (kuvio 1). Myös pankkien välinen eonikorko laski selvästi. Eonikorko pysytteli pääasiassa koko vuoden yhden kuukauden euriborin alapuolella, mutta oli kuitenkin hieman EKP:n yön yli -talletuskorkoa korkeampi.

EKP:n neuvosto korosti luotonannon tehostamisen ilmoituksen yhteydessä toukokuussa ja kaikissa kokouksissa sen jälkeen, että ne epätavanomaiset toimenpiteet, joita ei tulevaisuudessa tarvita samassa määrin kuin aiemmin, voidaan tarvittaessa purkaa nopeasti ja likviditeettiä vähentää tehokkaasti. Näin neuvosto halusi varmistaa, että keskipitkän aikavälin inflaatio-odotukset pysyvät vastakin lujasti ankkuroituina. Marraskuun kokouksessa neuvosto ilmoitti, että rahoitusmarkkinoiden tilanne oli kohentunut siinä määrin, ettei likviditeettiä lisääviä eurojärjestelmän toimenpiteitä tulla tulevaisuudessa tarvitsemaan samassa määrin kuin aiemmin. Joulukuussa neuvosto ilmoitti jatkavansa niin kauan kuin on tarpeen perusrahoitusoperaatioiden toteuttamista kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisinä. Viimeinen

Kuvio 1.
Rahapolitiikan välittymismekanismi

kuuden kuukauden operaatio ilmoitettiin pidettävän maaliskuun 2010 lopussa. Näiden päätösten myötä eurojärjestelmä tarjoaa edelleen euroalueen pankkijärjestelmälle pitkäaikaista rahoitustukea erittäin suotuisin ehdoin. Osasta likviditeettiä lisäävistä toimenpiteistä ollaan kuitenkin asteittain luopumassa vuoden 2010 aikana.

Voimakkaiden rahapolitiikkaa ja likviditeettiä lisäävien operaatioiden taustalla oli rahoitusmarkkinoiden häiriön välittyminen reaalityönteeseen. Tammi-kuussa 2009 oli nähtävissä, että rahoitusmarkkinoiden häiriötila oli vaikuttanut euroalueen talouskasvuun hyvin negatiivisesti. Neuvostossa nähtiin, että rahoitusmarkkinoiden jännitteet hidastavat talouskasvua edelleen. Maaliskuun kokouksessa neuvosto kertoi odottavansa, että talouskasvu elpyy vähitellen vasta vuoden 2010 aikana.

Euroalueen talouskasvu jäi vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla odotettua heikommaksi, mutta näyttäisi muuttuneen positiiviseksi toisella vuosipuoliskolla. Elokuun kokouksesta lähtien neuvosto näki taloudellisessa toimeliaisuudessa eroalueella ja sen ulkopuolella yhä enemmän vakaantumisen merkkejä. Marras- ja joulukuun 2009 kokouksissa neuvoston odotukset vuoden 2010 talouskasvusta säilyivät edelleen maltillisina. BKT:n kasvu vuoden kolmannella neljänneksellä olikin Eurostatin ensimmäisen arvion mukaan 0,4 % edellisestä neljänneksestä. Odotusten maltillisuus johtui siitä, että osan elpymistä tukevista tekijöistä nähtiin olevan tilapäisiä ja taseiden korjausliikkeen arvioitiin vai-

kuttavan talouskehitykseen niin euroalueella kuin sen ulkopuolellakin. Lisäksi vuoden 2010 kasvun nähtiin olevan epätasaista ja siihen katsottiin liittyvän paljon epävarmuustekijöitä.

Vuoden 2009 kahdessa ensimmäisessä kokouksessa EKP:n neuvosto näki talouskasvuun liittyvien riskien painottuvan selvästi hitaamman kasvun suuntaan ja tulevan kehityksen epävarmuuden olevan poikkeuksellisen suurta. Vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen jälkeen epävarmuus taloustilanteen kehityksestä säilyi, mutta rahoitusmarkkinoiden häiriötilaan liittyvä poikkeuksellisen suuri epävarmuus alkoi hälventyä. Maaliskuusta 2009 lähtien neuvostossa nähtiin, että talouskasvuun liittyvät riskit ovat tasapainossa. Laaja kokonaistaloudellinen elvytys ja muut talouspoliittiset toimet saattaisivat vaikuttaa odotettua voimakkaammin talouden elpymiseen. Nähtiin myös mahdolliseksi, että luottamus paranee ja ulkomaankauppa elpyy odotettua enemmän. Toisaalta katsottiin, että rahoitusmarkkinoiden häiriötilasta saattaisi koitua reaalityönteeseen lisää negatiivisia vaikutuksia. Epävarmuutta lisäsivät myös protektionismipaineet, raaka-ainesten hintojen vaihtelu sekä maailmanlaajuisten tasapainottomuuksien hallitsemattoman korjaantumisen mahdollisuus. Riskien tasapainottuminen ja epävarmuuden hälveneminen näkyivät myös markkinoilla muun muassa riskillisten instrumenttien arvonnousuna, joka jatkui käytännössä koko loppuvuoden 2009. Valuuttamarkkinoilla tämä ilmeni siten, että turvallisenä sijoituskohteena pidetyn Yhdysvaltain dollarin arvo suhteessa

euroon heikentyi (kuvio 2), kun finanssi-kriisi alkoi hellittää maaliskuussa. Euron vahvistuminen jatkui lähes koko loppu-
vuoden 2009.

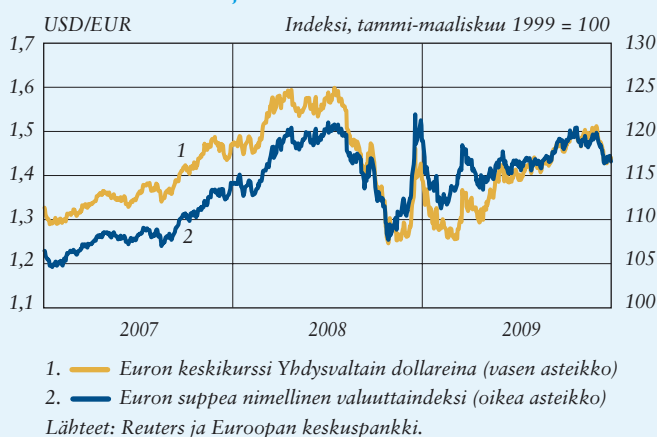
Rahalaitosten yksityiselle ei-rahoitussektorille myöntämien lainojen kanta supistui lähes koko vuoden 2009. Vuoden loppua kohden kotitalouksille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti tasaantui alhaiselle tasolle. Yrityksille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti oli vuoden lopulla negatiivinen,

ja lainojen määrä pääosin supistui vuoden aikana. Yrityksille myönnettyjen lainojen määrä reagoi tyypillisesti viipeellä talouskasvun trendimuutokseen. Kun otetaan huomioon tuotannon ja kaupan väisäisyys sekä liiketoimintanäkymien jatkuva epävarmuus, yrityksille myönnettyjen lainojen määrän odotetaan pysyvän vaimeana. Rahoitusolojen paraneminen tukee luottojen kysyntää tulevaisuudessa.

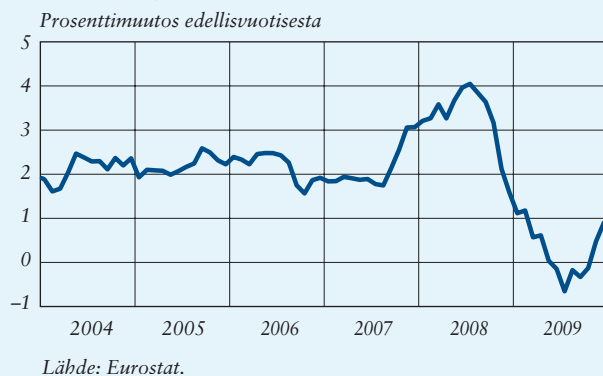
Talousnäkömien ja rahatalouden analyysin perusteella EKP:n neuvostolla oli syytä odottaa, että inflaatiovauhti säilyisi vaimeana koko vuoden 2009. Inflaatio olikin hyvin hidas ja painui negatiiviseksi viiden kuukauden ajaksi ennen marraskuuta (kuvio 3). Negatiivinen inflaatio johtui lähinnä vertailuajankohdan vaikutuksista, jotka aiheutuivat raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen vuodentakaisesta laskusta. Inflaation palaututtua odotuksenmukaisesti positiiviseksi neuvosto kertoi joulukuun kokouksessa odottavansa inflaation nopeutuvan edelleen lähitulevaisuudessa lähinnä energia- ja elintarvike-erästä aiheutuvien vertailuajankohdan vaikutusten takia. Rahapolitiikan kannalta olennaisella aikavälillä neuvosto odotti kuitenkin inflaatiovauhdin pysyvän maltillisena.

Slovakian liittyttyä talous- ja rahoiliittoon 1.1.2009 ERM II -valuuttakurssimekanismiin kuuluivat koko vuoden ajan Tanskan, Viron, Latvian ja Liettuan valuat. Vuoden 2008 lopussa kärjistynyt rahoitusmarkkinakriisi ylläpiti jonkin verran valuuttakurssipaineita myös vuoden 2009 aikana. Latvian latia lukuun ottamatta paineet olivat vähäisiä. Kaikki ERM-valuutat pysyivät vaihtelualueitten-

Kuvio 2.
Euron dollarikurssi ja valuuttaindeksi

Kuvio 3.
Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

sa rajoissa. Latvian latin arvo pysyi kesää lukuun ottamatta lähellä vaihteluvälinsä (± 1 %) ylärajaa. Latiin kohdistuneita valuuttakurssipaineita ylläpitivät Latvian heikko talouskehitys sekä julkisen talouden alijäämän nopea kasvu. Latvian sitoutuminen Kansainvälisen valuuttarahaston ja EU:n edellyttämiin talouden tervehdyttämistoimiin tuki latin kurssi-kehitystä.

EKP:n neuvoston kannanotot muuhun talouspolitiikkaan

EKP:n neuvosto painotti, että viimeistellensä vuoden 2010 budjettejaan ja julkisen talouden keskipitkän aikavälin suunnitelmiaan hallitusten on vahvistettava sitoumuksensa julkisen talouden palauttamiseksi pikaisesti terveille ja kestäväälle pohjalle vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti. Neuvosto korosti kunnianhimoisten ja realististen strategioiden laatimista elyttävästä finanssi-politiikasta luopumiseksi ja julkisen talouden vakauttamiseksi. Lisäksi neuvosto peräänkuulutti konkreettisia toimia suunnitelmien tueksi. Neuvoston näkemyksen mukaan rakenteellisen sopeuttamisen tulisi joka tapauksessa alkaa ennen talouden elpymistä ja rahoitusasemaa tasapainottavia toimia on edelleen tehostettava vuonna 2011. Rakenteellisten vakauttamistoimien tulisi olla merkittävästi suurempia kuin vakaus- ja kasvusopimuksessa määritelty 0,5 % BKT:stä vuodessa. Maissa, joissa on suuri BKT:hen suhteutettu alijäämä tai velka, rakenteellisen sopeutuksen vaikutuksen tulisi ylittää vähintään 1 prosenttiin BKT:stä vuodessa.

Rakenteellisten toimien tulisi keskittyä menopuoleen, koska useissa euroalueen maissa verot ja sosiaaliturvamaksut ovat jo huomattavat. Neuvosto nosti esiin riskin, että euroalueen talouden potentiaalinen kasvuvauhti hidastuu pitkäksi aikaa. Tämän vuoksi hallitusten tulisi mukauttaa julkiset menot makrotalouden uuden tilanteen mukaisesti ja muuttaa BKT:hen suhteutettujen julkisten menojen raju kasvu menojen supistumiseksi mahdollisimman pian. Tämä on tärkeää etenkin, kun halutaan selvittää väestön ikääntymisestä aiheutuvista budjettirasitteista.

EKP:n neuvosto katsoi, että talouden kasvupotentiaalin hidastuminen vahvistaa myös tarvetta tehostaa toimia euroalueen kestäväen kasvun ja työllisyyden tukemiseksi. Tämä edellyttää erityisesti tarkoituksenmukaista palkanasetantaa, työmarkkinoiden riittävää joustavuutta ja tehokkaita kannustimia työntekoon. Samalla tarvitaan pikaisesti kilpailua ja innovaatioita lisäävää politiikkaa, jotta voidaan vauhdittaa uudelleenjärjestelyjä ja investointeja samoin kuin luoda liiketoiminnan mahdollisuuksia ja kasvattaa tuottavuutta – näitä tekijöitä tarvitaan kestäväen elpymisen takaamiseksi. Tässä suhteessa pankkisektorin tarkoituksenmukainen uudelleenjärjestely ja vakauttaminen ovat tärkeitä. Terveet taseet, vakaa riskienhallinta sekä avoimet ja vankat liiketoimintamallit ovat keskeisiä, kun halutaan vahvistaa pankkien vakavaraisuutta ja kykyä selviytyä häiriöistä. Tällöin luodaan pohja kestäväälle talouskasvulle ja rahoitusjärjestelmän vakaudelle.

Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa

Suomen kokonaistuotanto väheni poikkeuksellisen voimakkaasti vuonna 2009 kansainvälisen rahoitusmarkkinakriisin vaikutusten levitessä reaali talouteen. Tuotannon supistuminen alkoi jo vuoden 2008 aikana, ja se pysähtyi kansantalouden tilinpidon tietojen mukaan vuoden 2009 toisella neljänneksellä. Talouden pudotus oli nopea ja syvä. Kriisin nopean etenemisen ja globaalin luonteen vuoksi eri tahoilla vallitsi poikkeuksellisen suuri epä tietoisuus taloustilanteesta. Suomen Pankin maaliskuun ennusteessa bruttokansantuotteen supistumisen suuruus

alkoi hahmottua: kokonaistuotannon odotettiin pienenevän 5 % vuonna 2009. Syyskuussa 2009 julkistetussa ennusteessa arviota tarkistettiin edelleen ja supistumisen ennustettiin olevan -7,2 %. Vuonna 2010 bruttokansantuotteen ennustettiin jäävän samansuuruiseksi kuin vuonna 2009. Taantumun syvyys jättää talouteen pitkäaikaisen painolastin. Vuoden 2008 tuotannon tason saavuttaminen uudelleen saattaakin kestää pitkään.

Kansainvälisesti laaja-alainen taantuma vaikutti erityisesti Suomen vientiin. Vienti supistui voimakkaasti vuoden 2008 viimeisellä ja vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä. Suomen vienti on painottunut investointitavaroihin, joiden kysyntä on vähentynyt tuntuvasti monissa maissa investointien hiljennyttyä rahoitusmarkkinakriisin myötä. Investointien käynnistyminen muualla maailmassa ei välttämättä näy kovin nopeasti Suomen viennissä, sillä investointien rakenne saattaa muuttua aiemmasta eikä kysynnän kasvua välttämättä tyydytetä suomalaisella tuotannolla. Suomen hintakilpailukyvyyn heikentyminen parin viime vuoden aikana voi osaltaan huonontaa suomalaisten yritysten mahdollisuuksia kilpailla uusista tilauksista maailmanmarkkinoilla. Talouden murrosvaiheilla on taipumus nopeuttaa rakennemuutosta, mikä edellyttäisi valmiutta rakennemuutoksiin myös kotimaassa. Suomen Pankki korostikin tarvetta panostaa uusien tuotteiden kehittämiseen ja uusien markkinoiden hakemiseen.

Teollisuustuotannon äkkipysäyksen vuoksi myös tuonti väheni lähes yhtä

paljon kuin vienti. Vaihtotaseen ylijäämä pieneni edelleen vuoden 2009 aikana. Vaihtosuhteen heikkenevä kehitys pysähtyi toistaiseksi. Yksityiset investoinnit supistuivat Suomessa voimakkaasti vuonna 2009. Asuinrakennusinvestointien väheneminen pysähtyi vuoden aikana, mutta muiden rakennusinvestointien hiipuminen jatkui. Myös yksityinen kulutus supistui. Epävarmuuden kasvaessa kotitaloudet lisäävät tyypillisesti säästämistään. Palkansaajien reaaliensiot kasvoivat kuitenkin vielä vuonna 2009 selvästi aiemmin solmittujen työehtosopimusten perusteella.

Työllisyys heikkeni vuoden 2009 aikana. Työttömyysaste nousi 1,8 prosenttiyksikköä 8,2 prosenttiin ja työllisyys väheni hieman enemmän. Työttömien korkeampi koulutustaso 1990-luvun lamaan verrattuna saattaa helpottaa uudelleentyöllistymistä, mutta huolestuttavasti tilanne on nuorilla, joilla ei ole aiempaa työkokemusta. Nuorisotyöttömyys suureni vuoden aikana yli 5 prosenttiyksikköä. Suomen Pankki piti tärkeänä huolehtia, ettei nuorten pitkäaikaistyöttömyys pääse kasvamaan taantuman vuoksi samalla tavalla kuin 1990-luvulla. Kokemus osoittaa, että työmarkkinoiden toipuminen taantumasta kestää pitkään. Inflaatio taittui selvästi vuonna 2009. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin mukainen inflaatio hidastui 1,6 prosenttiin, ja korkojen lasku käänsi kansallisen kuluttajahintaindeksin mukaisen inflaation loppuvuonna negatiiviseksi. Energian hinta laski öljyn maailmanmarkkinahinnan perässä nopeasti jo vuoden 2008 lopussa.

Elintarvikkeiden hintakehitys tasaantui vuoden 2009 aikana, ja arvonlisäveron keveneminen alensi elintarvikkeiden hintoja lokakuussa 2009. Palveluiden hinnat nousivat edelleen yli 3 prosentin vuosivauhtia.

Julkiset investoinnit kasvoivat vuonna 2009. Elvytystoimet ja verotulojen raju supistuminen ovat merkinneet julkisen talouden muuttumista alijäämäiseksi. Julkisen sektorin velkaantuminen on ollut perusteltua vaikeassa taloustilanteessa, mutta jatkuva velkaantuminen ei ole mahdollista. Ikääntymiseen liittyvien julkisten eläke- ja hoitomenojen kasvu lähivuosina on tosiasia. Siksi tarvitaan uskottava strategia julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyden turvaamiseksi. Suomen Pankki tähdensi, että kestävyden turvaamiseksi on tärkeä pyrkiä nostamaan työllisyysastetta kaikissa ikäluokissa sekä parantamaan julkisten peruspalveluiden tuottavuutta.

Suomen Pankki osallistui vuoden 2009 aikana intensiivisesti sekä maailmantalouden että Suomen talouskehityksen analyysiin ja talouspoliittiseen keskusteluun. Suomen Pankin pääjohtaja ja pankin asiantuntijat olivat usein kuultavina eduskunnassa ja muissa kotimaisissa instituutioissa.

Tutkimus

Suomen Pankissa tehtävä taloudellinen tutkimus palvelee pankin politiikkavalmistelua, oman toiminnan kehittämistä ja pankin ulkoista vaikuttavuutta. Suomen Pankin tavoitteena on saavuttaa kansainvälinen huipputaso pankin kanalta keskeisillä tutkimusalueilla. Näin

pankki voi antaa vahvan panoksen rahapolitiikasta ja rahoitusmarkkinoiden kehittämisestä käytävään keskusteluun sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

Tutkimustoiminnan painopisteiksi on määritelty rahapolitiikan mallintaminen, rahoituspalvelusektorin tulevaisuus ja siirtymätalouksien, erityisesti Venäjän ja Kiinan talouksien, seuranta ja tutkimus. Tutkimus on keskitetty tutkimusyksikköön ja siirtymätalouksien tutkimuslaitokseen.

Rahataloudellinen tutkimus

Suomen Pankin tutkimusyksikön tutkimusprojektit keskittyvät rahapolitiikan mallintamiseen ja rahoituspalvelusektorin tulevaisuutta koskevien kysymysten analysointiin. Näistä kahdesta tutkimusohjelmasta syntyy ensi vaiheen raportteina vuosittain noin kolmekymmentä keskustelualoitetta.

Vuoden 2009 aikana globaalia rahoituskriisiä seurannut kansainvälisen talouden taantuma hallitsi raha- ja vakauspoliittista keskustelua. Kysymys varallisuushintojen merkityksestä rahapolitiikan kannalta sävytti tätä keskustelua. Vuoden aikana käyty julkinen debatti vaikutti osaltaan tutkimustoiminnan lyhyen aikavälin painotuksiin. Kriisin ja siitä aiheutuneen syvän taantuman seurauksena rahoitustekijöiden merkitystä makrotaloudellisten kysymysten analysoinnissa haluttiin korostaa aikaisempaa enemmän. Rahoitusmarkkinaohjelman tutkimuspainotuksissa korostuivat puolestaan vakausseikat, kuten riskien mittaamiseen, tartuntavaaroihin sekä vakaraisuussäännöksiin liittyvät kysymykset.

Rahapolitiikan mallintaminen

Rahapolitiikan mallintamisessa tutkimustoiminnan pidemmän aikavälin painopisteitä ovat rahoitusmarkkinoiden epätäydellisyyksien ja odotustenmuodostuksen vaikutukset talouden suhdannevaihteluihin. Projekteissa suuntauduttiin muun muassa tutkimaan pankkien merkitystä rahapolitiikan välittymisessä. Tutkimus keskittyi ns. pankkikanavan tarkasteluun, luottolaman empiiriseen analysointiin sekä inflaatio-odotusten ominaisuuksiin, jotka selittäisivät talouden hintatason nousua Yhdysvalloissa rahapolitiikan kiristytessä.

Saatujen tulosten mukaan perinteistä käsitystä pankkikanavasta rahapolitiikan vaikutuksia voimistavana tekijänä on pidettävä teoreettisesti epäselvänä. Toiseksi empiirinen analyysi Suomen poikkileikkausaineistolla vuosilta 1988, 1995, 1999 ja 2004 ei tue ajatusta ns. luottolamasta eli rahoituslaitosten luotonannon yleisestä kiristymisestä 1990-luvun pankkikriisiin ja syvän talouden taantuman aikana.

Tutkimustulosten mukaan havainnot rahapolitiikan epätavallisista hintatasovaiikutuksista rajoittuvat aikakausiin, jolloin rahapolitiikka ei ole reagoinut riittävän voimakkaasti inflaation kiihtymiseen. Lisäksi inflaatio-odotusten suora mittaminen empiirisissä malleissa on välttämättömäntä rahapolitiikan estimoituja epätavallisia hintatasovaiikutuksia selitettäessä.

Makro-ohjelman projekteissa tutkittiin myös vakuusrajoitteiden vaikutuksia kotitalouksien kulutus- ja työntarjontapäättöksiin sekä odotustenmuodostuksen merkitystä ns. deflaatioansojen syntymisessä ja

deflaatioansojen torjuntaan parhaiten soveltuvan talouspolitiikan ominaisuuksia.

Pankin ennuste- ja simulointimallin uudistamiseen tähdännyt tutkimushanke saatiin päätökseen vuonna 2009 ja malli siirrettiin testikäyttöön rahapolitiikka- ja tutkimusosaston ennustetoimistoon. Ennen luovuttamista mallin ominaisuuksia tutkittiin simuloimalla Suomen kokonaistaloudelliseen aineistoon viritettyä malliversiota. Suomen talouden suhdannevaihteluihin ja talouteen kohdistuvien häiriöiden identifiointiin rakennettu moderni makromalli selviytyi hyvin tutkimusyksikössä suorite- tuissa testisimuloinneissa. Mallia tullaan vastaisuudessa käyttämään lisäksi rahoitusmarkkinoiden epätäydellisyyksien ja vaihtoehtojen odotustenmuodostumisen mekanismien kokonaistaloudellisten vaikutusten analysointiin.

Eurojärjestelmän keskuspankkien yhteinen laaja tutkimusprojekti, jonka avulla selvitettiin palkanmuodostuksen ja yritysten hinnoittelun välistä riippuvuutta, julkaisi loppuraporttinsa vuonna 2009. Tämän palkkadynameikkaverkoston jatkoksi ehdotettiin uutta eurojärjestelmän tutkimusverkostoa, joka keskittyisi analysoimaan vakausvalvonnan kysymyksiä. Tutkimusverkosto tarkastelisi erityisesti kysymyksiä, jotka liittyivät EU:n keskuspankkien uuteen rooliin rahoitusmarkkinoiden vakauden valvojina. Uuden verkoston mandaatista, rakenteesta ja työtehtävistä valmistettiin esitutkimus.

Rahoituspalvelusektorin tulevaisuus

Rahoitussektorin tulevaisuutta koskevan tutkimusohjelman tämänhetkisiä painopisteitä ovat rahoitusjärjestelmän ja

pankkisektorin riskiensietokyvyn kvantitatiivinen analyysi, rahoitusmarkkinoiden rakenteet, innovaatiot sekä rahoitusmarkkinoiden tehokkuus ja kilpailullisuus sekä lainsäädännön ja muun säätelyn rahoitusmarkkinavaikutusten analyysi.

Keskustelualoitteissa käsiteltiin muun muassa talletussuojan laajennuspäätöstä ja uudelleenjärjestelyratkaisuja taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen monikansallisen pankin tapauksessa. Tutkimuskehikkona oli Nashin luoma neuvottelumalli, jota sovellettiin niin, että talletuspaon uhka pakottaa pankin toiminta-alueen valtiot nopeisiin päätöksiin. Pankin uudelleenjärjestely voidaan suorittaa kahdella tavalla: joko pankki suljetaan (konkurssi) tai se pääomitetään vakavaraiseksi. Jälkimmäinen menettely käsittää myös pankkifuusioiden yhteydessä toteutuvan pääomituksen. Koska konkurssin vaikutukset jakautuisivat epätasaisesti pankin toiminta-alueella, halu estää konkurssi vaihtelee valtiotaitain. Tutkimus osoitti, että pääomituksen kustannusten jako valtioiden kesken riippuu valtioiden neuvotteluvoimasta. Se puolestaan perustuu valtioiden hyötyihin ja haittoihin eri vaihtoehtoisissa (pääomitus, konkurssi, talletuspako). Pankin virallisen kotimaan neuvotteluvoimaa lisää se, että vain sillä on oikeus sulkea pankki. Tietoisuus siitä, suljetaanko konkurssitilaan ajautunut monikansallinen pankki vai ei, vaikuttaa edeltävään päätökseen talletussuojan kattavuuden laajentamisesta.

Tutkimusohjelman mukaisissa tutkimusprojekteissa tarkasteltiin Basel II -vakavaraisuussäännösten vaikutusta

pankkiluottojen optimaaliseen kohdentumiseen eri riskipitoisiin investointiprojekteihin sekä luotonhakijoiden erottelua vakuuksien avulla, kun luoton takaisinmaksu on epävarmaa ja vakuuden tuleva arvo voi vaihdella satunnaisesti. Saatujen tulosten mukaan Basel II -säännösten kaltainen riskiperusteinen vakavaraisuusvaatimus tehostaa luottojen kohdentumista. Basel II -sääntely ei näin ollen välttämättä voimista suhdanteita, kuten joissakin taustatutkimuksissa on esitetty, koska riskipitoisimpien investointien suhteellisen osuuden pieneneminen voi vähentää pankkien luotonannon suhdanneherkkyyttä. Toisaalta tutkimustulokset tukevat ehkä yllättäen käsitystä, että suuririskiset luotonhakijat voivat olla vähäriskisiä halukkaampia antamaan luotolleen vakuuksia. Siten suuri vakuus ei välttämättä osoita luoton olevan vähäriskinen.

Rahoitusmarkkinaohjelman projekteissa käsiteltiin myös kokonaistaloudellisten häiriöiden välittymistä pankkien luottotappioihin Suomen talouden kaltaisesti syvässä taantumassa sekä euroalueen pankkitalletuskorkojen käyttöä pankkien välisen kilpailun asteen mittamisessa.

Tutkimustoiminnan laatuarviointi

Vuonna 2009 teetettiin tutkimustoiminnan laatuarviointi kolmannen kerran ulkopuolisilla asiantuntijoilla. Laatuarviointi toteutetaan viiden vuoden välein, ja tätä ennen se on tehty vuosina 1999 ja 2004. Tällä kertaa johtokunta kutsui arviointiryhmään kansainvälisesti tunnetut professorit Anil Kashyap (Chicago

Business School), Matti Pohjola (Helsingin kauppakorkeakoulu) ja Volker Wieland (Goethe University, Frankfurt). Asiantuntijaryhmä totesi joulukuussa jättämässään raportissa ja niin ikään joulukuussa pidetyssä johtokuntaseminaarissa pankin edistyneen tutkimustoiminnan laadun parantamisessa. Ryhmä ehdotti joukkoa toimenpiteitä tutkimustoiminnan kehittämiseksi. Konkreettiset toimenpidesuunnitelmat valmistellaan kevään 2010 aikana. Sekä uusin että edellinen arviointiraportti on julkaistu englanniksi Suomen Pankin verkkopalvelun osiossa ”Tutkimus”.

Siirtymätalouksien tutkimus

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen (BOFIT) tutkimus on ensisijaisesti soveltavaa makrotaloudellista tutkimusta, jossa painottuvat raha- ja valuuttapoliittiset kysymykset. Ensisijaisina kohdemaina ovat Venäjä ja Kiina, vaikka monissa tutkimusasetelmissa onkin käytettävä laajempaa vertailevaa aineistoa.

Tutkimus muodostaa perustan myös yksikön seurannalle ja asiantuntijatoiminnalle. Nämä puolestaan tukevat tutkimusta. Tutkimukset julkaistaan ensi vaiheessa yksikön omina keskustelualoitteina. Vuonna 2009 ilmestyi 24 keskustelualoitetta. Omien tutkijoiden töiden ohella sarjassa julkaistaan vierailevien tutkijoiden artikkeleita ja joissakin tapauksissa yksikön seminaareissa ja työpajoissa esiteltyjä tutkimuksia.

Vuoden 2009 aikana siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen omien tutkijoiden ja vierailijoiden työ keskittyi muutamaaan laajempaan teemaan. Etenkin Venäjän

pankkisektoria koskevia tutkimuksia julkaistiin paljon. Talouskriisin aikana myös Venäjän pankkisektori on ollut suuren paineen alla ja julkisen vallan vaikutus sektorilla on kasvanut. Pankkien lainananto on ollut käytännössä pysähdyksissä, mutta muuten Venäjän pankkisektori on pysynyt varsin vakaina. Kuten muissakin maissa, myös Venäjällä keskuspankki on antanut pankeille likviditeettiä, ja tämä on osaltaan auttanut vakauden ylläpitämisessä.

Toinen tärkeä tutkimusalue vuoden 2009 aikana ovat olleet valuuttakursseihin vaikuttavat tekijät Venäjällä, Kiinassa ja muissa kehittyvissä talouksissa. Venäjällä öljyn hinta on tutkimusten mukaan selvästi tärkein yksittäinen valuuttakurssiin vaikuttava tekijä, ja myös talouskriisin aikana tämä näyttää pitäneen paikkansa. Kiinassa hallitus on halunnut pitää valuuttakurssin vakaana kriisin aikana, mutta joidenkin tutkimusten mukaan tämä on saattanut johtaa jo valuutan aliarvostukseen.

Tieteelliset kokoukset

Aiempaan tapaan Suomen Pankki järjesti kansainvälisiä tieteellisiä kokouksia tutkimustoimintaansa liittyvistä asioista. Kesäkuussa pidettiin yhteistyössä SUERF:n (Société Universitaire Européenne de Recherches Financières) kanssa kansainvälinen konferenssi asuntomarkkinoista epävakauden lähteenä ja suojausmekanismina riskien haitallisia vaikutuksia vastaan. Lokakuussa puolestaan järjestettiin CEPR:n (Centre for European Policy Research) kanssa kymmenes vuotuinen tutkijakokous. Siinä

keskusteltiin luottolaman kokonaistaloudellisia vaikutuksia käsittelevistä uusimmista tutkimuksista.

Maaliskuussa siirtymätalouksien tutkimuslaitos järjesti kansainvälisen konferenssin Venäjän ja Kiinan pitkän aikavälin kasvunäkymistä. Venäjää koskeneet esitykset keskittyivät raaka-ainevaroiltaan rikkaiden maiden ongelmiin, kun taas Kiinaa koskevissa esityksissä käsiteltiin etenkin instituutioiden vaikutusta talouskasvuun.

Operatiivinen pankkitoiminta

Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa

Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot tukivat rahoituksen välitysmekanismeja

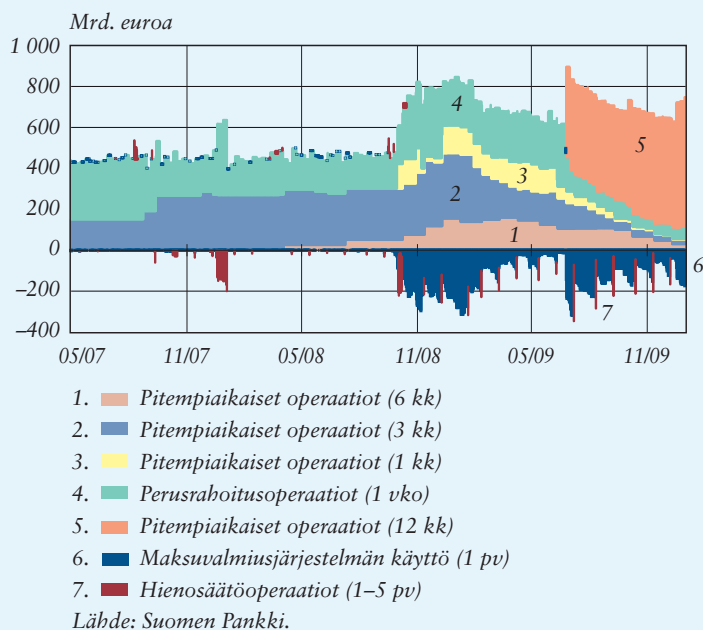
Eurojärjestelmä vastasi syksyllä 2008 maailmanlaajuiseen rahoitusmarkkinoiden kriisiin ohjauksen laskujen lisäksi parantamalla rahoituksen saatavuutta monin toimenpitein, joita jatkettiin ja osin laajennettiin alkuvuonna 2009. Kriisin vaikein vaihe ohitettiin keväällä, ja kun tilanne osoitti vakaantumisen merkkejä, EKP:n neuvosto ilmoitti joulukuussa asteittaisen irtautumisen erityistoimista olevan alkamassa.

Erityistoimilla oli pyritty takaamaan pankkien likviditeetin saatavuus ja rahamarkkinoiden toiminta, sillä näillä on keskeinen merkitys euroalueen rahoituksen välitysmekanismeissa. Rahapolitiikan toteutuminen edellyttää, että Euroopan keskuspankin neuvoston päätökset ohjauksista välittyvät markkinakorkoihin sekä edelleen talousyksiköiden toimintaan ja hintakehitykseen. Keskuspankki pyrkii ohjaamaan markkinakorkoja säätämällä pankkien keskuspankkirahoituksen ehtoja eli sen hintaa, määrää, juoksu-aikaa ja ajoitusta. Pankkijärjestelmä tarvitsee keskuspankkirahaa myös normaalioloissa jatkuvasti muun muassa selvittääkseen pankkien keskinäiset maksut ja tyydyttääkseen yleisön käteisrahan kysynnän.

Eurojärjestelmän rahapolitiikan ohjauksessa keskeisellä sijalla ovat markkinaoperaatiot, joiden avulla keskuspankkirahoitusta tarjotaan pankeille vakuuksia vastaan. Operaatiot perustuvat EKP:n neuvoston päätöksiin, ja ne toteutetaan hajautetusti kansallisissa keskuspankeissa EKP:n johtokunnan johdolla. Luottolaitokset saavat tarvitsemansa jälleenrahoituksen normaalisti säännöllisissä viikon pituisissa perusrahoitusoperaatioissa sekä pitempiaikaisissa kolmen kuukauden pituisissa operaatioissa, joita täydennetään tarvittaessa likviditeettiä lisäävillä tai kiristävillä hienosäätöoperaatioilla. Vuoden 2009 aikana pankkien keskuspankkirahoituksen tarve tyydytettiin poikkeuksellisesti pääasiassa pitempikestoilla jälleenrahoitusoperaatioilla (kuvio 4).

Markkinaoperaatioita täydentävät luottolaitosten käytössä oleva maksuval-

Kuvio 4.
Eurojärjestelmän euromääräiset operaatiot ja maksuvalmiusjärjestelmän käyttö

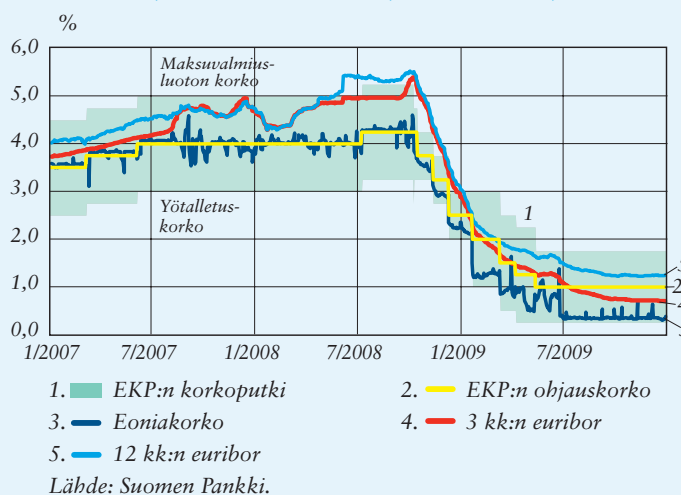

miusjärjestelmä sekä luottolaitoksilta vaadittavat vähimmäisvarannot. Maksuvalmiusjärjestelmän avulla luottolaitokset voivat tasoittaa rahoitustarpeiden päivittäisiä vaihteluita tekemällä keskuspankkiin yötalletuksia tai ottamalla maksuvalmiusluottoja vakuuksia vastaan. EKP:n neuvoston päättämät yötalletusten ja luottojen korot muodostavat lyhyimpien rahamarkkinakorkojen ylä- ja alarajan eli ns. korkoputken. Rahoituskriisin epävarmoissa oloissa pankit hakivat keskuspankkirahoitusta enemmän kuin niiden välttämätön rahoitustarve oli ja käyttivät keskuspankin yötalletusmahdollisuutta ylimääräisen likviditeetin tallettamiseen. Painopisteen ollessa yötalletusten käytössä korot pyrkivät ohjautumaan kohti yötalletuskoron tasoa.

EKP:n neuvosto laski ohjauskorokoaan vuoden 2009 alkupuolella neljä kertaa eli yhteensä 1,5 prosenttiyksikköä, joten korko päättyi toukokuussa 1 prosenttiin. Maksuvalmiusjärjestelmän korkoja laskettiin perusrahoitusoperaation koron tahdissa lukuun ottamatta toukokuuta, jolloin maksuvalmiusluoton korkoa laskettiin 1,75 prosenttiin, mutta yötalletusten korko pidettiin 0,25 prosentissa (kuvio 5).

Vahvistaakseen korkopäätöstensä toteutumista Euroopan keskuspankki oli jo syksyllä 2008 lisännyt markkinaoperaatioiden määrää ja pidentänyt niiden kestoja osana euroalueen rahamarkkinoiden tukitoimia. Vuoden 2009 aikana tarjolla oli viikon perusrahoitusoperaatioiden lisäksi yhden vähimmäisvarantojen pitoajanjakson eli noin kuukauden pitui-

Kuvio 5.
EKP:n ohjauskorot, onniakorko ja euriborkorkoja

sia operaatioita sekä kolmen, kuuden ja kesäkuusta alkaen kolme kertaa myös kahdentoista kuukauden operaatioita (kuvio 4). Kaikki likviditeettiä lisäävät operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Pankkijärjestelmän likviditeetti määräytyi siten pankkien keskuspankkirahoituksen kysynnän mukaan. Rahoitusmarkkinoiden tilan parannuttua EKP:n neuvosto päätti joulukuussa 2009 aloittaa asteittaisen poikkeustoimista irtautumisen lopettamalla kahden pisimmän operaation tarjonnan.

Helpottaakseen valuuttamääräisen rahoituksen saatavuutta eurojärjestelmä jatkoi joulukuussa 2007 alkanutta dollarimääräisen rahoituksen tarjontaa yhteisoperaatioilla Yhdysvaltain keskuspankin

kanssa. Vuoden 2009 alkupuolella dollarimääräistä likviditeettiä oli tarjolla 7 päivän, 28 päivän ja 84 päivän käänteisoperaatioissa, joihin vaadittiin euromääräinen vakuus. Markkinatilanteen parantumisen ja kysynnän vähentymisen vuoksi 28 päivän operaatioita ei tarjottu enää heinäkuun jälkeen eikä 84 päivän operaatioita enää lokakuun alun jälkeen. Samoin kiinnostuksen vähenemisen vuoksi euron ja dollarin välisiin valuuttaswap-operaatioihin perustunutta rahoitusta ei ollut tarjolla enää tammikuun 2009 jälkeen. Sen sijaan Sveitsin keskuspankin kanssa lokakuusta 2008 lähtien yhteistyössä järjestettyjä 7 päivän pituisia euron ja Sveitsin frangin välisiä swap-operaatioita järjestettiin koko vuosi.

Osana tukitoimia laajennettiin myös eurojärjestelmän vakuudeksi hyväksyttä-

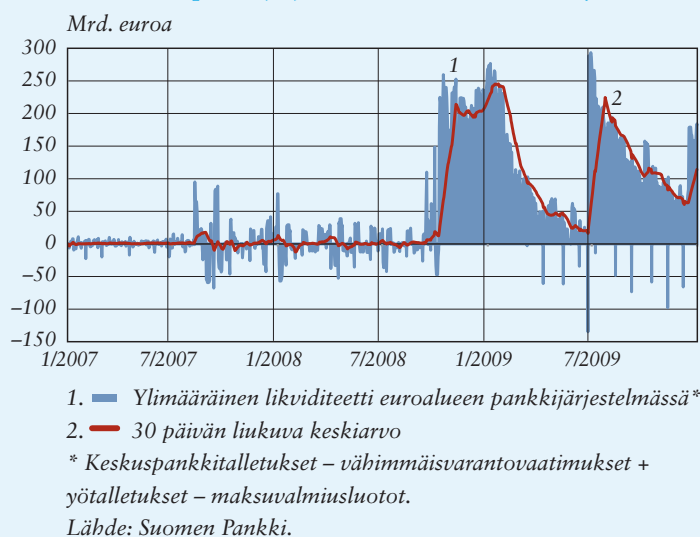
vien velkapaperien joukkoa (ks. Eurojärjestelmän vakuuskäytäntö ja suomalaisten luottolaitosten vakuuksien käyttö epävakaisissa rahoitusmarkkinaoloissa).

Huutokauppamuotoisten operaatioiden lisäksi kesäkuussa käynnistettiin EKP:n neuvoston päätöksellä vuoden pituinen euroalueen katettujen joukko-velkakirjalainojen 60 mrd. euron osto-ohjelma. Menettelynä näissä rahoitusmarkkinoiden toiminnan tukemiseksi toteutetuissa ostoissa käytettiin suoria kahdenvälisiä kauppvoja, jotka eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit toteuttivat hajautetusti ns. pääoma-avainta vastaavalla osuudellaan. Suomen Pankissa osto-ohjelman toteuttamisesta vastasi pankkitoimintaosaston sijoitustoimisto, joka hoitaa Suomen Pankin varannon sijoittamista. Muut rahapolitiikan toteuttamiseen liittyvät operaatiot toteutetaan pankkitoimintaosaston markkinaoperaatioiden toimistossa.

Vuoden keskuspankkirahoitusta haettiin runsaasti

Kriisin puhkeamisen jälkeen keskuspankkirahoituksen kysyntä oli kasvanut voimakkaasti. Pankkien likviditeetin saannin mahdollisti huutokauppojen toteuttaminen kiinteäkorkoisina ja siten, että niissä tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Vuoden 2008 lopussa keskuspankkirahoitusta oli käytössä jo 857 mrd. euroa. Vuoden 2009 alkupuolella likviditeetin kysyntä alkoi tilapäisesti vähentyä (kuviot 4 ja 6). Kiinnostusta ylimääräiseen likviditeettiin vähensi maksuvalmiusjärjestelmän muodostaman korkoputken leventäminen takaisin

Kuvio 6.
Euroalueen pankkijärjestelmän likviditeetin kehitys

2 prosenttiin 21.1.2009 alkaen, mikä lisäsi pankkien kustannuksia. Keskuspankkirahoituksen kysyntä oli kuitenkin edelleen normaalia suurempaa, sillä rahoituksen saatavuus pankkien välisillä markkinoilla oli osalle pankeista edelleen vaikeaa, vaikka rahamarkkinoiden toipumisesta oli nähtävissä merkkejä.

Pienimmillään keskuspankkirahoituksen määrä oli vajaat 650 mrd. euroa kesäkuussa, jolloin pankit ennakoivat 24.6. järjestettyä ensimmäistä tilaisuutta hakea vuoden rahoitusta. Vuoden operaatioissa rahoitusta haettiin 442 mrd. euroa, mikä kasvatti keskuspankkirahoituksen määrän ennätyselliseen 897 mrd. euroon. Kun kiinnostus myös muihin ylimääräisiin operaatioihin säilyi, pitempiaikaisten operaatioiden osuus koko markkinaoperaatioiden kannasta oli kesäkuussa suurimmillaan noin 90 %, kun taas perusrahoitusoperaatiot kattoivat kannasta vain 10 %. Vuosien 2008 ja 2009 vaihteessa pitempiaikaisten operaatioiden osuus oli ollut 75 prosentin tienoilla. Ennen rahoitusmarkkinoiden häiriöitä pitempiaikaisilla säännöllisillä kolmen kuukauden operaatioilla ainoastaan täydennettiin perusrahoitusoperaatioita ennakolta ilmoitetulla vakiomäärällä, ja ne muodostivat vain noin kolmanneksen koko keskuspankkirahoituksesta (kuvio 4).

Vuoden toisella puoliskolla keskuspankkirahoituksen kysyntä oli vähemmän päin ennen molempia vuoden operaatioita. Syyskuussa järjestetyssä toisessa vuoden operaatioissa kysyntä jäi 75 mrd. euroon ja joulukuun viimeisissä operaatioissa 97 mrd. euroon. Joulu-

kuussa järjestetyssä vuoden operaatioissa kiinteä korko sidottiin poikkeuksellisesti voimassaoloajan keskimääräiseen perusrahoitusoperaatioiden korkoon, kun kaikki muut kiinteäkorkoiset operaatiot oli vuoden aikana toteutettu huutokauppa-ajankohdan perusrahoituskorolla. Tällä pyrittiin mahdollisimman neutraaliin viestintään korko-odotusten suhteen.

Kun keskuspankkirahoitusta käytettiin runsaasti, pankkijärjestelmässä oleva likviditeetin määrä oli huomattavasti suurempi kuin vähimmäisvarantovelvoitteen täyttäminen edellytti (kuvio 6). Tämä johti siihen, että pankkien varantovelvoitteet täyttyivät aikaisessa vaiheessa vähimmäisvarantojen pitoajanjaksoa ja yötalletusten määrä vastaavasti kasvoi. Koko vuoden aikana yötalletuksia oli keskimäärin 109 mrd. euroa. Yksittäisenä päivänä yötalletuksia tehtiin jopa yli 300 mrd. euroa sekä tammikuussa että heinäkuussa pitoajanjaksojen loppupuolella. Kriisiä edeltävänä aikana yötalletuksia oli enimmillään joitakin miljardeja ja tavanomainen määrä oli muutamia kymmeniä miljoonia (kuvio 4).

Aiemmin totuttuun tapaan EKP järjesti kunkin pitoajanjakson viimeisenä päivänä likviditeettiä kiristävän hienosäätöoperaation. Vaihtuvakorkoisena huutokauppana toteutetuissa hienosäätöoperaatioissa pankeilla oli mahdollisuus tarjota ylimääräistä likviditeettiä keskuspankille yön yli -talletuksina.

Ylimääräinen likviditeetti laski eonia- ja euriborkorkoja

Rahoitusmarkkinoiden tukemiseksi tarjotun runsaan likviditeetin ja siitä

seuranneiden huomattavien yötalletusten määrän vuoksi lyhimmät rahamarkkinakorot olivat laskupaineessa. Markkinaosapuolien yön yli -kaupoista päivittäin laskettava eonia korko pysytteli koko vuoden ohjauskoron ja yötalletuskoron välissä (kuvio 5). Eonia nousi kohti ohjauskorkoa lähinnä vain vuoden alkupuoliskon poikkeuksellisina päivinä, kuten kuukauden tai neljännesvuoden vaihteessa, pitoperiodin aluksi tai pitoperiodin lopussa EKP:n kiristävän hienosäätöoperaation yhteydessä. Kesäkuussa järjestetyn vuoden operaation aiheuttama pitempiaikainen likviditeetin lisäys pudotti eonia koron edelleen lähemmäs yötalletusten 0,25 prosentin korkoa. Kun eonia alkuvuonna liikkui enimmäkseen noin 20 peruspistettä yötalletuskoron yläpuolella, loppuvuonna ero vakiintui noin 10 pisteeksi ja supistui ajoittain sitäkin pienemmäksi.

Vakuudettomien rahamarkkinakorkojen kehitystä kuvaavat euriborkorot jatkoivat lokakuussa 2008 alkanutta voimakasta laskuaan alkuvuodesta EKP:n neuvoston alentaessa ohjauskorkoa edelleen 1,5 prosenttiyksikköä tammi-toukokuussa. Kolmen kuukauden euribor laski ajanjaksona lähes 3 prosentin tasolta 1,25 prosenttiin (kuvio 5). Vaikka myös ylimääräiset operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina ohjauskorolla, kolmen kuukauden euribor painui alle 1 prosentin heinäkuussa. Tämä johtui vuoden mittaisen operaation kasvattaman likviditeettilyijäämän vaikutuksesta. Sen jälkeen korko laski loivasti kohti vuoden lopun 0,70:tä prosenttia. Tämä kehitys kuvasti odotusta, että pitkä-

aikaisen likviditeettilyijäämän ansiosta eonia korko pysyy lähellä yötalletuskorkoa. Lyhimmät korot laskivat voimakkaimmin, ja ero pitkiin rahamarkkinakorkoihin suureni hieman. Ero 1 ja 12 kuukauden euriborkoron välillä kasvoi vuoden aikana noin 0,50 prosenttiyksiköstä 0,80 prosenttiyksiköksi.

Vakuudettoman ja vakuudellisen koron ero supistui rahamarkkinoiden toimintakyvyn parannuttua

Rahamarkkinoiden ajautuminen lähes toimimattomaan tilaan kriisin puhjettua aiheutui pitkälti epäluottamuksesta, joka johti vastapuolirikin välttämiseen. Markkinoiden hinnoittelu luotto- ja likviditeettiriskiä kuvaa ero vakuudettomien euriborkorkojen ja vakuudellisten korkojen, kuten eonia swap -indekseistä johdettujen korkojen tai eurepokorkojen välillä. Ero kasvoi lokakuussa 2008 suurimmillaan yli 2 prosenttiyksikköön pisimmissä koroissa ja pysytteli alkuvuonna 2009 edelleen huomattavan suurena kaikkien rahamarkkinakorkojen osalta. Toukokuun jälkeen vakuudellisten ja vakuudettomien korkojen välinen ero alkoi asteittain supistua, kun eurojärjestelmän toimet paransivat rahamarkkinoiden toimintaedellytyksiä. Selvimmin tämä näkyi lyhimmissä koroissa:

1 kuukauden euriborkoron ero eurepokorkoon supistui muutamaa pisteseen ja 3 kuukauden ero noin 30 pisteseen, kun 12 kuukauden ero oli vuoden lopussa noin 50 pistettä. Erot pysyttelivät silti edelleen suurempina kuin ennen kriisiä (kuvio 7).

Markkinaoperaatioihin osallistui laaja joukko euroalueen pankkeja

Osallistuminen eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioihin oli huipussaan kriisin kärjistyttyä syksyllä 2008. Tuolloin enimmillään 850 pankkia jätti tarjouksensa viikon operaatioon kiinteäkorkoihin huutokauppoihin siirtymisen jälkeen. Kriisiä edeltävänä aikana osallistujia oli enimmillään noin 350. Aktiivisuus pysyi erittäin suurena myös vuoden 2009 alkupuoliskolla, jolloin osallistujia oli 500–700. Kiinnostus perusrahoitusoperaatioihin laimeni, kun eurojärjestelmä lisäsi ylimääräisten operaatioiden tarjontaa, mikä mahdollisti pankkien pitempi-aikaisen likviditeetin turvaamisen. Kesäkuussa järjestetyssä ensimmäisessä vuoden operaatioissa osallistuminen oli ennätysellistä, sillä peräti 1 121 pankkia haki pitkäaikaista keskuspankkirahaa. Syyskuussa vuoden rahoitusta halunneiden joukko oli supistunut lähes puoleen, ja joulukuussa osallistujamäärä supistui edelleen 224 pankkiin. Perusrahoitusoperaatioissa aktiivisuus väheni heinäkuun 400 osallistujasta vuoden loppua kohden alle 150 pankkiin. Vuotta lyhyemmissä pitempi-aikaisissa operaatioissa osallistujia oli enimmillään yli 130, mutta vuoden lopussa enää 10–20. Ylimääräisen likviditeetin vuoksi osallistuminen EKP:n pitoajanjakson lopussa järjestämiin kiristäviin hienosäätöoperaatioihin laajeni vielä edellisvuotisesta. Loppuvuonna osallistujia oli runsaimmillaan 165, kun ennen kriisiä hienosäätöoperaatioissa tarjouksia jätti 10–20 pankkia.

Yhteistyössä Sveitsin ja Yhdysvaltain keskuspankin kanssa järjestetyissä

Kuvio 7.
Riskilisät euroalueen pankkien välisillä markkinoilla*

*Euribor- ja eurepokorkojen erotus.

Lähteet: European Banking Federation ja Suomen Pankin laskelmat.

valuuttamääräisissä operaatioissa kysyntä oli huomattavasti rajallisempaa. Kiinnostusta dollarirahoitukseen oli eniten viikon operaatioissa, joissa osallistujia oli enimmillään kolmisenkymmentä ja loppuvuonna alle kymmenen. Myös Sveitsin frangin määräisissä operaatioissa kysyntä oli suurinta viikon operaatioissa, joissa osallistujien määrä oli suurimmillaan 40–50.

Laajennetun tarjonnan myötä eurojärjestelmän toteuttamien huutokauppojen lukumäärä kasvoi vuonna 2009 vielä neljänneksellä edellisvuotisesta, jolloin operaatiota oli ollut lähes kaksi kertaa niin paljon kuin vuonna 2007. Operaatioita järjestettiin dollarin ja Sveitsin frangin määräiset huutokaupat mukaan lukien kaikkiaan yli 240, ja niistä hieman alle puolet oli eurojärjestelmän euromääräisiä operaatioita. Likviditeettiä lisäävistä eurojärjestelmän huutokaupoista puo-

let oli perusrahoitusoperaatioita. Hienosäätöoperaatioita käytettiin edellisvuotis- ta vähemmän eli vain yön yli -talletusten keräämiseen pitoajanjaksojen lopussa (12 kertaa).

Suomessa 13 luottolaitoksella oli vuonna 2009 kelpoisuus toimia vastapuolena eurojärjestelmän huutokaupoissa. Suomen Pankin vastapuolien kiinnostus keskuspankkirahoitukseen oli aiempina vuosina nähtyyn tapaan melko vähäistä, sillä suomalaisten luottolaitosten likviditeettitilanne ja rahoituksen saanti säilyivät kohtuullisen hyvinä myös kriisioloissa. Hyvä likviditeettitilanne näkyi yötalletusmahdollisuuden käytössä sekä verrattain aktiivisena osallistumisena EKP:n pitoajanjakson lopussa järjestämiin hienosäätöoperaatioihin, joissa kerättiin pois ylimääräistä likviditeettiä. Suomen Pankin vastapuolien osuus perusrahoitusoperaatioissa jaetusta likviditeetistä oli vuonna 2009 vain 0,1 % (edellisenä vuonna 0,3 %). Pitempiaikaisissa operaatioissa osuus oli hiukan suurempi eli 0,5 % (0,4 %). Kiristävässä hienosäätöoperaatioissa sen sijaan suomalaisten luottolaitosten osuus oli edellisvuotiseen tapaan 1,7 %. Yötalletuksista suomalaisten vastapuolten osuus oli keskimäärin 1,8 % (1,1 %), mutta maksuvalmiusluotoista 0,4 % (0,01 %). Vertailun vuoksi suomalaisten luottolaitosten osuus koko euroalueen vähimmäisvarantovelvoitteesta oli 1,7 %.

Rahapolitiikan ohjausjärjestelmän joustavuus auttoi rahoitusmarkkinoita toipumaan

Toteuttaakseen EKP:n neuvoston korkopolitiikan linjausta sekä varmistaakseen

tämän politiikan välittymisen eurojärjestelmä tuki rahoitusmarkkinoiden palautumista kriisistä parantamalla pankkien edellytyksiä ylläpitää luotonantiaan. Eurojärjestelmä käytti joustavaa ohjausjärjestelmäänsä tehokkaasti: se pidensi kiinteäkorkoisten ja ns. täyden jaon tilapäisten operaatioiden keston vuoteen asti, jotta pankit saattoivat turvata keskuspankkirahoituksensa pitkällä aikavälillä. Rahoituksen saatavuutta tuettiin myös laajentamalla vakuusmateriaalin kelpoisuutta sekä käynnistämällä katettujen joukkovelkakirjojen osto-ohjelma. Tukitoimien ansiosta rahoituksen välittyminen keskuspankkien kautta kasvoi huomattavasti rahoitusmarkkinakriisiä edeltäneiden vuosien tilanteeseen verrattuna. Joulukuussa aloitettu vaiheittainen irtautuminen kriisitoimista oli osaltaan käynnistämässä rahoituksen välittymisen normaalistumista.

Eurojärjestelmän vakuuskäytäntö ja suomalaisten luottolaitosten vakuuksien käyttö epävakaisissa rahoitusmarkkinaoloissa

Eurojärjestelmän yhtenäisen käytännön mukaisesti Suomen Pankki edellyttää, että luottolaitokset toimittavat riittävästi vakuuksia rahapoliittisten operaatioiden kautta saamiensa luottojen ja päivänsäisen luoton katteeksi. Suomen Pankin niin kuin muidenkin euroalueen keskuspankkien vastapuolina toimivat luottolaitokset voivat käyttää vakuutena kaikissa euroalueen maissa talletettuina olevia kelpoisuusehtojen mukaisia arvopapereita ja muita omaisuuseriä. Keskuspankkiluoton vakuudeksi hyväksyttävien

omaisuuserien kelpoisuusehdot ovat yhtenäiset koko euroalueella.

Loppuvuodesta 2008 lähtien eurojärjestelmän vastapuolet ovat saaneet käyttää tavallista laajempaa omaisuuserien joukkoa keskuspankkiluoton vakuutena. Näin on helpotettu vastapuolten likviditeetinsaintia keskuspankin euro- ja dollarimääräisissä rahoitusoperaatioissa, jotka on toteutettu kiinteäkorkoisina huutokauppoina ja joissa tehdyt tarjoukset on hyväksytty täysimääräisesti. Vakuusmateriaaliksi on hyväksytty muun muassa Yhdysvaltain dollarin, Englannin punnan ja Japanin jenin määräisiä joukkovelkakirjoja, luottoluokituksestaan BBB-tasoisia velkakirjoja sekä STEP-markkinoille (Short Term European Paper) hyväksytyjä luottolaitosten liikkeeseen laskemia lyhytaikaisia velkakirjoja. Normaalisti vakuudeksi hyväksyttäviltä omaisuuseriltä vaaditaan valuutan, luottoluokituksen ja markkinoiden suhteen, että ne ovat euromääräisiä, luottoluokituksestaan vähintään A-tasoisia ja että luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkakirjat on listattu pörssissä.

Vuoden 2009 loppupuolella Suomen valtion ja suomalaisten yritysten ja luottolaitosten liikkeeseen laskemia väliaikaisten vakuuskelpoisuusehtojen mukaisia velkakirjoja oli vakuuslistalla parikymmentä. EKP:n neuvosto jatkoi toukuussa 2009 laajemman vakuusjoukon kelpoisuusaikaa vuoden 2010 loppuun saakka.

Vaikka eurojärjestelmän periaatteenä on hyväksyä laajalti vakuusmateriaalia, sen on hallittava omat riskinsä. Helmi- ja maaliskuussa 2009 tuli voimaan

useita muutoksia omaisuusvakuudellisten arvopapereiden ja luottolaitosten liikkeeseen laskemien kattamattomien joukkolainojen vakuuskäytäntöön.

Helmikuun alusta lähtien omaisuusvakuudellisten arvopapereiden ja luottolaitosten liikkeeseen laskemien kattamattomien joukkolainojen aliarvostusprosentteja korotettiin. Lisäksi omaisuusvakuudellisten arvopapereiden vakuuskäyttöä ryhdyttiin rajoittamaan. Rajoittaminen koski niitä vastapuolia, jotka osallistuivat liikkeeseenlaskun valuuttasuojaukseen tai jotka antoivat rahoitustukea vähintään 20 % omaisuusvakuudellisen arvopaperin jäljellä olevasta pääomasta. Vakuudeksi hyväksyttävillä omaisuusvakuudellisilla arvopapereilla asetettiin vielä lisäehto, jonka mukaan julkisen luottoluokituslaitoksen on julkaistava kattava selvitys arvopapereiden luottoluokituksen perusteista liikkeeseenlaskun yhteydessä sekä tämän jälkeen päivitetty selvitys vähintään neljännesvuosittain.

Maaliskuun alusta lähtien vakuudeksi ryhdyttiin hyväksymään vain sellaisia omaisuusvakuudellisia arvopapereita, joiden luottoluokitus liikkeeseenlaskuhetkellä oli AAA-tasoa. Vakuudeksi ei myöskään enää hyväksytty uusia omaisuusvakuudellisia arvopapereita, joissa vakuutena oli toisia omaisuusvakuudellisia arvopapereita. Luottolaitosten liikkeeseen laskemille kattamattomille joukkolainoille asetettiin limiitti, jolla rajoitettiin yhden pankkiryhmän joukkolainat keskuspankin vastapuolen vakuudeksi tuomista omaisuuseristä enintään 10 prosenttiin tai enintään 50 milj. euroon.

Vuonna 2009 Suomen Pankin 14 vastapuolen vakuuksien kokonaismäärä jatkoi edelleen kasvuaan ja oli 20 mrd. euroa. Edellisvuotiseen verrattuna kasvua kertyi runsaan 4,5 mrd. euron verran. Varsinaisesti käytössä olevien vakuuksien määrä pysyi edellisvuotisella tasolla runsaassa 12 mrd. eurossa. Vastapuolet siis kasvattivat vakuusreserviään lähes 5 mrd. euron arvosta. Väliaikaisten vakuuskelpoisuusehtojen mukaisia omaisuuseriä tuotiin vakuudeksi verraten vähän.

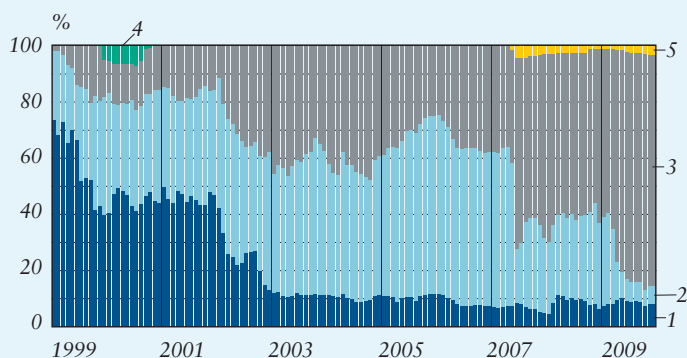
Suomen Pankin vastapuolten vuoden 2009 aikana käyttämistä vakuuksista suurin osa oli ulkomaisia. Näiden

osuus kokonaisvakuusmäärästä oli yli 75 %. Ulkomaisia vakuuksia oli säilytyksessä useissa eurojärjestelmän maissa, ja vakuudet toimitettiin keskuspankkien välisen kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin (correspondent central banking model, CCBM) avulla. Ei-jälkimarkkinakelpoisten omaisuuserien osuus kokonaisvakuusarvosta oli edelleen varsin pieni (kuvio 8). Joukkovelkakirjalainojen ja valtion velkasitoumusten osuus kokonaisvakuusmäärästä säilyi ennallaan. Pörssissä listattujen limiittirajoitteen piiriin joutuneiden kotimaisten sijoitustodistuksien osuus kokonaisvakuusmäärästä pieneni 13 prosenttiin. Arvopaperikeskusten välisiä linkkejä ei käytetty vakuuksien toimittamiseen.

Ulkomaiset vastapuolet käyttivät Suomessa liikkeeseen laskettuja arvopapereita vakuutena noin 552 milj. euron edestä, mikä on miljardi euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Näitä vakuuksia Suomen Pankki säilyttää muiden keskuspankkien lukuun ns. kirjeenvaihtajakeskuspankkisopimuksen perusteella.

Vuoden 2010 puolella tuli voimaan EKP:n neuvoston lokakuussa 2009 tekemä päätös vakuudeksi hyväksyttävien omaisuusvakuudellisten arvopapereiden uusista tiukennetuista luottoluokitusvaatimuksista. Omaisuusvakuudellisilta arvopapereilta vaadittiin 1.3.2010 lähtien vähintään kahden luottoluokitusluokituksen luokitus ja niistä ryhdyttiin käyttämään vakuuskelpoisuusarvioinnissa toiseksi parasta luokitusta. Vaatimusta sovellettiin aluksi 1.3.2010 jälkeen liikkeeseen laskettuihin omaisuusvakuudellisiin arvopapereihin, ja sitä ryhdytään

Kuvio 8.
Vakuuksien käytön kehitys Suomessa talous- ja rahaliiton alusta lähtien

1. Kotimaiset joukkovelkakirjalainat ja valtion velkasitoumukset
2. Kotimaiset pörssissä listatut sijoitustodistukset (toukokuuhun 2007 asti sisältää myös listaamattomat sijoitustodistukset)
3. Kirjeenvaihtajakeskuspankkimallin käyttöön perustuvat ulkomaiset vakuudet
4. Arvopaperikeskusten välisen linkkien käyttöön perustuvat ulkomaiset vakuudet
5. Ei-jälkimarkkinakelpoiset omaisuuserät (lainasaamiset)

Lähde: Suomen Pankki.

soveltamaan kaikkiin omaisuusvakuudellisiin arvopapereihin 1.3.2011 lähtien.

EKP:n neuvosto päätti heinäkuussa 2008 käynnistää CCBM2-projektin (Collateral Central Bank Management), jonka tarkoitus on korvata vuodesta 1999 käytössä ollut CCBM-järjestelmä. Belgian ja Alankomaiden keskuspankkien rakentama CCBM2-järjestelmä yhdenmukaisesti euroalueella keskuspankkirahan vakuushallintakäytäntöjä tarjoamalla vakuushallintapalvelut yhdeltä tekniseltä alustalta. Järjestelmä on yhteensopiva TARGET2- ja TARGET2-Securities-järjestelmän kanssa ja käsittelee vakuustapahumat automaattisesti. Tämä tehostaa erityisesti monikansallisten luottolaitosten vakuuksien ja likviditeetin hallintaa. Kansalliset keskuspankit vastaavat kuitenkin tulevaisuudessakin luoton myöntämisestä vastapuolilleen riittäviä vakuuksia vastaan.

Eurojärjestelmä viimeistelee parhailaan CCBM2-järjestelmän teknistä dokumentaatiota vuonna 2008 julkistettujen käyttäjävaatimusten pohjalta.

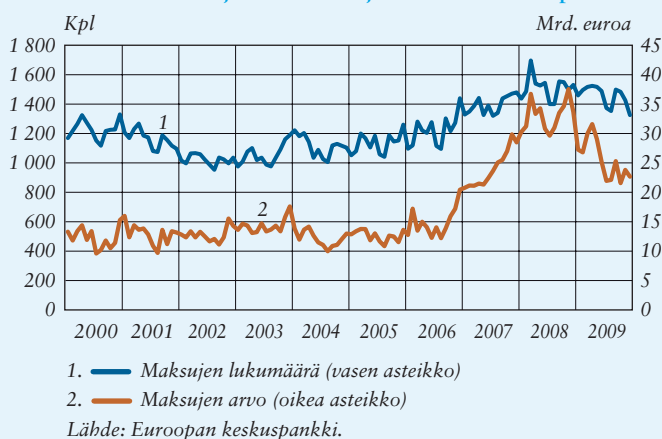
Maksuliike

Eurojärjestelmä toteuttaa rahapolitiikan operaatiot TARGET-maksujärjestelmän (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) kautta. TARGETilla on huomattava merkitys myös suurten maksujen suorittamisessa, ja kaikki keskeiset maksujärjestelmät siirtävät katteensa sen kautta.

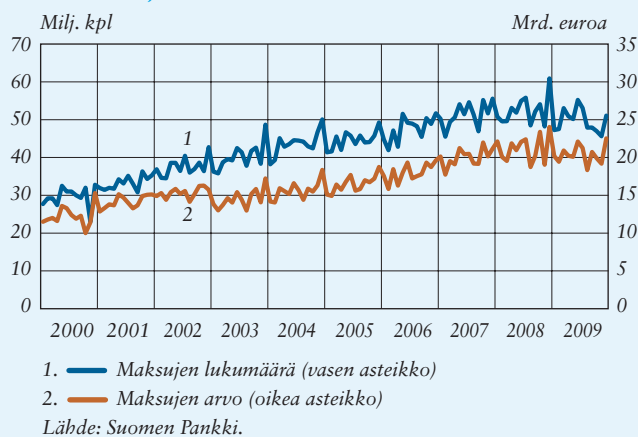
Uusi keskitetty TARGET2-maksujärjestelmä on ollut käytössä marraskuusta 2007 asti. Joulukuun 2009

loppuun mennessä yhteensä 900 suoraa osapuolta on liittynyt TARGET2-järjestelmään. Slovakian keskuspankki ja sen osapuolet liittyivät järjestelmään tammikuussa 2009. Bulgarian keskuspankilla ja

Kuvio 9.
TARGET2- Suomen Pankki -järjestelmän osapuolten TARGET-maksujen lukumäärä ja arvo keskimäärin päivässä

Kuvio 10.
Pankkien välisen maksuliikennejärjestelmän tapahtumien lukumäärä ja arvo

sen osapuolilla on tavoitteena liittyä siihen helmikuussa 2010.

Suomen Pankin maksujärjestelmän nimi on TARGET2- Suomen Pankki, ja siinä on yhteensä 19 suoraa osapuolta. Koko TARGET2-järjestelmässä kirjattiin vuonna 2009 keskimäärin 345 000 maksua päivittäin, ja maksujen yhteenlaskettu arvo oli noin 2 153 mrd. euroa. TARGET2- Suomen Pankki -järjestelmässä kirjattiin vuonna 2009 keskimäärin 1 455 maksua päivittäin, ja maksujen yhteenlaskettu arvo oli noin 25,6 mrd. euroa. Maasta toiseen kulkevien maksujen keskikoko oli noin 17,2 milj. euroa, ja päivittäin kirjattiin keskimäärin 900 maksua. Edellisen vuoden maksutapahtumiin verrattuna TARGET2-maksujen lukumäärä ja liikevaihto pienenevät siis hieman.

TARGET2-järjestelmän käytettävyys¹ on ollut vuoden 2009 aikana 99,99 %. TARGET2-palvelun jatkuvuus on varmistettu eurojärjestelmässä monin eri tavoin. Tuotantolaitteisto sijaitsee kahdessa maassa, joissa kummassakin on lisäksi vielä kahdennetut järjestelmät. Tämän lisäksi eurojärjestelmän keskuspankit testaavat säännöllisin väliajoin osapuolensa kanssa varajärjestelyjä, joilla asiakkaiden erittäin kriittiset maksut pystytään hoitamaan myös ennakoitua pidemmän käyttökatkoksen aikana.

Suomessa toimivien pankkien maksuliikennejärjestelmässä (PMJ) välitetään palkkoja, eläkkeitä, tilisiirtoja ja korttimaksuja, joiden tiedot pankit toimittavat toisilleen eräsiirtona. Suomen Pankki

¹ Käytettävyydellä tarkoitetaan sitä, että maksujen käsitteleminen on mahdollista TARGET2-järjestelmän aukioloaikana.

kirjaa PMJ-osapuolilta saamiensa toimemaksiantojen perusteella maksujen katteet samanaikaisesti ja monenkeskisesti osapuolten TARGET2-tileille kaksi kertaa vuorokaudessa, kerran päivällä ja kerran yöllä. PMJ-osapuolia on 12.

Yhtenäisen euromaksualueen (Single Euro Payments Area, SEPA) myötä PMJ-palvelu on tulossa elinkaarensa loppuun, koska se ei pysty käsittelemään SEPA-standardin mukaisia tilisiirtoja. Suomalaiset pankit välittävät jo keskenään SEPA-muotoisia maksuja, jotka on varustettu BIC-koodeilla ja IBAN-tilinumeroilla. Nämä maksut siirtyvät sellaisten clearingyhteisöjen hoidettaviksi, jotka pystyvät käsittelemään SEPA-maksuja, kuten euromaksuja välittävien pankkien yhteenliittymän (Euro Banking Association) STEP2 SCT -palvelu. Myös Suomessa ACH Finland -maksukeskuksen tavoitteena on toimia SEPA-maksujen välittäjänä.

Suomen Pankin sijoitustoiminta

Suomen Pankin hallinnoimat sijoitukset muodostuvat pankin omasta rahoitusvarallisuudesta, EKP:lle luovutetusta varanto-osuudesta ja Suomen Pankin eläkerahaston varallisuudesta. Vuoden 2009 lopussa oman rahoitusvarallisuuden arvo oli 15 743 milj. euroa, EKP:lle luovutettu varanto-osuus 722 milj. euroa ja eläkerahaston varallisuuden arvo 503 milj. euroa.

Suomen Pankin oma rahoitusvarallisuus ja sen hallinta vuonna 2009

Suomen Pankin taseen merkittävin osa on rahoitusvarallisuus. Rahoitusvaralli-

suus on 44 % pankin taseen vastaava-osuudesta. Rahoitusvarallisuus koostuu valuuttavarannosta ja euromääräisestä varallisuudesta (taulukko 1). Valuuttavaranto taas koostuu Yhdysvaltain dollarista, Englannin punnasta, Japanin jenistä ja Sveitsin frangista, ja siihen lasketaan kuuluviksi myös kulta sekä erityisten nosto-oikeuksien määräiset erät (Special Drawing Rights, SDR) (taulukko 2). Euromääräisen varallisuuden määrä on kasvanut pääasiassa saatujen korkotuotosten johdosta.

Sijoitustoiminnan tavoitteet ja tuotto

Suomen Pankin haaste rahoitusvarallisuuden hallinnoinnin kannalta on sovittaa yhteen toisilleen vastakkaiset tavoitteet, jotka ovat turvallisuus, likvidiys ja tuotto. Pankki sijoittaa rahoitusvarallisuutensa turvallisesti korkomarkkinoille likvideihin kohteisiin, jotta se on tarpeen vaatiessa nopeasti käytettävissä erilaisissa kriisitilanteissa. Samalla Suomen Pankilla on kuitenkin vastuu varallisuutensa arvon kehityksestä, mikä tarkoittaa, että varoille pyritään saamaan myös mahdollisimman hyvä tuotto. Suomen Pankki määrittää pitkän aikavälin sijoitussalkulle strategisen koostumuksen, jolla tavoitellaan turvallisuus- ja likvidiysrajoitteiden puitteissa mahdollisimman hyvää tuotto-riskisuhdetta.

Rahoitusvarallisuuden kokonaistuotto² vuonna 2009 oli 3,25 % eli noin 441 milj. euroa. Kokonaistuotto jakautuu korkotuottoon ja valuuttakurssituottoon (taulukko 3).

² Ilman kullin sijoittamisesta ja erityisistä nosto-oikeuksista aiheutuneita tuottovaikutuksia.

Taulukko 1.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuus

	31.12.2009 Milj. euroa	31.12.2008 Milj. euroa
Valuuttavaranto	5 294	5 495
Kulta	1 208	980
SDR	314	198
Euromääräinen varallisuus	8 927	8 004
Yhteensä	15 743	14 677

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 2.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden jakauma valuutoittain

Valuutta	31.12.2009 %	31.12.2008 %
Yhdysvaltain dollari	17	19
Englannin punta	11	12
Japanin jeni	3	3
Sveitsin frangi	3	3
Kulta	8	7
SDR	2	1
Euro	57	55
Rahoitusvarallisuus yhteensä	100	100

Lähde: Suomen Pankki.

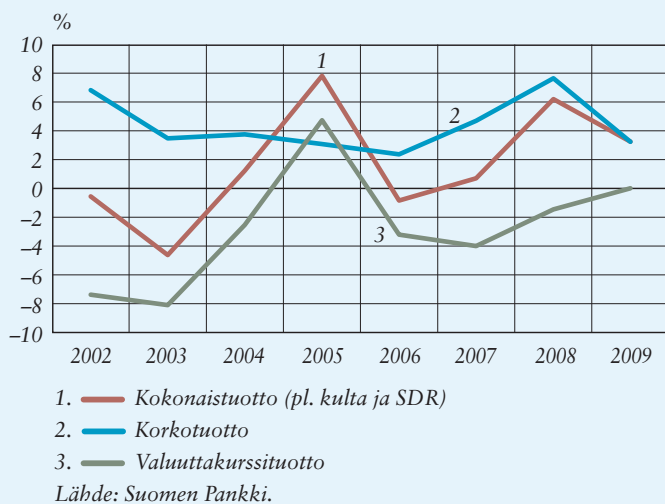
Taulukko 3.
Suomen Pankin oman rahoitusvarallisuuden tuotto vuosina 2008 ja 2009

	2009 %	2009 Milj. euroa	2008 %	2008 Milj. euroa
Korkotuotto ¹	3,24	437,3	7,65	976,9
Valuuttakurssituotto	0,01	3,9	-1,45	-188,9
Kokonaistuotto	3,25	441,2	6,20	788,0

¹ Sisältää kertyneet korot ja päivittäiseen markkina-arvoon perustuvat tuotot.

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 11.
Suomen Pankin oman rahoitusvarallisuuden tuotto vuosina 2000–2009

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus on sijoitettu ainoastaan korkoinstrumentteihin ja niissä vain luottoluokituksestaan parhaisiin kohteisiin tiukan riskienhallinnan ohjauksen mukaisesti. Vuoden 2009 alkupuolella korot laskivat keskuspankkien koronlaskujen myötä, ja rahoituskriisin hellittäessä myös luottoriskillisten lainojen korot laskivat. Korkeiden laskun vuoksi pankin varallisuus tuotti kohtuullisesti. Korkeiden poikkeuksellisen matalan nykytason takia lähivuodet tulevat olemaan haasteellisia rahoitusvarallisuuden tuoton kannalta. Valuuttakurssimuutoksista aiheutuneet tuottovaikutukset ovat olleet pieniä sekä vuonna 2008 että vuonna 2009. Kun pankin varallisuuden tuottoa tarkastellaan pidemmällä aikavälillä, dominoi

valuuttakurssivaikutus muita tuloksen osia (kuvio 11).

Pankin rahoitusvarallisuuden tuottotavoitteeksi on asetettu tuotto, joka on keskimäärin yli sijoitetun valuutan keskuspankkikoron (viiden vuoden liukuva keskiarvona). Vuonna 2009 rahoitusvarallisuus tuotti keskimäärin 2,38 % yli keskuspankkikoron. Viiden vuoden liukuva keskiarvo oli 1,22 % yli keskuspankkikoron.

Rahoitusvarallisuuden tuotto jakaantuu strategisen allokaation tuottoon ja aktiivisen sijoitustoiminnan tuottoon. Aktiivisella sijoitustoiminnalla tarkoitetaan, että pankin sijoitustoiminnalla on mahdollisuus poiketa strategisesta allokaatiosta lisätuottojen saamiseksi. Aktiivisille kannanotoille on asetettu suhteellinen tuottotavoite strategiseen allokaatioon nähden laskettuna liukuva keskiarvona kolmen viime vuoden tuotoista. Kertomusvuonna 441 milj. euron kokonaistuotosta 28 milj. euroa tuli aktiivisista kannanotoista. Kolmen vuoden liukuva keskiarvo oli 0,07 % yli vertailutuoton. Aktiivisella sijoitustoiminnalla pyritään lisätuottojen ohella pitämään yllä markkinatuntemusta ja vastapuolikontakteja sekä kehittämään sijoitustoiminnan osaamista.

Sijoituskohteet

Pääosa Suomen Pankin rahoitusvarallisuudesta on sijoitettu valtion velkakirjoihin. Noin 30 % rahoitusvarallisuudesta on sijoitettu luottoriskillisiin velkakirjoihin. Luottoriskilliset velkakirjat koostuvat pääasiassa ylikansallisten yhteisöjen velkakirjoista, katetuista velkakirjoista ja

joidenkin yrityksen velkakirjoista. Laajentamalla sijoitusvalikoimaa luottoriskillisiin sijoituksiin tavoitellaan lisätuottoja sekä parempaa tuotto-riskisuhdetta sijoituksille. Luottoriskien hallinnassa keskeisiä periaatteita ovat liikkeeseenlaskijoilta edellytetyn luottoluokituksen alarajan määrittäminen sekä tehokas hajautus. Keskimääräinen luottosalkun velkakirjan luokitus on AAA-tasoa (taulukko 4). Vuoteen 2008 nähden luottoluokitusjakoumassa on siirtymä heikompiin luokitusluokkiin liikkeeseenlaskijoiden luottoluokitusten laskujen seurauksena. Kullan sijoittamisessa käytetään rahamarkkinatalletusten kaltaisia vakuudettomia kulta-talletuksia ja kullan koronvaihotosopimuksia.

Markkinakehityksen pääpiirteet ja katettujen joukkovelkakirjojen osto-ohjelma

Rahoitusmarkkinakriisin vaikein vaihe koettiin syksyllä 2008 Lehman Brothers -pankin kaatumisen jälkeisinä kuukausina. Viranomaisten ja keskuspankkien mittavien tukitoimien seurauksena kriisin syveneminen onnistuttiin torjumaan, ja rahoitusmarkkinoiden toimintakyky alkoi palautua keväällä 2009. Matalat korot ja rahan määrän kasvu taloudessa johtivat eri omaisuusluokkien arvojen selvään nousuun, kun sijoittajat hakivat rahoilleen parempia tuottoja. Elvytystoimenpiteet vaikuttivat positiivisesti talousnäkyymiin. Yritysriskien pieneneminen näkyi riskilisten vähentymisenä yritysainamarkkinoilla. Sijoittajien riskinottohalukkuuden lisääntymisestä huolimatta korot pysyivät loppuvuoden alhaisina.

Taulukko 4.
Suomen Pankin luottoriskillisten sijoitusten luottoluokitusjakauma^{1,2}

Luottoluokitus	31.12.2009 %	31.12.2008 %
AAA	74,16	77,08
AA+	6,33	5,10
AA	6,35	6,86
AA-	2,90	4,50
A+	3,27	3,98
A	1,38	2,23
A-	1,63	0,08
BBB+	0,32	0,05
BBB	2,69	0,12
BBB-	0,96	–

¹ Katetut velkakirjat on luokiteltu velkakirjan oman luottoluokituksen perusteella, ei liikkeeseenlaskijan luottoluokituksen perusteella.

² Suomen Pankilla on myös lyhytmaturiteettisia luottoluokittlemattomia sijoituksia (132 milj. euroa). Nämä on luokiteltu tässä taulukossa Moody'sin ylläpitämän ns. KMV-mallin mukaisina.

Lähde: Suomen Pankki.

Rahoituskriisin seurauksena EKP:n neuvosto päätti 4.6.2009, että eurojärjestelmä tulee rahapoliittisena toimenpiteenä ostamaan kelpoisuusehdot täyttäviä euro-alueella liikkeeseen laskettuja katettuja joukkovelkakirjoja³ noin 60 mrd. euron nimellisarvosta vuoden kuluessa heinäkuun 2009 alusta lukien. Suomen Pankki

³ Katetuilla eli vakuudellisilla joukkovelkakirjoilla tarkoitetaan velkakirjoja, joille on asetettu takaisinmaksua turvaava vakuus. Katetussa joukkovelkakirjassa sijoittajan kassavirta tulee liikkeeseenlaskijalta. Näin ollen se eroaa rahoituskriisin keskiössä olleista amerikkalaisista kiinteistövakuudellisista arvopapereista (mortgage-backed securities, MBS), joista saatava kassavirta tyrehyy, mikäli arvopapereiden osana oleviin asuntolainoihin liittyy maksuhäiriöitä. Katettujen joukkovelkakirjalainojen sijoittajat on suojattu etuikesusasemalla konkurssi- ja maksukyvyttömyystilanteissa ja saamisesta maksetaan konkurssivaroista ennen muita konkurssivelkoja. Mikäli vakuudellisen lainan liikkeeseenlaskija ajautuu maksukyvyttömäksi, hoidetaan korko- ja pääomapalautukset vakuuksilla.

osallistui operaatioon sovittua, ns. pää-oma-avaintaan vastaavalla osuudella osto-ohjelmasta. Joukkovelkakirjat ovat osa Suomen Pankin tasetta. Suomen Pankki on myös aiemmin sijoittanut varallisuuttaan näihin sijoituskohteisiin (kuvio 12).

EKP:n valuuttavaranto-osuus

Euroopan keskuspankin valuuttavaranto on jaettu eurojärjestelmän kansallisille keskuspankeille hallinnoitavaksi pää-oma-avaimen mukaisin osuuksin. EKP:n puolesta hallinnoitavat varannot koostuvat Yhdysvaltain dollarin ja Japanin

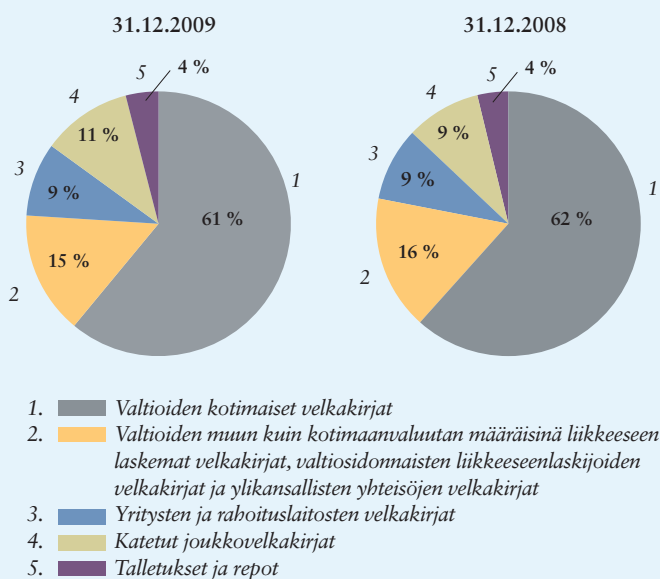
jenin määräsistä saamisista sekä kullasta. Valuuttavarannon hoidon lähtökohta on, että kukin kansallinen keskuspankki hoitaa yhtä salkkua. Suomen Pankki hallinnoi osaa EKP:n jenimääräisestä varannosta. Eurojärjestelmän mahdolliset valuuttainterventiot tehdään EKP:n varannolla, joten sijoittamisessa korostuvat turvallisuus- ja likvidiys-tavoitteet.

Sijoitusvaluuttojen osuudet eli ns. valuuttajakauma pidetään kiinteänä. EKP asettaa varannolle valuuttakohtaiset vertailusalkut. EKP seuraa valuuttavarannon riskejä ja tuottoja jatkuvasti. Euroopan keskuspankin valuuttavarannon arvo oli vuoden 2009 lopussa noin 50,9 mrd. euroa. Suomen Pankki hallinnoi EKP:n jenimääräisestä varannosta osuutta, jonka arvo oli noin 722 milj. euroa. Lisätietoa EKP:n valuuttavarannon hoidosta on saatavissa EKP:n vuosikertomuksesta.

Suomen Pankin eläkerahaston varallisuus

Suomen Pankin eläkerahaston tavoitteena on kehittää eläkevastuun katteena olevan omaisuuden hoitoa yleisten eläkevarojen hoitamista koskevien periaatteiden mukaisesti. Nämä periaatteet voivat poiketa keskuspankin rahoitusvarallisuuden sijoittamisen periaatteista. Eläkerahaston varallisuuden arvo 31.12.2009 oli 503 milj. euroa ja eläkevastuu 540 milj. euroa. Varallisuuden kokonaistuotto vuonna 2009 oli noin 12,6 %. Lisätietoa eläkerahaston sijoitustoiminnasta on saatavissa sen omasta vuosikertomuksesta.

Kuvio 12.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden jakauma sijoituskohteittain

Lähde: Suomen Pankki.

Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta

Rahoitusvarallisuuden sijoittamisen ja riskienhallinnan päätöksentekorakenne sekä vastuut

Sijoitustoiminnassa ja riskienhallinnan päätöksenteossa on mukana useita eri tahoja Suomen Pankin organisaation sisällä. Näitä ovat Suomen Pankin johtokunta, markkinatoimikunta, sijoitusryhmä sekä riskiryhmä.

Suomen Pankin johtokunta tekee rahoitusvarallisuuden sijoittamiseen ja riskienhallintaan liittyvät keskeisimmät päätökset. Johtokunta vastaa sijoitustoiminnan päälinjoista. Se muun muassa päättää sijoitusriskien hallinnan periaatteista, rahoitusvarallisuuden ja valuuttavarannon koosta, valuuttajakaumasta sekä korko- ja luottoriskien suuruudesta.

Markkinatoimikunta tekee johtokunnan linjausten mukaisesti rahoitusvarallisuuden sijoitustoimintaa ja riskienhallintaa konkretisoivia ja toimeenpääntöön liittyviä päätöksiä sekä valmistelee ja koordinoi johtokunnan päätöksentekoon tulevat esitykset. Markkinatoimikunnan puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii Suomen Pankin omista sijoituksista vastuussa oleva johtokunnan jäsen, ja hän myös vastaa markkinatoimikunnan päätöksistä.

Sijoitusryhmä ja riskiryhmä tekevät päätöksiä johtokunnan ja markkinatoimikunnan asettamissa rajoissa sekä valmistelevat päätöksiä näiden käsittelyyn. Sijoitusryhmä toimii pankkitoimintaosaston sisäisenä päätöksentekijänä sekä

sijoituslinjan ja riskienvalvontalinjan yhteisten asioiden koordinoijana. Sijoitusryhmän puheenjohtaja ja päätöksentekijä on pankkitoimintaosaston osastopäällikkö. Pankkitoimintaosaston osastopäällikkö vastaa, että rahoitusvarallisuutta hoidetaan johtokunnan ja markkinatoimikunnan päätösten mukaisesti. Riskiryhmä perustettiin vuoden 2009 alussa riskienvalvonnan vastuulla olevaa päätöksentekoa varten. Riskiryhmän puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii hallinto-osaston riskienvalvontatoimiston päällikkö. Riskienvalvontatoimiston toimistopäällikkö vastaa sijoitustoiminnan riskienvalvonnasta ja strategisten vertailunormien ylläpidosta.

Näiden lisäksi Suomen Pankissa toimii *riskikomitea*, joka käsittelee sijoitustoimintaan ja riskienhallintaan liittyviä asioita, mutta ei ole varsinainen päätöksentekolin. Riskikomitean tehtävänä on arvioida ja valvoa riippumattomasti sijoitustoiminnan riskejä ja riskienhallintaa. Se voi viedä tarvittaessa asioita johtokuntaan tiedoksi tai päätettäväksi. Riskikomitean puheenjohtajana toimii riskienvalvonnasta vastaava johtokunnan jäsen.

Riskienhallinnan organisointi ja riskien raportointi

Vuoden 2009 alussa riskienvalvonta eriytettiin organisatorisesti Suomen Pankin pankkitoimintaosastolta hallinto-osastolle uuteen riskienvalvontatoimistoon. Muutoksella pyrittiin lisäämään riskienvalvonnan riippumattomuutta sijoituslinjasta.

Kehikko 1.

Value-at-risk-luku ja sen käyttö Suomen Pankissa

Value-at-risk-luku (VaR-luku) ilmaisee tilastollista arviota suurimmasta mahdollisesta tappiosta tietyllä todennäköisyydellä ja tietynä ajanjaksona. Jos päivätason VaR-luku on esimerkiksi 99 prosentin luottamustasolla –5 milj. euroa, tämä tarkoittaa, että tänään toteutuu prosentin todennäköisyydellä tappio, joka on suurempi kuin 5 milj. euroa.

Markkinariskin VaR-luku

Suomen Pankki laskee päivittäin kaikkien sijoitusten kokonaismarkkinariskin VaR-luvun sekä erikseen myös VaR-luvun kokonaismarkkinariskin komponenteille eli valuuttariskille ja korkoriskille. Nämä VaR-luvut lasketaan 95 prosentin luottamustasolla ja yhden kuukauden ajanjaksoksi.

Suomen Pankki käyttää markkinariskin VaR-lukua hyväkseen mitatessaan ja kuvatessaan kokonaismarkkinariskin, valuuttariskin ja korkoriskin määrää, mutta sijoitustoiminnalle ei ole asetettu kokonaismarkkinariskin VaR-lukuun perustuvaa rajoitetta.

Suomen Pankin sijoitusorganisaatiolle on annettu mahdollisuus aktiiviseen sijoitustoimintaan sekä valuuttakauppaan ja siten poiketa tiettyjen rajoitteiden mukaisesti pitkän aikavälin strategisesta sijoituspolitiikasta. Aktiivista sijoittamista ja valuuttakauppaa on rajoitettu muun muassa asettamalla markkinariskin VaR-lukuun perustuva aktiivisen sijoitustoiminnan VaR-rajoite ja valuuttakaupan VaR-rajoite. Aktiivisen sijoitustoiminnan VaR-luku ja valuuttakaupan VaR-luku lasketaan 95 prosentin luottamustasolla yhdeksi päiväksi.

Luottoriskin VaR-luku

Suomen Pankissa lasketaan päivittäin luottoriskin VaR-luku kolmella eri luottamustasolla. Luottamustasot ovat 95 %, 99 % ja 99,9 %. Nämä VaR-luvut lasketaan portfolioluottoriskimallilla yhden vuoden ajanjaksoksi.

Luottoriskin VaR-lukua käytetään mittaamaan ja kuvaamaan sijoituksiin liittyvää luottoriskin määrää, mutta kokonaismarkkinariskin VaR-luvusta poiketen luottoriskin VaR-luvun avulla on pyritty myös rajoittamaan luottoriskin määrää asettamalla luottoriskin VaR-lukuun pohjautuvat rajoitteet.

Riskienvallontatoimisto ylläpitää yleistä rahoitusvarallisuuden ja sen sijoitustoiminnan riskienhallintakehikkoa, seuraa ja arvioi markkina-, luotto- ja likvidiysriskejä sekä valvoo näille asetettujen rajoitteiden noudattamista. Riskienvallontatoimisto myös tukee muuta organisaatiota rahoitusvarallisuuden riskeihin liittyvissä kysymyksissä ja valmistelee vastuualueelleen kuuluvia asioita päätöksentekoa varten. Riskienvallonta vastaa sijoitusinstrumenttien arvostuksesta sekä rahoitusvarallisuuden tuoton laskennasta.

Riskienvallontatoimisto tuottaa päivittäin riskiraportit ja kuukausittain tuottoraportit. Rahoitusvarallisuuden riskit ja tuotot käydään läpi markkina-toimikunnassa neljä kertaa vuodessa ja johtokunnassa kaksi kertaa vuodessa.

Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta

Suomen Pankin sijoitustoimintaan kohdistuu erilaisia riskejä, joista oleellimmat ovat markkina-, luotto-, likvidiys- ja operatiiviset riskit. Suomen Pankin riskienhallinta perustuu ennalta määrättyihin menetelmiin, joilla tunnistetaan, mitataan ja rajoitetaan riskejä. Käytettäviin menetelmiin kuuluvat muun muassa modifioitu duraatio, value-at-risk (VaR) sekä stressi- ja skenaarioanalyysit (ks. kehikko 1 sekä taulukko 5 ja 6). Käytännössä riskienhallintaa toteutetaan sijoituspolitiikan määrittelyn ja limiittijärjestelmän avulla.

Markkinariskit

Markkinariskeistä Suomen Pankin kannalta merkityksellisimmät ovat valuutta-

kurssi- ja korkoriski sekä kullan hintaan liittyvä riski.

Valuuttakurssiriski

Valuuttakurssiriskillä tarkoitetaan riskiä, että pankin varallisuuden nettoarvo laskee valuuttakurssien muutosten seurauksena. Valuuttakurssiriski on yleisesti suurin keskuspankin varallisuuteen kohdistuva yksittäinen markkinariski.

Suomen Pankin valuuttavaranto on mitoitettu keskuspankkitehtävistä johtuvien valuuttamääraisten tarpeiden mukaan. Valuuttavarannon tavoite koko arvioidaan lähtökohtaisesti kolmen vuoden välein, ja viimeisin arvio tehtiin vuoden 2009 lopussa vuosiksi 2010–2012. Valuuttavarannon kokoa määritettäessä otetaan huomioon Suomen Pankin kansainväliset vastuut ja kriisinhallintavalmiuden tarpeet sekä keskuspankkien kultasopimus.

Suomen Pankin tehtävistä juontuva päätös pitää omaa valuuttavarantoa johdattaa siihen, että Suomen Pankki altistuu valuuttakurssiriskille. Tätä riskiä pyritään vähentämään määrittämällä valuuttavaranto tehtävien kannalta riittäväksi, mutta ei liian suureksi, sekä hajauttamalla valuuttavaranto useampaan valuuttaan.

Suomen Pankki seuraa rahoitusvarallisuuden valuuttakurssiriskiä value-at-risk-luvulla (VaR), joka kertoo tietyllä todennäköisyydellä maksimitappion määrän. Vuoden 2009 osalta VaR-luvut käyvät ilmi kuviosta 13.

Valuuttavarannon lisäksi Suomen Pankin sijoitustoiminnolle on annettu mahdollisuus käydä aktiivista valuutakauppaa. Aktiivista valuutakauppaa on

Taulukko 5.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden herkkyys valuuttakurssin ja korkotason muutoksiin nähden

Milj. euroa	2009	2008
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonmuutos, jos euron valuuttakurssi vahvistuisi 15 % suhteessa valuuttavarannon valuuttoihin 31.12. tilanteesta	-875	-866
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonmuutos, jos korkotaso nousee 1 prosentin, kun rahoitusvarallisuuden määrä, koostumus ja modifioitu duraatio ovat 31.12. tilanteen mukaiset	-337	-323

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 6.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden VaR-luvut

Markkinariskin VaR-luvut (kuukauden ajanjakso, 95 prosentin luottamustaso)

Milj. euroa	2009			
	Keskimäärin	Suurin	Pienin	31.12.
Korkoriski	109	152	73	82
Valuuttakurssiriski	250	507	127	173
Kokonaisriski (pl. kulta)	290	518	156	203
Kokonaisriski (ml. kulta)	346	691	188	225

Milj. euroa	2008			
	Keskimäärin	Suurin	Pienin	31.12.
Korkoriski	142	247	98	134
Valuuttakurssiriski	225	544	137	459
Kokonaisriski (pl. kulta)	276	529	138	440
Kokonaisriski (ml. kulta)	292	595	134	492

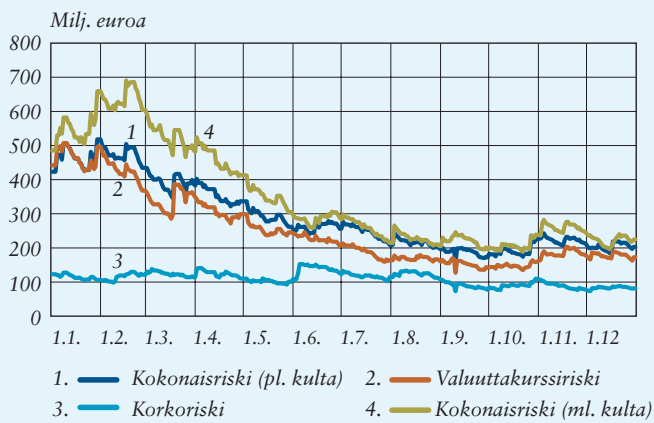
Luottoriskin VaR-luvut (vuoden ajanjakso, 95 prosentin, 99 prosentin ja 99,9 prosentin luottamustaso)

Milj. euroa	2009			
	Keskimäärin	Suurin	Pienin	31.12.
Luottoriski (luottamustaso 95 %)	6	10	4	4
Luottoriski (luottamustaso 99 %)	22	30	18	20
Luottoriski (luottamustaso 99,9 %)	78	106	60	69

Milj. euroa	2008			
	Keskimäärin	Suurin	Pienin	31.12.
Luottoriski (luottamustaso 95 %)	3	6	2	5
Luottoriski (luottamustaso 99 %)	13	20	7	16
Luottoriski (luottamustaso 99,9 %)	58	88	34	59

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 13.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden markkinariskin VaR-luvut vuonna 2009*

* Kuukauden ajanjakso, 95 prosentin luottamustaso.

Lähde: Suomen Pankki.

rajoitettu määrittämällä sallitut sijoitusvaluutat sekä asettamalla VaR-rajoite. Aktiivisen valuuttakaupan avulla pyritään säilyttämään tuntuma markkinoihin ja toimivat suhteet vastapuoliin muita tarpeita, kuten valuuttamarkkinaoperaatioita, silmällä pitäen. Vuoden 2009 aikana aktiivista valuuttakauppaa ei käyty.

Korkoriski

Pääosa Suomen Pankin rahoitusvarallisuudesta on sijoitettu korkoinstrumentteihin, minkä vuoksi Suomen Pankki altistuu korkoriskille. Sijoituksia on niin talletuksissa, rahamarkkinapapereissa (diskonttopaperit) kuin myös kiinteä- ja vaihtuvakorkoisissa joukkovelkakirjoissa (kuponkipaperit). Korkoriskillä tarkoitetaan riskiä, että pankin varallisuuden nettoarvo laskee korkojen muutosten vuoksi.

Suomen Pankki hallitsee korkoriskiä ensisijaisesti ns. modifioidun duraation avulla. Modifioitu duraatio kuvaa sijoitusten arvon muutosta, kun markkinakorkotaso muuttuu. Suomen Pankki on määrittänyt eri valuutan määräisille korkosijoituksille ja kultasijoituksille tavoitTEDURAATIOtason, johon duraatio palautetaan kuukausittain. Lisäksi on määritetty valuuttakohtaiset duraation liikkumaraajat.

Korkoriskin määrää mitataan myös VaR-luvulla. Vuoden 2009 luvut on esitetty kuviossa 13. Aktiiviselle sijoitustoiminnalle on asetettu korkoriskin VaR-rajoite. Korkoriskiä rajoitetaan lisäksi hajauttamalla sijoitukset useisiin eripituisiin velkakirjoihin.

Luottoriski

Luottoriski tarkoittaa laajasti ottaen riskiä, että taloudellisen transaktion vastapuolen tai arvopapereiden liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuus muuttuu. Käytännössä tämä voi tarkoittaa luottoluokituksen muutosta joko parempaan tai huonompaan suuntaan tai vastapuolen tai liikkeeseenlaskijan ajautumista maksukyvyttömyystilaan.

Luottoriskiä on hallittu määrittämällä sallitut liikkeeseenlaskija- ja vastapuolimaat sekä sijoituskohteiksi sallitut velkainstrumentit. Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluvien velkakirjojen jakautuminen eri maihin liikkeeseenlaskijan kotimaan perusteella ilmenee taulukosta 7. Suomen Pankki ei voi sijoittaa alisteisiin velkainstrumentteihin eikä strukturoituihin luottopapereihin. Tämä rajoite omalta osaltaan vähensi finanssi-

kriisiin vaikutuksia Suomen Pankin sijoitustoimintaan ja sijoitusten tuottoihin. Vastapuolien ja liikkeeseenlaskijoiden taloudelliseen tilaan, kuten oman pääoman määrään, kiinnitetään huomiota. Luottoriskiä hallitaan myös määrittämällä liikkeeseenlaskijoille ja vastapuolille alin hyväksyttävä luottoluokitus sekä hajauttamalla kaupat ja sijoitukset usealle vastapuolelle ja liikkeeseenlaskijalle limiittien avulla.

Suomen Pankki hallitsee luottoriskin määrää myös asettamalla luottoriskin VaR-lukuun pohjautuvia rajoitteita. Luottoriski on rajoitettu tasolle, jolla se pysyy vähäisenä Suomen Pankin kokonaisriskien näkökulmasta. Vaihtoehtona olisi sijoittaa Suomen Pankin rahoitusvarallisuus käytännössä kokonaan luottoriskittömiin sijoituksiin. Luottoriskin VaR-lukua käytetään mittaamaan ja kuvaamaan sijoituksiin liittyvää luottoriskin määrää.

Kunkin varantovaluutan (Yhdysvaltain dollari, Englannin punta, Japanin jeni, Sveitsin frangi) valtion kotivaluuttansa määräisenä liikkeeseen laskeman velan on katsottu olevan luottoriskitön sijoitus.

Likvidiysriski

Likvidiysriskillä tarkoitetaan riskiä, ettei pankki pysty vastaamaan veloitteistaan ajallaan, koska sen varat ovat muutettavissa huonosti rahaksi.

Koska eurojärjestelmässä valuutta-interventiot tehdään ensisijaisesti Euroopan keskuspankin valuuttavarannolla, on Suomen Pankissa katsottu oman valuuttavarannon koko- ja likvidiysvaatimuk-

Taulukko 7.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuteen kuuluvien velkakirjojen jakautuminen liikkeeseenlaskijan kotimaan perusteella

<i>Maa tai alue</i>	<i>31.12.2009</i> %	<i>31.12.2008</i> %
<i>Euroalue</i>	65	63
<i>Saksa</i>	22	21
<i>Ranska</i>	17	19
<i>Suomi</i>	7	4
<i>Espanja</i>	5	5
<i>Alankomaat</i>	5	6
<i>Itävalta</i>	4	4
<i>Italia</i>	3	1
<i>Belgia</i>	1	1
<i>Irlanti</i>	1	3
<i>Portugali¹</i>	1	0
<i>Kreikka¹</i>	0	0
<i>Luxemburg¹</i>	0	0
<i>Muu Eurooppa</i>	14	12
<i>Iso-Britannia</i>	7	6
<i>Sveitsi</i>	3	3
<i>Ruotsi</i>	3	2
<i>Tanska¹</i>	1	0
<i>Norja</i>	1	1
<i>Amerikka</i>	9	11
<i>Yhdysvallat</i>	8	9
<i>Kanada</i>	2	2
<i>Aasian ja Tyynenmeren alue</i>	4	5
<i>Japani</i>	3	4
<i>Australia</i>	1	1
<i>Singapore¹</i>	0	0
<i>Kansainväliset instituutiot</i>	8	9

¹ Portugalin ja Tanskan sijoitukset vuoden 2008 lopussa samoin kuin Kreikan, Luxemburgin ja Singaporen sijoitukset vuosien 2008 ja 2009 lopussa olivat alle 0,5 % kokonaismäärästä, joten luku pyöristyy nolnaan prosenttiin.

Lähde: Suomen Pankki.

sen olevan pienempi kuin ennen talous- ja rahaliittoon liittymistä. Vaikka eurojärjestelmän myötä valuuttamääräisten sijoitusten likvidiysvaatimuksen voidaan katsoa väljentyneen, Suomen markasta luopumisen ja euron käyttöönoton myötä on syntynyt tarve pitää euromääräisiä sijoituksia. Syynä tähän on se, että Suomen Pankin mahdollisuutta luoda euroja itsenäisesti on eurojärjestelmässä rajoitettu.

Näin ollen on edelleen perusteltua sijoittaa osa rahoitusvarallisuudesta vain likvideimpiin sijoituskohteisiin. Tätä näkemystä on viime aikojen rahoitusmarkkinakriisi edelleen vahvistanut.

Operatiivinen riski

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä, että sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu tappioita tai ylimääräisiä kustannuksia. Operatiivista riskiä hallitaan luotettavilla ja hyvin dokumentoiduilla työnkuluilla, riittäväällä ja asiantuntevalla henkilöstöllä, luotettavilla tietojärjestelmillä ja hyvin testatuilla varajärjestelyillä.

Rahoitusmarkkinat ja tilastot

Rahoitusjärjestelmän vakaus ja tehokkuus

Rahoituksen välittymistä uhannut maailmanlaajuinen kriisi lieveni vuoden 2009 aikana ja kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden toimintakyky alkoi palautua. Finanssisektorin likviditeetti- ja tartuntariskit vähenivät, ja sektorin infrastruktuuri osoitti kykynsä toimia luotettavasti kriisin oloissa. Euroalueen pankkisektorin toimintakyky kyettiin kokonaisuudessaan säilyttämään läpi kriisin verrattain hyvänä, vaikka yritykset joutuivatkin turvautumaan poikkeuksellisen laajasti pankkirahoitukseen muiden rahoituslähteiden ehtyessä. Rahoitussektorin toimintaympäristö pysyi vuonna 2009 kuitenkin vaikeana, sillä kriisin lieveneminen perustui suurelta osin eri maiden viranomaisten poikkeuksellisen mittaviin tukitoimiin. Vaikea tilanne näkyi Suomen Pankin toiminnassa rahoitusjärjestelmän luotettavuuden ja tehokkuuden ylläpitäjänä.

Suomen Pankki julkistaa arvionsa rahoitusjärjestelmän vakaudesta säännöllisesti kahdesti vuodessa. Arvioilla viestitään rahoitusalan toimijoille, muille viranomaisille ja suurelle yleisölle rahoitusjärjestelmän riskeistä ja vakauden uhkakuvista sekä esitetään suosituksia ongelmien ehkäisemiseksi. Toukokuussa 2009 julkaistussa vakausarviossa Suomen Pankki totesi rahoitusmarkkinoiden myllerryksen pahimman vaiheen rauhoittuneen, mutta toisaalta huomautti kriisin painopisteen siirtyneen reaalityönteeseen. Näkymien heikentymisen lisäksi reaalityönteet rasitti pankkien luotonantokyvyn huononeminen. Luottotappioiden lisää-

tymisen ennakoitiin pitävän rahoitusmarkkinoiden kyvyn rahoituksen välitykseen huonona vielä pitkään. Rahoitusmarkkinoiden vakauden todettiin pysyneen Suomessa kansainväliseen tilanteeseen nähden hyvänä. Toisaalta toukokuun arviossa pelättiin, että rahoitusrakenne ja rahoitusmarkkinoiden integraation hidastumisesta näkyvät kriisin haittavaikutukset rajoittavat pitkän aikavälin kasvumahdollisuuksia.

Joulukuussa 2009 ilmestyneessä vakausjulkaisussa Suomen Pankki totesi, että rahoitusmarkkinoiden maailmanlaajuisen kriisin lievenemisestä huolimatta tilanne jatkuu haavoittuvana ja että kansainvälinen rahoitusjärjestelmä toimii edelleen puutteellisesti. Pitkäaikaisen rahoituksen saanti ei ollut täysin elpynyt, ja heikoimpien pankkien todettiin olevan jatkuvasti valtion tukitoimien varassa. Sen sijaan Suomen pankkisektorin kannattavuuden ja vakavaraisuuden todettiin säilyneen hyvänä erittäin vaikeassa toimintaympäristössä. Tästä kertoo myös se, että suomalaiset pankit eivät turvautuneet lainkaan julkiseen tukeen. Vakuutussektorista puolestaan todettiin, että osakkeiden keväällä 2009 alkanut kurssinousu tuki aiemmin heikentynyttä vakuutusyhtiöiden kannattavuutta ja vakavaraisuutta.

Joulukuun vakausjulkaisussa arvioitiin toteutettujen stressitestien valossa, että Suomessa finanssisektorin vakavaraisuus kestäisi yhä myös odotettua heikomman talouskehityksen. Yhtenä avainkysymyksenä pidettiin rahoitusjärjestelmän kykyä ylläpitää luottojen välitystä, jolla tuetaan talouden elpymistä. Riski-

tekijöiksi nähtiin muun muassa taantuman pitkittyminen, joka voi heikentää uudelleen rahoitussektorin toimintaympäristöä, sekä se, että kriisiytyneet pankit jäisivät riippuvaisiksi julkisen vallan tukitoimista. Mainittavana riskinä pidettiin myös rahoitussektorin sääntelyuudistuksen toteuttamatta jäämistä, jolloin järjestelmään jäisi rakenteellisia heikkouksia.

Rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuri on toiminut viime vuosien talousmyllerryksestä huolimatta moitteettomasti. Myöskään joulukuun kolme päivää kestäneellä pankkilakolla ei ollut vaikutusta infrastruktuurin toimintaan. Syksyllä toteutetussa kaikkien finanssialan osapuolien toimintavarmuutta luotaavassa kansallisessa harjoituksessaakaan ei tullut esiin hälyttäviä toimintavarmuutta uhkaavia tekijöitä. Kansainvälinen maksukorttirikollisuus on korttitietojen kopiointin myötä jonkin verran lisääntynyt Suomessa, mutta on edelleen kansainvälisesti tarkastellen vähäistä.

Infrastruktuurin kannalta merkittävimmät mahdolliset uhat liittyvät jo useita vuosia meneillään olleeseen kansainvälistymiseen. Tämän kehityksen keskeisiä uhkakuvia ovat jonkin merkittävän toimijan tietotekniikkaan tai maksuvalmiuteen liittyvät ongelmat, jotka voivat vaikuttaa Suomen erittäin keskittyneen infrastruktuurin vuoksi voimakkaasti koko suomalaisessa yhteiskunnassa ja vähentää luottamusta rahoitusjärjestelmään. Vaikka kansainvälistymiseen liittyy uhkia ja riskejä, niin samalla rahoitusmarkkinainfrastruktuurin tehokkuus lisääntyy, kun kaikki sen osapuolet saate-

taan toimimaan samojen periaatteiden ja standardien mukaisesti.

Suomalaisen kuluttajan elämässä kansainvälistyminen näkyi kertomusvuonna muun muassa uusien maksukorttien käyttöön liittyvissä debit- ja credit-termeissä, jotka eivät ole olleet vierasperäisyytensä vuoksi kaikille täysin ymmärrettäviä. Pankkien haasteena onkin saada kansainvälistymisestä johtuvat muutokset sovitettua kotimaisten palvelunkäyttäjien tarpeisiin.

Suomen Pankki totesi joulukuussa ilmestyneessä vakauseraportissaan, että infrastruktuurin nopea kehitys yhä kansainvälisempään suuntaan tuo mukanaan uusia haasteita niin viranomaisille kuin muillekin toimijoille. Kansainvälistyminen on edesauttanut uusien tartuntakanavien ja -riskien syntyä, koska se on mahdollistanut muun muassa etäjäsenyyden erilaisissa järjestelmissä. Etäjäsenyyttä edistää myös infrastruktuurin yhdenmukaistaminen, jota ilman kansainvälistyminen ei olisi mahdollista. Kun menelään on suuria muutoshankkeita, on luonnollista, että yksittäisillä järjestelmäoperaattoreilla on myös liiketoimintariskejä. Rahoitusmarkkinoiden avoimuuden lisääminen ja infrastruktuurin eri toimijoiden hyvä hallintotapa ovat keinoja vähentää sekä infrastruktuurin että sen käyttäjien altistumista näille riskeille. Tämä edellyttää erityisesti, että tietojen saanti kaikkien markkinaosapuolten ja viranomaisten tarpeisiin turvataan.

Rahoitusmarkkinoiden kriisistä huolimatta kansainvälistyminen jatkuu voimakkaana. Kotimaiset vähittäismaksut prosessoidaan yhä enemmän ulko-

mailla, kun SEPA-standardin mukaiset maksut lisäävät suosiotaan. Merkittävämmiin SEPA-maksuihin arvioidaan aletavan käyttää kuitenkin vasta vuonna 2010, kun tilisiirrot muuttuvat uuden standardin mukaisiksi. Suomen Pankki on edistänyt SEPA-maksujen käyttöönottoa yhteistyössä pankkien kanssa.

Suomen Pankki esitti vakausarviossaan näkemyksensä rahoitusmarkkinoiden kansainvälisen sääntelyn ja valvonnan uudistusohjelman tärkeimmistä ja kiireellisimmistä kohteista. Näkemyksen mukaisesti EU:n finanssivalvonnan uusi rakenne tulee saattaa viivytyksittä voimaan.

Edellytyksenä tehokkaalle toiminnalle on mikro- ja makrovalvonnan tiivis yhteistyö. Suuri painoarvo tulee asettaa siihen, että luodaan pankkeja koskeva kriisinselvitysjärjestelmä sekä mahdollistetaan varhainen väliintulo, kun pankin nähdään olevan ajautumassa vaikeuksiin. Lisäksi Suomen Pankin näkemyksen mukaisesti julkisesta tuesta irtautuminen pitäisi koordinoita kansainvälisesti ja toteuttaa asteittain. Niin ikään rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuria koskevaa EU-lainsäädäntöä pitää kehittää maiden välisen valvontayhteistyön edistämiseksi sekä markkinoiden tehokkuuden ja kilpailuedellytysten parantamiseksi.

Suomen Pankki panostaa osaltaan yhteistyön käynnistäjän roolissa myös tulevaisuuden infrastruktuurin kehittämiseen. Suomen Pankki järjesti keväällä kansallisen maksufoorumiseminaarin, joka kokosi pankkien, yritysten ja julkisyhteisöjen asiantuntijoita ja päättäjiä keskustelemaan maksamiseen liittyvistä

kehityskysymyksistä ja strategioista. Tällä kertaa foorumissa keskityttiin sähköiseen maksamiseen.

Arvopaperikaupan kansainvälistymisen voimistui, kun Helsingin pörssi siirtyi syksyllä 2009 käyttämään ulkomaista keskusvastapuoliyhteisöä osakekauppojen selvityksessä. Tavoitteena oli parantaa kilpailukykyä ulkomaisten kauppapaikkojen rinnalla. Näin edistetään merkittävästi arvopaperivälittäjien vastapuoliriskin hallintaa ja mahdollistetaan eri kauppapaikkojen välinen nettoutus. Muille arvopaperikaupan selvitys- ja toimitusketjun kotimaisille toimijoille muutos on haaste, koska se vähentää kansallisen arvopaperikeskuksen tapahtumavolyymejä ja aiheuttaa kotimaisille toimijoille uudenlaisia kustannuspaineita, mikä voi heikentää niiden kilpailukykyä.

Näiden muutosten seurauksena sekä Suomen Arvopaperikeskuksen siirryttyä osaksi kansainvälistä Euroclear-arvopaperikeskusryhmää Suomen Pankki allekirjoitti näitä toimijoita koskevat valvontayhteistoimintapöytäkirjat (Memorandum of Understanding, MoU). Yrityskaupan myötä Suomen Arvopaperikeskuksen uudeksi nimeksi tuli Euroclear Finland ja järjestelmien yhdenmukaistus aloitettiin. Suomen Pankki toimi aktiivisena keskustelijana paikallisten osapuolten taustatyöskentelyssä. TARGET2-Securities-hankkeessa on edistetty Euroclear Finland-yhtiön ja sen emoyhtiön sitoutumista hankkeeseen sekä pyritty huolehtimaan, että tuotetut palvelut vastaavat Suomessa toimivien markkinaosapuolten tarpeita.

Rahoitusmarkkinoiden yleisvalvonnan lisäksi Suomen Pankki kehittää työ-

kaluja maksu- ja selvitysjärjestelmien seurannan ja analyysin tueksi. Merkittävimmän on panostettu BoF-PSS2-simulaattorin kehittämiseksi yhä monipuolisempaan käyttöön. Suomen Pankissa tehty simulaattorin kehitystyö on pohjana myös eurojärjestelmän yhteistyönä suunnitellussa TARGET2-järjestelmää analysoivassa simulaattorissa. Suomen Pankki panosti myös vuonna 2009 maksu- ja selvitysjärjestelmän osapuolien käyttäytymisen ja riskien jakautumisen tutkimiseen järjestämällä vuosittain pidettävän kansainvälisen simulaattoriseminaarin.

Viranomaisyhteistyö

Viranomaisyhteistyö painottui globaalin finanssikriisin seurausten lieventämiseen ja vastaavanlaisten kriisien ehkäisyyn. Suomen Pankin osallistuminen kotimaiseen ja kansainväliseen viranomaisyhteistyöhön keskittyikin kertomusvuonna yhä enemmän sääntelyn ja valvonnan kehittämiseen rahoitusjärjestelmän vakauttamistoimenpiteiden ohella.

Osana eurojärjestelmää Suomen Pankki on osallistunut operaatioihin, joilla keskuspankit ovat torjuneet pankkien välisen epäluottamuksen aiheuttamaa markkinalikviditeetin vähenemistä suuntaamalla pankeille lyhytaikaista rahoitusta (ks. Operatiivinen pankkitoiminta). EKPJ mm. käynnisti katettujen velkakirjojen 60 mrd. euron suuruisen osto-ohjelman kesäkuussa 2009. Muutamat suomalaiset pankit ovat hyödyntäneet ohjelmaa liikkeeseenlaskijoina ja myyjinä. Myös Suomen Pankki osallistui eurojärjestelmän osto-ohjelman toteutukseen. Lisäksi pankki on kertomusvuonna

osallistunut valtioiden pankkitukitoimenpiteiden valmisteluun Euroopan unionin talous- ja rahoituskomiteassa, eurojärjestelmässä ja Suomessa.

Suomessa on yleismaailmallisen rahoitusmarkkinakriisin seurauksena varauduttu siihen, että tarvittaessa valtio tukee pankkeja. Vuonna 2009 on saatu aikaan seuraavat lainsäädännölliset valmiudet: laki valtion pääomasijoituksista talletuspankkeihin ja valtion vakuusrahastolakiin sisältyvien valtuuksien laajentaminen. Ensiksi mainittu laki sallii pääomasijoitusten teon elinkelpoiseen pankkiin huhtikuun 2010 loppuun. Lisäksi eduskunta jatkoi valtioneuvostolle joulukuussa 2008 antamaansa valtuutusta, jonka perusteella pankkien jälleerahoitukseen voidaan myöntää pyynnöstä valtioneuvostoa vuoden 2010 loppuun. Nämä varautumistoimet noudattavat Euroopan unionissa yleisesti hyväksytyä linjaa. Ne ovat Euroopan komission hyväksymiä ja Euroopan keskuspankin suositusten mukaisia. Suomen Pankki osallistui toimenpiteiden vaikutusten seurantaan ja kehittämiseen EU:n talous- ja rahoituskomitean sekä EKPJ:n kautta.

Riittämätön sääntely ja valvonta olivat keskeisiä syitä vallitsevaan maailmanlaajuiseen finanssi- ja talouskriisiin. Valvonnan alueella onkin käynnistetty kansainvälinen uudistustyö sekä makro- että mikrovalvonnan kehittämiseksi. Makrovalvonnan parantamiseksi EU:ssa on päätetty perustaa Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board), jonka tehtävänä on tunnistaa järjestelmäriskejä ja antaa toimenpidesuosituksia niiden torjumiseksi. Komitean

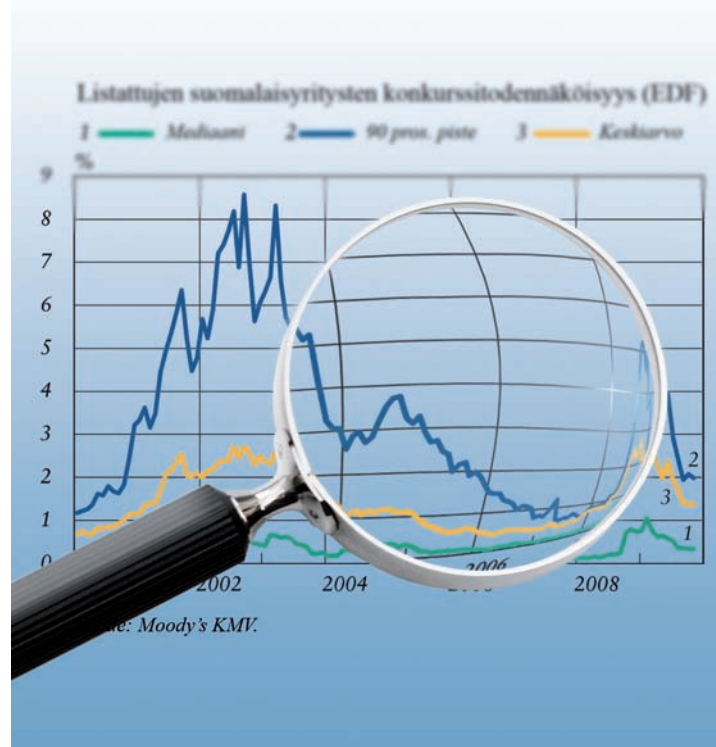
on määrä aloittaa toimintansa vuonna 2010. Mikrovalvonnan puolella perustetaan Euroopan finanssivalvojen järjestelmä (European System of Financial Supervisors) erikseen pankkeja, vakuutusala ja arvopaperimarkkinoita varten. Järjestelmä koostuu kansallisten valvojen lisäksi Euroopan tason valvontaviranomaisista. Suomen Pankki osallistui EU:n finanssivalvonnan rakenteiden kehittämiseen EU:n talous- ja rahoituskomitean ja EKPJ:n kautta.

Suomen Pankki oli mukana laatimassa Suomen viranomaisten yhteistä raporttia, jossa pohdittiin maiden rajat ylittävän finanssivalvonnan kehittämistä. Työryhmä arvioi lähinnä Suomen näkökulmasta Euroopan komission toukuussa 2009 julkaisemia alustavia ehdotuksia Euroopan finanssivalvontajärjestelmän kehittämiseksi. Työryhmän mielestä sinänsä kannatettavien ehdotusten yksityiskohdissa on vielä täsmentämisen tarvetta. Lisäksi työryhmä ehdotti, että viivytyksettä tarkistetaan lainsäädäntöä, joka koskee eräiden ulkomaisten luottolaitosten Suomessa toimivien sivukonttoreiden valvontaa.

Rahoitusmarkkinasääntelyn kehittämisessä ollaan tekemässä Basel II -sääntelyyn muun muassa pääomavaatimusten kiristämiseen, pankkien pääomien laadun parantamiseen ja rahoitusmarkkinoiden myötäsykliisyyden vähentämiseen tähtäviä muutoksia. Suomen Pankki osallistui näihin kehittämishankkeisiin EU:n eri elimissä.

Suomessa rahoitusjärjestelmän valvonnan rakenteiden muutos eteni, kun uusi rahoitusmarkkinoiden instituutioita

valvova viranomaisen Finanssivalvonta (Fiva) aloitti toimintansa vuoden 2009 alussa. Fiva on yhdistetty aiemmin toimineista Rahoitustarkastuksesta ja Vakuutusvalvontavirastosta. Vuoden 2009 aikana Fivan ja Suomen Pankin sekä muiden rahoitusmarkkinaviranomaisten välinen yhteistyö ja synergia tiivistyivät. Viranomaisten yhteistyöryhmä laati useita selvityksiä rahoitusmarkkinoiden tilasta kansainvälisen kriisin edetessä. Lisäksi Suomen Pankki ja Finanssivalvonta tekivät finanssisektorin kestävyys arvioivia

stressitestejä. Euroopan järjestelmäriskikomitean tarjoamat yhteistyömahdollisuudet parantavat Suomen Pankin ja Fivan omien seuranta- ja analysointivälineiden kehittämisedellytyksiä.

Suomen Pankki osallistui aktiivisesti muiden viranomaisten kanssa lainsäädännön valmisteluun. Yksi merkittävimmistä valmistelutöistä tällä alueella oli maksupalveludirektiivin täytäntöönpano kansallisessa lainsäädännössä. Tällä direktiivillä ja kansallisilla laeilla luodaan selkeät ja yhtenevät maksamisen alan säännökset koko euroalueella. Suomessa säädettiin tämän direktiivin pohjalta kaksi uutta lakia: maksupalvelulaki ja laki maksulaitoksista. Nämä lait tulevat voimaan keväällä 2010. Lisäksi arvopaperimarkkinain kokonaisuudistukseen johtavassa työssä laadittiin keskusvastapuoliselvityksen mahdollistava lakiesitys. Lain on määrä tulla voimaan helmikuussa 2010.

Tilastot

Suomen Pankki vastaa euroalueen rahalaitostilastojen ja muiden rahoitus- ja maksutasetilastojen Suomea koskevien osioiden tuottamisesta ja vastaavista kansallisista tilastoista. EKP:n tarvitsemien tilastojen laadinta on yhteisöläinsäädännön Suomen Pankille määrittelemä viranomaistehtävä. Sitä toteutetaan osittain yhdessä Tilastokeskuksen kanssa.

Kertomusvuonna hyväksyttiin Euroopan keskuspankkijärjestelmän tilastoasetuksen uudistus. Sen myötä tuli mahdolliseksi kerätä rahoitusmarkkinoiden vakauden valvontaan liittyviä tietoja. EKP:n tiedonsaantivaltuudet laajenivat kattamaan koko rahoituslaitossektorin ja

siten myös vakuutuslaitokset. Rahoitusmarkkinoiden kriisi lisäsi tilastotiedon käyttöä ja hyödyntämistä rahapolitiikan valmistelussa. Nopean tiedon kysyntään vastattiin ad hoc -tiedonkeruilla ja saatavilla olevista tiedoista johdetuilla ennakoarvioilla. Keskustelua tilastojärjestelmän kehitystarpeista kriisin jälkeen käytiin useilla kansainvälisillä tilastofoorummeilla. EKPJ:ssä päätetyt kehitystoimet keskittyivät erityisesti arvopapereiden hallussapitotilastoinnin luomiseen ja rahalaitostiedonkeruun täydentämiseen.

Vuoden 2009 alussa käynnistettiin EKP:n sijoitusrahastojen tasetilastoasetuksen mukainen tiedonkeruu, jonka piiriin kuuluvat kaikki Suomeen rekisteröidyt sijoitusrahastot. Samalla sijoitusrahastoihin liittyvä kansallinen tilastointivastuu siirtyi Tilastokeskukselta Suomen Pankille. Ensimmäiset Suomen Pankin laatimat sijoitusrahastojen tasetilastot julkaistiin toukokuussa. Myös maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman arvopaperisijoitusten tilastointitapa muuttui EKP:n uusien tilastointivaatimusten takia. Aiemmasta aggregaateihin perustuneesta arvopaperitiedonkeruusta siirryttiin arvopaperikohtaiseen, ISIN-kooditasolla toteutettavaan tiedonkeruuseen. Sekä sijoitusrahastojen että maksutaseen arvopaperisijoitusten tilastoinnissa alettiin hyödyntää referenssitietona EKP:n keskitettyä arvopaperitietokantaa, joka sisältää perustiedot ja hintanoteeraukset lähes kaikista eurooppalaisista ja kansainvälisesti merkittävistä arvopapereista.

Tilastoinnin tiedonkeruu- ja laadintajärjestelmien kehitystyö jatkui kerto-

musvuonna erityisesti raha- ja pankkitilastoinnissa ja tiedonsiirtojärjestelmissä. Rahalaitostilastojen osalta aloitettiin tietojärjestelmän kokonaisuudistus, joka valmistuu vuoden 2010 puolivälissä. Kehitystyötä tehtiin tiiviisti yhdessä tiedonantajien kanssa. Uudella järjestelmällä voidaan kerätä yksityiskohtaisempaa tietoa ja täyttää EKP:n laajenevat rahalaitostilastoinnin vaatimukset.

Toinen merkittävä, vuonna 2009 aloitettu järjestelmähanke oli Suomen Pankin ja kansainvälisten järjestöjen väliseen aikasarjatiedonsiirtoon tarvittavan tietojärjestelmän uusiminen. Maksutasetilastoinnissa valmistauduttiin uusitujen kansainvälisten suositusten toteuttamiseen tekemällä suoriin sijoituksiin liittyvä sisäryitysten välisiä saamia ja velkoja koskeva erillisselvitys.

Selkiyttääkseen kansallista tilastotyönjakoa Suomen Pankin johtokunta päätti syyskuussa, että neljännesvuositaisen rahoitustilinpidon laadinta ja julkaiseminen siirretään Suomen Pankilta Tilastokeskukselle vuoden 2010 loppuun mennessä.

Rahahuolto

Suomen Pankki vastaa Suomen rahahuollon suunnittelusta ja toiminnasta sekä valvoo sitä. Käytännön tehtävissä Suomen Pankki on lähinnä tukkutoimija, eli sen rooli rajautuu käteisen rahan liikkeeseenlaskuun, käytössä olevien eurosetelien aitouden ja laadun varmistamiseen ja huonojen setelien hävittämiseen. Pääosan operatiivisesta rahahuollosta hoitavat yksityiset osapuolet, jotka huolehtivat käteisrahan jakelusta yleisölle siten, että pankkien asiakkaille on mahdollisuus nostaa käteistä joko pankkiautomaateista tai pankkikonttoreista. Suomen Pankki koordinoi näiden osapuolten toimintaa mm. eurojärjestelmän määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

Kertomusvuonna pyrittiin erityisesti selkeyttämään Suomen Pankin rahahuollon tavoitteita ja periaatteita. Nämä periaatteet vahvistettiin joulukuussa ja niistä myös viestitettiin kaikille rahahuollon osapuolille. Suomen Pankin tavoitteena on tarjota konttoriverkollaan ja säilytysjärjestelmän ehtoihin vaikuttamalla rahahuollon loppuasiakkaille (kotitalouksille ja kaupalle) laadukkaat sekä tehokkaasti ja turvallisesti toimivat rahahuoltopalvelut, joiden tasoa Suomen Pankki seuraa tutkimuksin ja kyselyin. Toiminnassaan rahahuoltokumppaniensa kanssa Suomen Pankki pyrkii tasapuolisuuteen ja tehokkuuteen sekä mahdollisimman suureen läpinäkyvyyteen. Suomen Pankki pyrkii toiminnallaan myös edistämään eri maksutapojen tehokasta ja tasapuolista kilpailua.

Nykyiset rahahuollon strategiset linjaukset, joiden mukaisesti konttoreita on neljä – Vantaa, Tampere, Oulu ja

Kuopio – ulottuvat vuoden 2012 loppuun saakka.

Suomessa rahahuollon yksityiset osapuolet lajittelevat ja kierrättävät kuluttajien käytöstä kaupan kautta palaavasta setelistöstä noin puolet takaisin loppuasiakkaille. Puolet setelistöstä palautuu aitous- ja kuntotarkistukseen Suomen Pankkiin. Käteisen käsittelykulut riippuvat keskeisesti seteleiden lajittelusta. Lajittelu tulee järjestää käteiskierron eri vaiheessa kustannustehokkuuden kannalta siten, ettei seteleitä lajitella tarpeettomasti useaan kertaan. Kierrätyksen rajoituksena on kuitenkin setelistön kunto, jota setelilajittelun avulla pidetään eurojärjestelmän määrittelemällä vähimmäistasolla.

Suomesta liikkeeseen lasketun eurosetelistön määrä kasvaa edelleen tasaisesti

Suomesta liikkeeseen lasketun eurosetelistön vuotuinen kasvu pysyi myös vuonna 2009 lähes 1 mrd. euron vauhdissa. Mitään merkittävää hidastumista käteisen liikkeeseenlaskussa ei ole Suomessa vielä nähtävissä verrattuna koko euroalueeseen (kuvio 14). Finanssikriisin aikana lokakuussa 2008 nostetut normaalialueeseen suuremmat käteissummat eivät palautuneet vuoden 2009 aikana takaisin Suomen Pankkiin, vaan jäivät pääosin yleisön haltuun. Luottamus rahoitusmarkkinoihin ei siis näytä vielä täysin palautuneen. Sama havainto pätee myös euroalueella nostettuun ylimääräiseen setelistöön (lähes 40 mrd. euroa), sillä koko euroalueella finanssikriisin aikaansaama käteisen kysynnän kasvu oli vielä

selvästi voimakkaampi kuin Suomessa. Setelikohtaisesta tarkastelusta nähdään myös, että Suomessa kysynnän kasvu kohdistui nimellisarvoltaan suurimpiin seteleihin (kuvio 15).

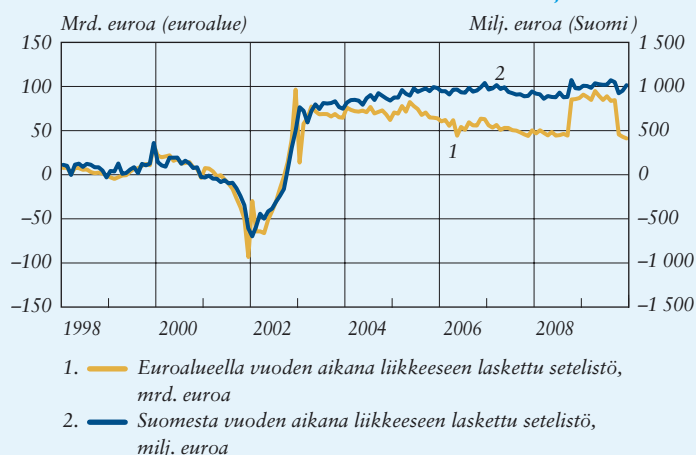
Vuonna 2009 pankkiautomaattien kautta liikkeeseen lasketun setelistön määrä väheni noin 0,5 mrd. eurolla 16,1 mrd. euroon. Automaattinostojen lukumäärä on vähentynyt suhteellisesti tätäkin enemmän, sillä keskimääräisen automaattinoston suuruus on edelleen kasvanut. Pankkien konttorijakelu väheni kertomusvuonna, joten setelistön ja käteisen liikkeeseenlaskun jatkuva kasvu Suomessa perustuu edelleen siihen, että Suomesta liikkeeseen laskettua setelistöä jää kierrosta palaamatta Suomen Pankkiin. Setelistöä käytetään siis nettomääräisesti yhä enemmän Suomen ulkopuolella. Pankkiautomaattien lukumäärä lisääntyi hieman edellisvuotisesta, joten käteisen saatavuus ei ole heikentynyt.

Käteisen säilytysjärjestelmän uudistamista selvitetty

Suomen Pankki on tarjonnut pankkien hyväkuntoiselle ja kierrätyskelpoiselle käteiselle säilytysmahdollisuutta Automatian asiakkaana arvokuljettajien laskentakeskuksissa vuoden 2004 alusta lähtien. Säilytysjärjestelmä otettiin aluksi käyttöön kokeiluna keskuspankin määrämällä alueilla, koska säilytyksen ei haluttu vaikuttavan liikaa keskuspankin omaan setelilajitteluun. Suomessa säilytysjärjestelmän pääasiallisena tarkoituksena on vähentää käteisen palautusta keskuspankkiin siihen liittyvän hallussa-

Kuvio 14.

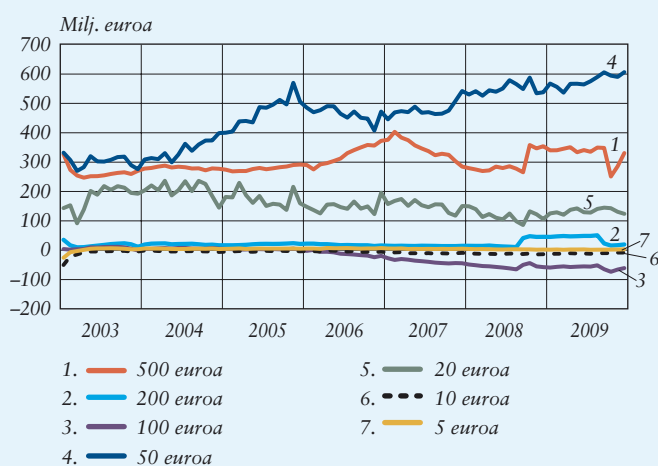
Liikkeeseen lasketun setelistön vuosimuutos: Suomi ja euroalue

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Kuvio 15.

Euroseteleiden vuotuinen nettoliikkeeseenlasku Suomessa

Lähde: Suomen Pankki.

pidon korkorasituksen takia ja koska siitä aiheutuu logistisesti tarpeettomia kuljetuksia keskuspankin aluekonttoreihin. Keskuspankki tarkistaa periaatteessa koko sille palautetun setelistön aitouden ja kunnon, joten säilytysjärjestelmän käyttömahdollisuus vähentää myös setelistön kaksinkertaista lajittelua. Setelikierto keskuspankin aluekonttoreihin on ollut tarpeettoman laajamittaista setelistön kunnon ylläpidon kannalta.

Setelisäilytysmahdollisuus on ainoastaan Suomen Pankin aluekonttori- paikkakuntien ulkopuolella. Rahahuollon logistiikan kannalta tällä ei ole kuitenkaan ollut suurta merkitystä, sillä Suomen Pankin aluekonttoreista Vantaalla, Kuopiossa ja Oulussa arvo- eli rahakuljettajat toimivat jo nykyisellään samoissa tiloissa, joten säilytysjärjestel-

mä ei näillä paikkakunnilla tarvita. Tehtyjen selvitysten ja rahahuollon yksityisten osapuolien toiveiden perusteella säilytysjärjestelmää on syytä laajentaa ja kehittää sen aikaansaamien myönteisten kustannus- ja logistiikkavaikutusten vuoksi. Suomen Pankki ja EKP ovat selvittäneet yhteistyössä EU-alueella käytössä olevien käteisen säilytysjärjestelmien ominaisuuksia ja sääntöjä muun muassa laajan kyselyn avulla.

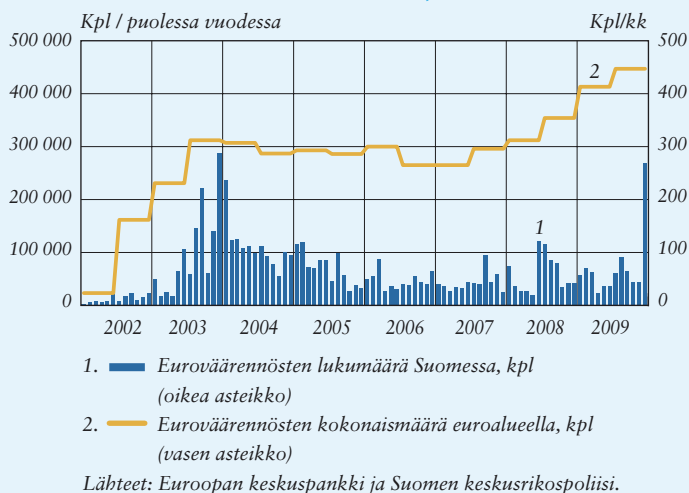
Setelienpakkausrobotti otettiin käyttöön Vantaalla vuoden 2009 lopulla

Suomen Pankki otti marraskuussa 2009 käyttöön uudentyypin setelienpakkausrobotin. Tämä kehitysprojekti oli vuoden mittainen ja toteutettiin avointa internetpohjaista ilmoitusmenettelyä ja rajoitettua kilpailumenettelyä soveltaen. Suunnittelukilpailun voitti ja hankkeen toteutti suomalainen Mecania Automation -yhtiö. Projektin lopputuloksena yksitoikkoinen manuaalinen työvaihe voitiin siirtää robotin tehtäväksi. Käytetty ratkaisu on erittäin innovatiivinen ja antaa uudenlaista joustavuutta setelien pakkaamiseen. Suomen Pankin valinta on herättänyt kiinnostusta myös ulkopuolisissa rahankäsittelijöissä.

Seteliväärennösten määrä jatkaa kasvuaan

Kierrosta tavattujen euroväärennösten määrä koko maailmassa kasvoi selvästi myös vuonna 2009 (kuvio 16). Kuukautta kohden laskettujen euroseteliväärennösten määrä lisääntyi kertomusvuonna jo yli 71 000 kappaleen. Seteliväärennös-

Kuvio 16.
Euroseteliväärennökset euroalueella ja Suomessa

ten määrän jatkuvan kasvun voidaan ajatella olevan osaksi seurausta paitsi siitä, että ensimmäistä eurosetelisarjaa ei ole toistaiseksi vielä uudistettu myös siitä, että väärentäjät ovat pystyneet parantamaan euroseteleiden aitoustekijöiden jäljitelmiä. Maailmanlaajuisesti eniten väärennettyjä euroseteleitä ovat yleisimmät käyttösetelit, 20 ja 50 euroa, joiden osuus kaikista euroväärennöksistä on jo 86 %.

Vaikka kuluttajan riski saada haltuunsa seteliväärennös on yhä erittäin pieni, käteisen käyttöön liittyvä luottamus edellyttää valppautta väärennösten havaitsemisessa. Sitä mukaa kuin euroväärennösten lukumäärä on kasvanut, kauppiat ovat yhä laajemmin siirtyneet testaamaan euroseteleiden aitoutta erilaisilla pienlaitteilla kaupan kassoilla. Tämä hankaloittaa ja hidastaa käteisen käyttöä, jonka tulisi perustua ensisijaisesti seteleiden nopeaan visuaaliseen tunnistukseen.

Kuluttajansuojaa euroseteliväärennöksiä vastaan on vahvistettu euroalueella myös euroseteleiden ns. kierrätystoimintamallin avulla. Se edellyttää, että myös rahahuollon yksityiset osapuolet tarkastavat kaupasta ja kuluttajilta muun muassa pankkiautomaatteihin palautuvat setelit. Setelit tarkastetaan tietyt vähimmäisvaatimukset täyttävillä lajittelukoneilla, jotka erottelevat aidot eurosetelit väärennöksistä.

Suomesta euroseteliväärennöksiä on koko eurokauden ajan löytynyt poikkeuksellisen vähän ja kierrosta tavattujen seteliväärennösten suhteellinen osuus on ollut pikemminkin vähenemään päin. Osaksi tämä johtuu siitä, että Suomi on vahva korttimaksunmaa, mistä syystä käteisen käyttö on meillä vähentynyt. Seteliväärennösten levittäjät on Suomessa saatu nopeasti kiinni yleensä jo kaupassa, mikä on tehokkaasti vähentänyt ulkomaisten väärennösten levittäjien intoa toimia Suomessa. Vuonna 2009 Suomesta löydettiin 861 seteliväärennöstä, mikä oli reilut 150 väärennöstä enemmän kuin edellisvuonna (kuvio 16). Noin puolet väärennöksistä oli 50 euron seteleitä, joita ulkomaiset väärentäjät levittivät erityisesti loppuvuodesta.

Muu toiminta

Kansainvälinen toiminta

Suomen Pankki Euroopan keskuspankkijärjestelmässä

Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on EKP:n neuvoston jäsen. Neuvosto on ylin päättävä elin eurojärjestelmässä. Se koostuu EKP:n johtokunnan jäsenistä ja niiden maiden keskuspankkien pääjohtajista, joissa euro on otettu käyttöön. Johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen oli pääjohtajan henkilökohtainen varajäsen. EKP:n neuvosto piti kertomusvuonna 23 virallista kokousta. Perinteiseen tapaan kaksi neuvoston kokouksista pidettiin Frankfurtin ulkopuolella, toinen kesällä Luxemburgissa ja toinen syksyllä Venetsiassa.

Suomen Pankin pääjohtaja on jäsenenä myös EKP:n yleisneuvostossa, johon kuuluvat kaikkien EU-maiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat sekä EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja. Yleisneuvosto kokoontui neljä kertaa Frankfurtissa.

Suomen Pankin johto ja asiantuntijat osallistuivat Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) työhön kaikissa valmisteluportaissa. Suomen Pankista oli jäsen kaikissa EKPJ:n komiteoissa samoin kuin budjettikomiteassa ja henkilöstöasioiden konferenssissa (yhteensä 15, ks. kehikko 2) sekä useimmissa komiteoiden alaisissa työryhmissä, joita oli yhteensä noin 60. Vuoden 2009 aikana EKP:ssä työskenteli 12 suomenpankkilaista eripituisissa määräaikaisissa asiantuntijatehtävissä.

Eurojärjestelmässä toimi myös monia korkean tason tilapäiskomiteita

esimerkiksi seteli-, tietotekniikka-, rahoitusmarkkinoiden sekä maksujärjestelmien alueella. Suomen Pankin johtokunnan jäsenet osallistuivat näihin omien vastuualueittensa mukaisesti.

Suomen Pankki kansainvälisessä talouspolitiikassa

Suomen Pankki osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön useiden eri järjestöjen kautta. Lain mukaan Suomen Pankki vastaa Suomen valtion puolesta yhteystöistä Kansainväliseen valuuttarahastoon (International Monetary Fund, IMF). Lisäksi Suomen Pankki osallistuu osakkeenomistajana Kansainvälisen järjestelypankin (Bank for International Settlements, BIS) ja viiden Euroopan unionin komitean sekä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) toimintaan.

Kansainvälinen valuuttarahasto

Suomen edustajana Kansainvälisen valuuttarahaston ylimmässä päätöksentekuelimessä hallintoneuvostossa toimi Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen ja varajäsenenä johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. Hallintoneuvosto kokoontui vuosittaiseen kokoukseensa lokakuussa Istanbulissa Turkissa.

Valuuttarahaston neuvoa-antava kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea (International Monetary and Financial Committee, IMFC) kokoontui vuoden aikana kahdesti. Komitean puheenjohtajana toimi Egyptin valtiovarainministeri Youssef Boutros-Ghali.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirin edustajana komiteassa oli Ruotsin valtiovarainministeri Anders Borg.

Valuuttarahaston toiminnasta vastaavat 24-paikkainen johtokunta ja toimitusjohtaja, joka toimii myös johtokunnan puheenjohtajana. Toimitusjohtajana jatkoivat ranskalainen Dominique Strauss-Kahn.

Suomi kuuluu valuuttarahastossa Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiriin, jolla on yhteinen edustaja rahaston johtokunnassa. Jens Henriksson Ruotsista jatkoivat vuonna 2008 alkanutta kaksivuotista toimikauttaan vaalipiirin edustajana ja johtokunnan jäsenenä. Suomen Pankki osallistui yhdessä valtiovarainministeriön kanssa Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirin koordinaatioon, jonka avulla valuuttarahaston johtokunnassa käsiteltävistä asioista pyritään muodostamaan vaalipiirin yhteinen näkemys.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden valuutta- ja rahoituskomitea (Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee, NBMFC) kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa valmistelemaan vaalipiirin poliittikkakannanottoja¹. Suomen Pankin edustajana komiteassa oli johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. NBMFC-komitean työtä valmisteli sijaistason komitea, joka kokoontui myös kahdesti vuonna 2009. Sijaistason komitean puheenjohtajana ja Suomen

Pankin edustajana toimi johtokunnan neuvonantaja Olli-Pekka Lehmussaari ja sihteeristön tehtäviä hoiti Suomen Pankin kansainvälinen yksikkö.

Valuuttarahaston johtokunta käsiteli helmikuussa 2009 rahaston neljännen sopimusartiklan mukaisen maa-arvion Suomen talouden kehityksestä ja harjoitetusta talouspolitiikasta. Maa-arvion teki valuuttarahaston asiantuntijaryhmä Suomessa loka-marraskuussa 2008. Asiantuntijaryhmän mukaan Suomella on edessään merkittäviä haasteita, vaikka Suomi kuuluukin taloudessa parhaiten menestyneiden EU-maiden joukkoon. Asiantuntijaryhmä totesi maailmanlaajuisen rahoituskriisin leviämisen vaikuttavan jo epäedullisesti taloudelliseen toimeliaisuuteen. Pitemmällä aikavälillä väestön nopea ikääntyminen ja tuottavuuden kasvun hidastuminen uhkaavat Suomen kasvua ja julkisen talouden kestävyyttä.

Usean valuuttarahaston jäsenmaan taloustilanne heikkeni nopeasti kansainvälisen rahoituskriisin laajentuessa vuosien 2008–2009 kuluessa, ja rahasto sopi jäsenmaiden kanssa uusia rahoitusjärjestelyjä tiuhaan tahtiin marraskuusta 2008 lähtien. Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiristä sekä Islanti että Latvia turvautuivat valuuttarahaston rahoitusjärjestelyyn jo loppuvuonna 2008. EU-maista Unkari, Puola ja Romania sopivat rahoitusjärjestelyistä valuuttarahaston kanssa vuoden 2009 aikana.

Istanbulissa pidetyssä vuosikokouksessa pääjohtaja Liikanen piti Pohjoismaiden ja Baltian maiden edustajana vuosikokouspuheen, jossa hän korosti

¹ Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirin kannanottoihin voi tutustua kahdesti vuodessa julkaistavassa raportissa *Recent Policy Developments in the International Monetary Fund. The Nordic-Baltic Office, IMF* (http://www.suomenpankki.fi/en/suomen_pankki/kv_yhteistyö/imf.htm).

Kehikko 2.

Suomen Pankki EKP:n ja EU:n elimissä sekä muissa kansainvälisissä elimissä vuonna 2009

Suomen Pankki EKP:n neuvostossa

Erkki Liikanen, jäsen	Maritta Nieminen, avustaja
Pentti Hakkarainen, varajäsen	Antti Suvanto, avustaja

Suomen Pankki EKP:n komiteoissa, budjettikomiteassa ja henkilöstöasioiden konferenssissa

Kansainvälisten suhteiden komitea Sinikka Salo Olli-Pekka Lehmuusaari	Pankkivalvontakomitea Kimmo Virolainen	Viestintäkomitea Jouko Marttila (20.9.2009 saakka) Mika Pösö (28.10.2009 alkaen) Richard Brander
Kirjanpito- ja rahoitustulokomitea Tuula Colliander	Rahapolitiikan komitea Tuomas Saarenheimo Jarmo Kontulainen	
Kustannusmetodologiakomitea Annika Karjalainen Timo Keskimäki	Setelikomitea Mauri Lehtinen Kari Takala	
Lakiasiaain komitea Maritta Nieminen Eija Brusila	Sisäisen tarkastuksen komitea Erkki Kurikka Pertti Ukkonen	Budjettikomitea Antti Vuorinen (24.9.2009 saakka) Pirkko Pohjoisaho-Aarti (25.9.2009 alkaen)
Maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea Harry Leinonen Anna-Maija Tikkanen	Tietotekniikkakomitea Armi Westin Raimo Parviainen	Henkilöstöasioiden konferenssi Aura Laento (24.9.2009 saakka) Antti Vuorinen (25.9.2009 alkaen)
Markkinaoperaatioiden komitea Pentti Pikkarainen Tuomas Välimäki	Tilastokomitea Helka Jokinen Harri Kuussaari	

Suomen Pankki EU:n komiteoissa

Talous- ja rahoituskomitea Pentti Hakkarainen Hannu Mäkeläinen, varajäsen	Euroopan pankkivalvojen komitea Kimmo Virolainen	Maksutasekomitea Jorma Hilpinen (31.5.2009 saakka) Harri Kuussaari (1.6.2009 alkaen)
Taluspoliittinen komitea Mikko Spolander (23.10.2009 saakka) Veli-Matti Mattila (1.11.2009 alkaen)	Raha-, rahoitus- ja maksutase-tilastokomitea Jorma Hilpinen (31.5.2009 saakka) Helka Jokinen (1.6.2009 alkaen)	

Suomen Pankki Kansainvälisessä järjestelypankissa (BIS) ja OECD:ssä

Kansainvälisen järjestelypankin pääjohtajien kokoukset Erkki Liikanen	OECD:n taluspoliittinen komitea Antti Suvanto Veli-Matti Mattila (30.9.2009 saakka) Samu Kurri (1.10.2009 alkaen)	OECD:n rahoitusmarkkina-komitea Jyrki Haajanen
---	---	--

laajan kansainvälisen yhteistyön merkitystä rahoituskriisin hoidossa ja maailmantalouden palauttamisessa kasvu-uralle. Niin ikään hän korosti puheessaan hallintouudistuksen toteuttamista siten, että äänivallan siirtyessä yliedustetuilta mailta aliedustetuille noudattaa jo hyväksytyä kiintiökaavaa. Uudistuksen tulee myös taata kaikille jäsenmaille tasapuoliset vaikuttamismahdollisuudet valuuttarahaston päätöksenteossa.

Vuosikokouksen yhteydessä kokoontunut kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea kehotti valuuttarahastoa tarkentamaan järjestön mandaattia, uudistamaan rahoitusroolia mukaan lukien köyhille maille suunnattu korkotuettu rahoitus, terävöittämään multilateraalista seurantaa sekä saattamaan päätökseen hallintouudistuksen.

Maailmanlaajuisen rahoituskriisin seurauksena erityisesti G20-ryhmän kokouksissa keskusteltiin laajasti Kansainvälisen valuuttarahaston roolista kriisin ratkaisemisessa ja kriisien ennaltaehkäisemisessä yleisesti. Maailmanlaajuisen jäsenistön ja makrotaloudellisen osaamisensa ansiosta valuuttarahasto valikoitui keskeiseksi foorumiksi arvioitaessa rahoituskriisin syitä sekä tehtäessä johtopäätöksiä kansainvälisen rahoitusjärjestelmän uudistustarpeista. G20-ryhmän johtajat kokoontuivat kahdesti vuonna 2009 ja pitivät tärkeänä, että valuuttarahastolla on riittävät resurssit jäsenmaidensa tukemiseen. Valuuttarahaston luotonantoresurssien kolminkertaistamiseksi päätettiin kasvattaa rahoituksen tilapäisesti käytettävissä olevia rahoitusresursseja korkeintaan 600 mrd.

Yhdysvaltain dollariin jäsenmaiden kanssa solmittavilla luottojärjestelyillä. Lisäksi hyväksyttiin valuuttarahaston erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) uusi liikkeeseenlasku ja erityisallokaatio (SDR allocation). Yhdessä nämä kasvattivat erityisten nosto-oikeuksien määrän 283 mrd. Yhdysvaltain dollariin. Rahoituskriisin seurauksena G20-maiden johtajat päättivät huhtikuun huippukokouksessa myös perustaa uuden vakausneuvoston (Financial Stability Board, FSB) korvaamaan vuodesta 1999 toimineen rahoitusjärjestelmän vakautta edistävän foorumin (Financial Stability Forum, FSF). Vakausneuvoston tehtävänä on edistää kansainvälisen rahoitusjärjestelmän vakautta sekä toimia tiiviissä yhteistyössä Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa rahoitusjärjestelmän haavoittuvuuksia arvioitaessa. Vakausneuvoston jäsenistö koostuu rahoitusjärjestelmän vakautta edistävän foorumin jäsenistä, mm. G20-maista, Euroopan keskuspankista ja Euroopan komissiosta, ja sillä on sihteeristö Kansainvälinen järjestelypankin yhteydessä.

EU:n komiteat

EU:n talous- ja rahoituskomitea (Economic and Financial Committee, EFC) valmistelee talous- ja rahaliiton toimintaan liittyviä asioita EU:n talous- ja valtiovarainministerien kokoonpanossa kokoontuvalle ministerineuvostolle (Ecofin). Komitean jäseniä ovat EU-maiden valtiovarainministeriöiden ja kansallisten keskuspankkien edustajat, joilla on henkilökohtaiset sijaiset. Lisäksi komiteaan kuuluvat EKP:n sekä Euroopan

komission edustajat. Komitean keskuspankkijäsenet osallistuvat komitean laajan kokoonpanon kokouksiin (12 kertaa vuonna 2009), joissa käsitellään taloudellista tilannetta sekä rahoitusmarkkinoihin ja valuuttarahastoon liittyviä asioita. Komitean laajan kokoonpanon istunnoissa korostuivat meneillään oleva rahoitusmarkkinakriisi, jäsenmaiden toimenpiteet kriisin hoidossa, Euroopan rahoitusvalvonnan uudistaminen sekä G20-yhteistyö.

Talous- ja rahoituskomitea kokoontuu vuosittain kaksi kertaa ns. vakauspöytäkokoonpanossa (Financial Stability Table, FST). Tällöin läsnä ovat komitean jäsenet, EU:n valvojien komiteoiden edustajat sekä rahoituspalveluiden komitean edustaja (Financial Services Committee, FSC). Vuonna 2009 keskustelut painottuivat vaikean rahoitusmarkkinatilanteen arviointiin ja hallintaan.

Talous- ja rahoituskomitea valmisteli EU:n yhteisiä IMF-linjauksia alaisuuteensa kuuluvan IMF-asioiden alakomitean tukemana.

EU:n talouspoliittinen komitea (Economic Policy Committee, EPC) valmistelee talouspolitiikan laajoihin suuntaviivoihin ja Lissabonin ohjelmaan kuuluvia rakennepoliittisia asioita ministerineuvoston käsittelyä varten. Komiteassa ovat edustettuina jäsenmaiden valtiovarainministeriöt ja osa keskuspankeista sekä Euroopan komissio ja EKP.

Euroopan pankkivalvojien komitea (Committee of European Banking Supervisors, CEBS) käsittelee pankkisektorin sääntely- ja valvonta-asioita erityisesti valvonnan menetelmien yhdenmukaistamisen ja maiden välisen valvontayhteis-

työn tehostamisen näkökulmasta. Kertomusvuonna komitea toteutti myös EU:n suurimmat pankit kattaneen stressitestin, jonka toimeenpanoa muun muassa Suomi voimakkaasti tuki. Komitean jäseniä ovat Euroopan unionin pankkivalvojat ja kansallisten keskuspankkien valvontasiantuntijat.

Raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomiteassa (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB) ovat edustettuina yhtäältä kansalliset tilastoviranomaiset ja Eurostat ja toisaalta kansalliset keskuspankit sekä EKP. Komitean tehtävänä on parantaa EKP:n ja Eurostatin välisen tilastoyhteistyön edellytyksiä ja antaa lausuntoja tilastoalueen asioista.

Eurostatin maksutasekomitean (Balance of Payments Committee) jäseniä ovat maksutasetilastoinnista vastaavat tilastoviranomaiset ja keskuspankit. Komitean tehtävänä on avustaa Eurostatia Euroopan yhteisön maksutasetilastoa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen toimeenpanossa.

Kansainvälinen järjestelypankki

Kansainvälinen järjestelypankki järjestää vuosittain kuusi säännönmukaista pääjohtajatasoista tapaamista, joihin Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu. Kertomusvuonna näissä tapaamisissa keskusteltiin ajankohtaisesta taloudellisesta tilanteesta sekä rahoitusmarkkinatapah- tumista ja säätelyn kehittämisestä globaalilla tasolla. Näillä keskusteluilla on tärkeä merkitys muun muassa kansainvälisen valvonta- ja säätely-yhteistyön kehittämisen kannalta.

Järjestelypankki päätti ottaa vuoden 2010 alusta alkaen niin kutsutun Global Economy -kokouksen asialistalle talouskeskustelun lisäksi myös ajankohdaisia rahoitusmarkkina-asioita. Tämä istunto, johon Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu, pidetään aina sääntömääräisten pääjohtajatapaamisten yhteydessä.

Järjestelypankin osakkeenomistajana Suomen Pankki oli edustettuna myös pankin virallisessa yhtiökokouksessa kesäkuussa.

OECD

Suomen Pankin edustajat osallistuivat taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) kahden komitean toimintaan. Nämä olivat OECD:n talouspoliittinen komitea (Economic Policy Committee, EPC) sekä rahoitusmarkkinakomitea (Committee on Financial Markets). Nämä komiteat ovat tärkeitä kansainvälisen yhteistyön ja informaation vaihdon foorumeita sekä talouspolitiikan että rahoitusmarkkinoiden alueilla.

Muu kansainvälinen toiminta

Suomen Pankin johtokunnan jäsenet osallistuivat vuonna 2009 useisiin kansainvälisiin seminaareihin ja konferensseihin. Pääjohtaja Liikanen alusti muun muassa Oslossa Centre for Monetary Economics -tilaisuudessa aiheesta Euroopan ja Suomen kokemukset eurosta. Washingtonissa Liikanen alusti Eurooppa-instituutin (European Institute) järjestämän paneelin Opportunities for greater European and American cooperation in the restructuring

of the global financial architecture -osiossa. Lisäksi hän puhui Tukholman tulevaisuus-konferenssissa aiheesta ”Suomi ja Ruotsi talouskriisin pyörteissä”.

Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen puhui Frankfurtissa EKP:n ja Alankomaiden keskuspankin järjestämässä vähittäismaksukonferenssissa aiheesta ”The future of retail banking and payments – Developments in global markets and the role of central banks”. Lisäksi hän esitteli taloustilannetta Helsingin diplomaattiyhdistyksen lounaalla.

Johtokunnan jäsen Sinikka Salo piti alustuksen ”Reflections on Finland’s experience in the EMU – and the way ahead” Bratislavassa Slovakian liittyessä euroalueeseen 1.1.2009. Hän alusti samasta aiheesta myös keskuspankkivierailulla Vilnassa. Kesäkuussa hän avasi Suomen Pankin isännöimän SUERF:n asuntomarkkinoita käsitelleen kansainvälisen seminaarin, ja heinäkuussa hän isännöi EKP:n kansainvälisten asioiden komitean (IRC) kokousta Helsingissä.

Johtokunnan jäsen Seppo Honkapohja esitelmöi finanssikriiseistä Viron keskuspankissa, Pietarissa järjestetyssä International Banking -konferenssissa, Helsingissä 2009 ASTIN Colloquiumissa, New Orleansin yliopistossa sekä Ruotsin keskuspankin järjestämässä rahoitusmarkkinoita käsittelevässä konferenssissa. Lisäksi hän puhui makrotalouspolitiikasta ja deflaatioloukuista Federal Reserve Bank of San Franciscossa, Federal Bank of Atlantassa, Tilburgin yliopistossa sekä useissa ulkomaisissa keskuspankeissa (mm. Norjan, Sveitsin, Kanadan ja Italian

keskuspankissa). Helsingissä hän avasi Suomen Pankin ja CEPR:n konferenssin ”Credit crunch and the macroeconomy”.

Suomen Pankki isännöi kertomusvuoden aikana ulkomaisia arvovieraita. Ruotsin keskuspankin pankkivaltuusto ja johtokunta olivat pankin vieraina helmikuussa merkkivuoden 1809 tiimoilta. Toukokuussa Saksan keskuspankin entinen pääjohtaja Hans Tietmeyer kävi puhumassa aiheesta ”The Single Currency – a German View”. Kesäkuussa Suomen Pankin pääjohtaja puhui Kansainvälisen lehdistöinstituutin Helsingissä järjestetyn maailmakonferenssin osallistujille ja tarjosi heille illallisen.

Pohjoismaista yhteistyötä jatkettiin sekä pääjohtaja- että asiantuntijatasolla. Pohjoismaiden keskuspankkien pääjohtajien tapaaminen järjestettiin kertomusvuonna kesäkuussa Mariefredissä, Ruotsissa. Tapaamiseen osallistui pääjohtajien lisäksi myös muita edustajia viidestä pohjoismaisesta keskuspankista. Kokouksessa keskusteltiin rahoitusmarkkina-kriiseihin liittyvistä asioista, kuten yleisistä likviditeetin parantamistoimista, hätärahoituksesta, valtiontakauksista, talletussuojasta sekä kirjanpitoikäntöjen myötäsiklisyydestä. Kokouksessa sovittiin, että asiantuntijatasolla tehdään lisävalmistelutyötä näistä teemoista. Keskusteluissa analysoitiin erikseen myös Islannin ja Latvian taloudellista tilannetta. Näissä maissa Pohjoismaat ovat olleet mukana bilateraalisena rahoitustuen järjestämisessä. Pohjoismaiden keskuspankkien pääjohtajat tapasivat toisensa useaan otteeseen vuoden aikana myös muissa yhteyksissä.

Viestintä

Yleisön tietämystä Suomen Pankista ja eurojärjestelmästä sekä niiden toiminnasta pyritään lisäämään tehokkaan ja kohdennetun viestinnän avulla. Viestinnällä välitetään tietoa rahapolitiikasta, rahoitusmarkkinoista ja maksuvälineistä sekä Suomen Pankin ja eurojärjestelmän toiminnasta näillä alueilla.

Suomen Pankin ulkoisen viestinnän tärkein julkaisu on seitsemän kertaa vuodessa ilmestyvä Euro & talous. Kevään ja syksyn *Talouden näkymät* -erikoisnumeroissa esiteltiin Suomen Pankin talousennuste. Loppuvuodesta ilmestyi rahoitusjärjestelmän tilaa käsittelevä *Rahoitusjärjestelmän vakaus* -erikoisnumero.² Euro & talous -julkaisun ilmestymisen yhteydessä järjestettiin vuoden aikana neljä pääjohtajan tiedotustilaisuutta. Finanssikriisi lisäsi yleisön ja median kiinnostusta Suomen Pankin tehtäviin kohtaan, ja pankin järjestämät tiedotustilaisuudet saivat laajaa huomiota mediassa.

Tiedotustilaisuuksien ohella tärkeä viestinnän kanava ovat pankin verkkosivut, joista löytyy muun muassa tietoa Suomen Pankin ja eurojärjestelmän tehtävistä sekä tiedotteita EKP:n rahapolitisista päätöksistä. Verkossa ilmestyy myös BoF Online -sarja, jossa julkaistiin vuoden aikana 13 artikkelia. Suomen Pankin julkaisut ovat saatavilla verkkopalvelussa kohdassa ”Julkaisut”.³

² Osa Euro & talous -julkaisun artikkeleista julkaistiin englanninkielisinä Bank of Finland Bulletinissa.

³ Osa Suomen Pankin julkaisuista ilmestyy myös painettuina. Tiedot vuoden 2009 keskeisistä julkaisuista on koottu liitteeseen (s. 112).

Tietämystä Suomen Pankista ja eurojärjestelmästä pyrittiin lisäämään vuoden 2009 aikana myös järjestämällä yleisölle avoimia luentotilaisuuksia. Euroalueen syntymisestä tuli kuluneeksi tasan kymmenen vuotta, ja Suomen Pankki juhlisti merkkivuotta järjestämällä keväällä *Euro 10 vuotta – Miten tästä eteenpäin?* -yleisöluentosarjan. Tilaisuudet järjestettiin Helsingissä yhdessä Eurooppalainen Suomi ry:n kanssa. Luennot keräsivät paikalle yhteensä lähes 800 kuulijaa.

Luentosarjan puhujina oli euroon liittymisen aikana keskeisissä tehtävissä toimineita henkilöitä. EKP:n johtokunnan jäsenenäkin toiminut Sirkka Hämäläinen ja entinen pääministeri Paavo Lipponen kertoivat kokemuksiaan euroon siirtymisestä, presidentti Martti Ahtisaari puhui aiheesta ”Yhteinen raha rauhan edistäjänä” ja puhemies Sauli Niinistö sekä toimitusjohtaja Sixten Korkman kertasivat kokemuksiaan talous- ja rahaliiton ensimmäisiltä vuosilta. Kevään luentosarjan päätti Saksan

Suomen Pankki juhlisti euron kymmenvuotista taivalta ”Euro 10 vuotta – Miten tästä eteenpäin?” -yleisöluentosarjalla. Tilaisuuksiin oli kutsuttu puhujiksi muun muassa Paavo Lipponen ja Sirkka Hämäläinen.

Suomen Pankki oli mukana järjestämässä lukiolaisten valtakunnallisen Talousguru-kilpailun finaalia tammikuussa.

keskuspankin entinen pääjohtaja Hans Tietmeyer. Sarjaan kuului myös akateeminen professoripaneeli, johon osallistivat ylijohtaja Jukka Pekkarinen, tutkimusjohtaja Juhana Vartiainen ja Suomen Pankin johtokunnan jäsen Seppo Honkapohja.

Syksyllä euron kymmenvuotiseen taipaleeseen keskityttiin vielä Eurooppalainen Suomi ry:n järjestämässä *Euro arjessa* -yleisötilaisuuksissa Kuopiossa, Tampereella ja Oulussa. Tilaisuuksissa oli puhujina myös Suomen Pankin edustajia.

Suomen Pankin ulkoisen viestinnän avulla pyritään lisäämään myös nuoren sukupolven taloudellista tietämystä, ja koululaiset, opiskelijat ja opettajat ovatkin pankin tärkeä sidosryhmä. Pankilla on yläkouluissa, lukioissa ja ammattiopistoissa opiskeleville suunnattu Enemmän eurosta -verkkosivusto osoitteessa www.euro.fi. Vuodenvaihteessa 2008–2009 Suomen Pankki järjesti lukiolaisille jälleen Talousguru-kilpailun yhteistyössä Finanssialan Keskusliiton, Historian ja yhteiskuntaopin opettajat ry:n sekä Taloustoimittajat ry:n kanssa. Valtakunnalliseen talouskilpailuun osallistui noin tuhat oppilasta. Talousguru 2009 -kilpailun voitti Eero Nurmi Helsingin Suomalaisesta Yhteiskoulusta.

Suomen Pankissa kävi vuoden aikana useita kymmeniä opiskelija- ja muita vierailuryhmiä tutustumassa pankin rahamuseoon ja kuulemassa tuoretta tietoa talouden näkymistä. Suomen Pankin asiantuntijat olivat myös mukana opettajien Talous tutuksi -koulutustilaisuuksissa yhteensä seitsemällä eri paikalla kunnalla.

Rahan historiaa ja Suomen Pankin toimintaa Euroopan keskuspankkijärjestelmässä esittelevässä rahamuseossa vieraili vuoden aikana noin 9 000 kävijää. Rahamuseossa järjestettävä kansantaloutta ja taloushistoriaa käsittelevä Studia monetaria -luentosarja jatkui kahdeksalla luennolla, jotka keräsivät yhteensä lähes 450 kuuntelijaa.

Rahamuseossa avattiin kaksi vaihtuvaa näyttelyä. Alkuvuodesta esillä oli eri maiden eurokolikoita esitelty *Eurot kertovat kulttuurista* -näyttely ja loppuvuodesta avattiin näyttely *D-vitamiinia! Vuosien 1957 ja 1967 devalvaatiot*, joka on avoinna myös vuonna 2010.

Museon toimintaan voi tutustua entistä paremmin myös verkossa. Rahamuseo sai vuonna 2009 uudet verkkosivut⁴.

⁴ Ks. www.rahamuseo.fi.

Johtaminen ja organisaatio

Suomen Pankin organisaatio

1.3.2010

PANKKIVALTUUSTO

Timo Kalli, puheenjohtaja, Antti Kalliomäki, varapuheenjohtaja, Pekka Ravi, Tanja Karpela, Martti Korhonen, Mika Lintilä, Marja Tiura, Jutta Urpilainen, Ben Zyskowitz

Pankkivaltuuston sihteeri Anton Mäkelä

JOHTOKUNTA

<p>Erkki Liikanen johtokunnan puheenjohtaja</p> <p><i>Rahapolitiikan valmistelu ja toteutus, EKP:n neuvoston ja yleisneuvoston kokousvalmistelut.</i></p> <p><i>Johdon sihteeristön ja pankkitoimintaosaston osastopäälliköiden sekä tarkastuspäällikön esimies.</i></p>	<p>Pentti Hakkarainen johtokunnan varapuheenjohtaja</p> <p><i>Rahoitusmarkkinoiden vakauskysymykset, Finanssivalvonnan johtokunnan puheenjohtajuus.</i></p> <p><i>Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osaston sekä hallinto-osaston osastopäälliköiden esimies.</i></p>	<p>Sinikka Salo johtokunnan jäsen</p> <p><i>Pankkitoiminnot: maksuliike- ja rahahuoltopalvelut.</i></p> <p><i>Maksuvälineosaston osastopäällikön esimies.</i></p>	<p>Seppo Honkapohja johtokunnan jäsen</p> <p><i>Tutkimustoiminta ja tietotekniikka sekä Suomen Pankin omat sijoitukset.</i></p> <p><i>Rahapolitiikka- ja tutkimusosaston osastopäällikön esimies.</i></p>
---	---	--	--

Johtokunnan sihteeri Arno Lindgren

OSASTOT

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto <i>Tuomas Saarenheimo</i>	<ul style="list-style-type: none">• Ennustetoimisto• Seurantatoimisto• Tietopalvelutoimisto	Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)	Tutkimusyksikkö
Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto <i>Kimmo Virolainen</i>	<ul style="list-style-type: none">• Vakaustoimisto• Yleisvalvontatoimisto	Tilastoyksikkö <ul style="list-style-type: none">• Maksutasetoimisto• Rahoitustilastotoimisto	<ul style="list-style-type: none">• Tilastojärjestelmätoimisto
Pankkitoimintaosasto <i>Harri Lahdenperä</i>	<ul style="list-style-type: none">• Markkinaoperaatioiden toimisto	<ul style="list-style-type: none">• Selvitys- ja maksutoimisto• Sijoitustoimisto	<ul style="list-style-type: none">• TARGET-toimisto
Maksuvälineosasto <i>Mauri Lehtinen</i>	<ul style="list-style-type: none">• Aluekonttorit Kuopio, Oulu, Tampere, Vantaa	<ul style="list-style-type: none">• Rahahuoltotoimisto	<ul style="list-style-type: none">• Rahahuollon tukitoimisto
Johdon sihteeristö <i>Antti Suvanto</i>	Kansainvälinen yksikkö Lakiasiaain yksikkö Viestintäyksikkö	Strategia- ja organisaatio-ryhmä	Johtokunnan sihteeripalvelut -ryhmä
Hallinto-osasto <i>Pirkko Pohjoisaho-Aarti</i>	<ul style="list-style-type: none">• Henkilöstötoimisto• Kieli- ja julkaisupalvelutoimisto• Riskienvalvontatoimisto	<ul style="list-style-type: none">• Sisäiset palvelut -toimisto• Taloushallintotoimisto	IT-yksikkö Turvallisuus- ja kiinteistöyksikkö
Sisäinen tarkastus <i>Erkki Kurikka</i>			

Suomen Pankin yhteydessä toimii **Finanssivalvonta**, jonka johtaja on Anneli Tuominen.

Johtamisjärjestelmä

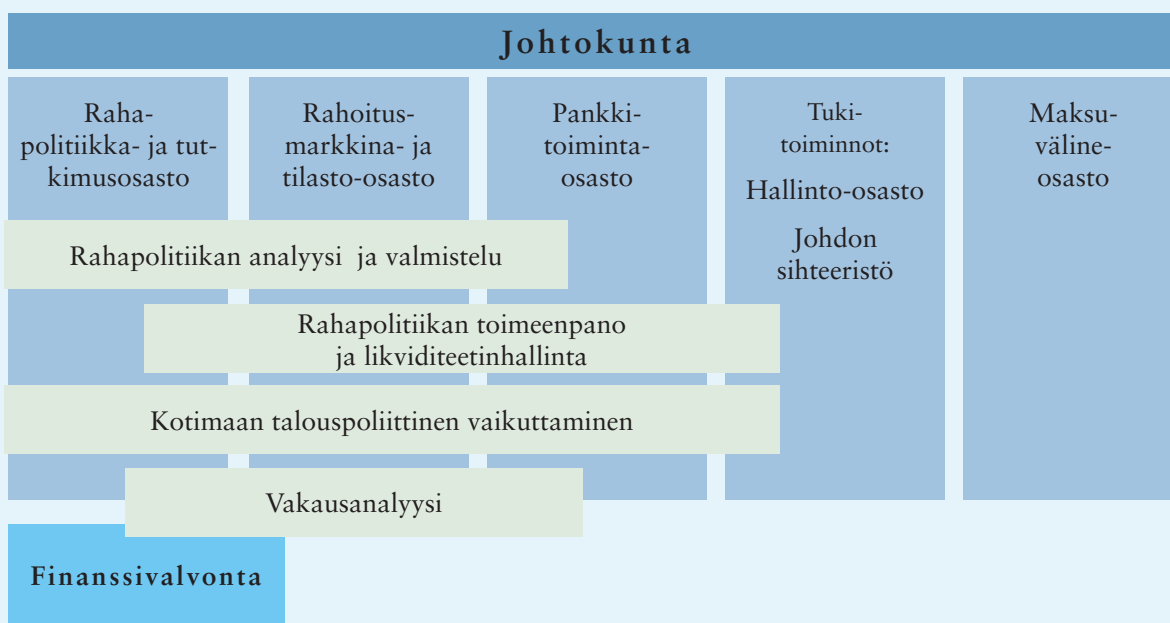
Pankin johtamisjärjestelmän keskeiset osat ovat strategia, tavoite- ja tuloskehikko, toiminnansuunnittelu, henkilöstö- ja budjettikehykset sekä kokonaisriskien arviointi. Kehitys- ja palkkakeskustelut ovat niin ikään osa pankin johtamisjärjestelmää.

Pankkitason tavoite- ja tuloskehikon lisäksi osasto- ja prosessikohtaiset tavoite- ja tulossopimukset ohjaavat pankin toimintaa strategiassa asetettujen päämäärien saavuttamiseksi. Tavoite- ja tulossopimuksiin kirjataan osastojen operatiivisen toiminnan keskeiset mittarit tavoitetasoinen sekä strategian toimeenpanon kannalta tärkeimmät kehittämishankkeet. Osastoille asetetaan budjetti-

ja henkilömäärää koskevat kehykset rullaavasti kolmeksi vuodeksi kerrallaan, mikä on pankin suunnittelun aikajänne.

Kokonaisriskien selvitys on osa osastojen, yksiköiden ja prosessien toiminnansuunnittelua. Kukin osasto valmistelee riskiarvionsa omista lähtökohdistaan. Riskien luokittelussa ja arvottamisessa nojaututaan eurojärjestelmän ns. ORM-kehikon (operational risk management) mukaisiin määrittelysiin. Kokonaisriskit käsittävät henkilöstöön, johtamiseen ja prosesseihin, järjestelmiin ja ulkoisiin tekijöihin liittyvät riskit. Kokonaisriskien selvitys kattaa myös sijoitustoiminnan rahoitusriskit,

Organisaatorakenne: osastot ja prosessit

joiden hallinnointi on keskitetty hallinto-osaston riskienvalvontatoimistoon.

Johtokunta arvioi asetettujen tavoitteiden toteutumista kaksi kertaa vuodessa. Puolivuosittaisesta raportoinnista nähdään kehityksen suunta ja tarvittaessa pystytään tarttumaan epäkohtiin pikaisesti ja ohjaamaan toimintaa ja resursseja haluttuun suuntaan.

Osastopäälliköt vastaavat osastojensa toiminnan johtamisesta ja hallinnosta eli tavoitteiden saavuttamisesta, henkilöstö- ja budjettiasioista. Päätöksentekoa on pyritty delegeimaan aiempaa enemmän edelleen toimisto- ja yksikönpäälliköille.

Rahoitusmarkkinakriisin aikana korostui horisontaalisen, osastojen rajat ylittävän yhteistyön tarve erityisesti rahapolitiikkaa koskevassa päätöksenteossa ja toteutuksessa. Aiemmin eli kesällä 2008 pankin rahapolitiikan analyysissa,

valmistelussa ja toimeenpanossa oli jo siirrytty prosessijohtamismalliin. Tämä edesauttoi osaltaan kriisitilanteen hallinnassa. Strategian mukaisesti keväällä 2009 johtokunta päätti lisäksi aloittaa kaksi uutta prosessia: vakausanalyysi ja kotimainen talouspoliittinen vaikuttaminen.

Kehikko 3.

Rahapolitiikan analyysi- ja valmisteluprosessi

Rahapolitiikan analyysi- ja valmisteluprosessi on luonteeltaan tiedon tuottamis- ja analysointiprosessi. Sen ensisijainen tarkoitus on tuottaa ajantasaista raha- ja keskuspankkipolitiikan analyysia ja perusteltuja suosituksia pääjohtajan tueksi EKP:n neuvoston työssä. Prosessin tuotoksia hyödynnetään myös laajemmin pankin vaikuttamisessa EKP:n komiteatyössä sekä toiminnassa eri sidosryhmien kanssa. Prosessin omistaja on Suomen Pankin pääjohtaja, ja sen vetämisestä vastaa prosessipäällikkö.

Rahapolitiikan analyysi- ja valmisteluprosessi hyödyntää asiantuntemusta laajalti Suomen Pankin eri ekonomistiosastoilla. Keskeisimmät asiantuntija-resurssit prosessiin luovuttavat osastot ovat rahapolitiikka- ja tutkimusosasto, rahoitusmarkkinaosasto sekä pankkitoimintaosasto.

Horisontaalisen, osastorajat ylittävän yhteistyön tärkeys korostui finanssikriisin olosuhteissa. EKP, samoin kuin muutkin keskuspankit, vastasi kriisin eskaloitumiseen syys-lokakuusta 2008 lähtien laajentamalla merkittävästi rahapolitiikan operatiivista välinevalikoimaa. Rahapolitiikan harjoittaminen erkaantui perinteisestä mallista, jossa korkoja ohjattiin säätelämällä rahoitusmarkkinoiden lyhytaikaisen likviditeetin määrää. Tilalle tuli pitempiä operaatiomaturiteetteja, valuuttamääräisiä interventioita ja myös arvopaperien suoraa ostoa. Samalla pankkisektorin kyky vastata talouden rahoitustarpeisiin nousi rahapolitiikan välittymisen kannalta kriittiseksi tekijäksi. Näissä olosuhteissa rahapolitiikan oikea mitoitus edellytti kykyä yhdistää ajantasainen makrotaloudellinen informaatio, rahoitusmarkkinoiden tilaa koskeva analyysi sekä rahapolitiikan opera-

tionaalinen osaaminen. Rahapolitiikan valmistelun organisointi horisontaaliseksi prosessiksi tuki Suomen Pankin aktiivista vaikuttamista eurojärjestelmän politiikan muotoiluun finanssikriisin aikana.

Rahapolitiikan analyysi- ja valmisteluprosessin käytännön työstä vastaa kaksi korkean tason asiantuntijaryhmää. *Rahapolitiikkaryhmä*, jossa on jäseniä rahapolitiikka- ja tutkimusosastolta sekä pankkitoimintaosastolta, vastaa ajankohtaista rahapolitiikka- ja operatiivista päätöksentekoa koskevien suositusten valmistamisesta. Ryhmän suositukset esitellään pääjohtajalle osana EKP:n kuukausittaisen rahapolitiikkakokouksen valmistelua.

Keskuspankkipoliittinen ryhmä puolestaan seuraa rahapolitiikan toimintaympäristön muutosta ja arvioi rahapolitiikkaan kohdistuvia tarpeita keskipitkällä aikavälillä. Ryhmä seuraa myös rahapolitiikkaa koskevaa taloustieteellistä tutkimusta ja arvioi sen pohjalta rahapolitiikan strategisia kysymyksiä. Ryhmä kokoaa työnsä tulokset puolivuositain raportiksi, joka esitellään johtokunnalle. Keskuspankkipoliittinen ryhmä yhdistää asiantuntemusta rahapolitiikka- ja tutkimusosastolta sekä rahoitusmarkkinaosastolta.

Kehikko 4.

Rahapolitiikan toimeenpano- ja likviditeetinhallintaprosessi

Rahapolitiikan toimeenpano- ja likviditeetinhallintaprosessi vastaa EKP:n rahapolitiikan toteutuksesta Suomen Pankissa. Prosessin keskeisiä tehtäviä ovat Suomessa toimivien pankkien maksuvalmiustilanteen ennakointi ja varmistaminen, EKP:n rahapoliittisten operaatioiden toteuttaminen Suomessa sekä näihin operaatioihin liittyvät riskienhallinta-, vakuushallinta- ja selvitystehtävät. Prosessin asiakkaita ovat Suomessa toimivat luottolaitokset. Suomen Pankki toimii prosessissa osana eurojärjestelmää.

Rahapolitiikan toimeenpanossa ja likviditeetinhallinnassa siirryttiin prosessijohtamiseen syksyllä 2008. Prosessijohtamisen käyttöönottoon oli useita perusteita. Prosessijohtaminen edesauttaa Suomen Pankin strategian toimeenpanoa tällä tehtäväalueella. Keskeisiä strategisia tavoitteita rahapolitiikan toimeenpanon ja likviditeetinhallinnan kannalta ovat vaikuttavuus eurojärjestelmässä, kansainvälisesti kilpailukykyiset keskuspankkipalvelut Suomessa toimiville rahoitusmarkkinaosapuolille sekä sisäisten prosessien nopeuden ja laadun parantaminen.

Lisäksi vuonna 2008 kärjistynyt kansainvälinen rahoituskriisi voimisti kokonaisvaltaisen prosessijohtamisen tarvetta rahapolitiikan toteutuksessa. Rahoituskriisin vaikeutuessa pankkien maksuvalmiuden turvaamisesta tuli yhä keskeisempi osa EKP:n rahapolitiikan toimeenpanoa. Keskuspankkirahoituksen määrän kasvu, uusien luotto-operaatioiden käyttöönotto ja luottojen vakuudeksi kelpaavien velkapapereiden laajennus lisäsivät tarvetta koordinoita toimintoja. Samalla myös tarve rahapoliittisten vastapuolten rahoitusaseman seurantaan ja analysointiin riskienhallintanäkökulmasta kasvoi.

Prosessin ohjausjärjestelmä on rakennettu tukemaan prosessin strategisten tavoitteiden saavuttamista. Prosessin omistaja on Suomen Pankin pääjohtaja, koska kyseessä on EKP:n rahapolitiikan toimeenpanoon liittyvä toiminto. Prosessin ohjausryhmä mahdollistaa osastorajat ylittävän ohjauksen ja resurssien suunnitteluun, mikä on tullut entistä tärkeämmäksi, kun rahapolitiikan toimeenpano on kytkeytynyt lähemmäksi sekä rahapolitiikan valmistelua että pankkijärjestelmän vakausanalyysia. Prosessipäällikkö vastaa prosessin suorituskyvystä ja tavoitteiden saavuttamisesta. Vuotuisessa toiminnansuunnittelussa prosessille asetetaan tulostavoitteet ja -mittarit, jotka sovitetaan yhteen linjaorganisaation tavoite- ja tulosopimuksen kanssa.

Prosessin ensimmäisenä toimintavuotena 2009 tavoitteenasettelussa korostuivat rahapolitiikan toimeenpanoon liittyvän riskienhallinnan ja vakuushallinnan kehittäminen sekä toimintaan vaikuttavan kansainvälisen rahoitusmarkkinaympäristön tarkempi seuranta ja analyysi.

Suomen Pankin tavoite- ja tuloskehikko

	Strategialinjaus	Mittari	Tavoitearvo 2009–2011	Toteuma 12/2008	Toteutuma 12/2009
I Palvelukyky ja vaikuttavuus	1. Suomen Pankin menestys eurojärjestelmässä perustuu tutkimukseen ja analyysiin.	Pääjohtajan arvio vaikuttavuudesta kokouksittain Kv. vaikuttavuus IMF-työskentelyssä	4 4	4,0 –	4,1 4,6
	2. Suomen Pankki vaikuttaa kotimaisessa talouspolitiikassa yhdistämällä kokonaistaloudellisen ja rahoitusmarkkinoiden asiantuntemuksen.	Ennusteraportin media-seuranta Vakauseraportin mediaseuranta Sidosryhmien palautekysely	4 4 4	4,1 4,9 –	4,1 4,3 4,6
	3. Suomen Pankki takaa Suomessa toimiville rahoitusmarkkinaosapuolille kansainvälisesti kilpailukykyiset keskuspankkipalvelut.	TARGET2-asiakkaiden tyytyväisyys Sidosryhmien palaute rahoitusmarkkinavaikuttavuudesta Konferenssiosallistujien palaute	4 4 4	4,5 4,0 4,3	4,5 4,0 4,5
	4. Suomen Pankki vastaa maan rahahuollosta ja kehittää sen laadukkuutta, tehokkuutta ja turvallisuutta.	Ammattimaisten osapuolten tyytyväisyys rahahuoltopalveluihin Kuluttajakysely setelien laadusta Kuluttajien tyytyväisyys automaattiverkon kattavuuteen	4 4 4	3,1 3,6 75 %	3,1 4,0 4,0
	5. Yleisön luottamusta Suomen Pankkiin sekä tietoa pankin ja eurojärjestelmän toiminnasta lisätään tehokkaan ja kohdenetun viestinnän avulla.	VIP-tutkimuksen tulos pankin imagosta Omnibus-tutkimuksen tulos yleisön SP-tietämyksestä	Vertailuryhmän yläkvartilissa	2./35. 3./12.	4./32. 3./12.
	II Resurssien käytön taloudellisuus	6. Suomen Pankin rahoitusvarallisuus sijoitetaan kansainvälisten vastuiden ja kriisinhallintavalmiuden tarpeiden mukaan. Tavoitteena on vakaa voitonjako vakavaraisuutta vaarantamatta.	Oman rahoitusvarallisuuden tuotto Jaettu voitto (eurot) Oman pääoman määrä Valuuttavarannon riskipuskurit	Vähintään vastavien varallisuuserien markkinatuotto: 99 peruspistettä yli keskuspankkikoron Tasainen voitonjako 2009: 2 390 milj. e 2010: 2 610 milj. e 2011: 2 635 milj. e Yli 40 % valuuttapositiosta	99 peruspistettä 250 milj. e 2 554 milj. e 49,5 %
7. Suomen Pankki on henkilöstömäärältään ja toimintakuluiltaan EU-maiden tehokkaimpien keskuspankkien joukossa.		Pankin toimintavahvuus Pankin henkilötyövuodet yhteensä (pl. johtokunta) Osastojen toimintakulut yhteensä	483 henkeä (v. 2009) 2009: 506,8 htv 2010: 485 htv 2011: 473,1 htv 2009: 59,2 milj. e 2010: 60,3 milj. e 2011: 62,0 milj. e	468 henkeä – 54,3 milj. e	453 henkeä 479,7 htv 56,33 milj. e

	Strategialinjaus	Mittari	Tavoitearvo 2009–2011	Toteuma 12/2008	Toteutuma 12/2009	
III Sisäisten prosessien toimivuus	8. Suomen Pankin sisäisten toimintatapojen nopeutta ja laatua parannetaan prosessi-johtamisen avulla.	Prosessijohtaminen käytössä ja vakiintunut osaksi ydinprosessien toimintatapaa	4 (2010)	–	4	
		Tavoite- ja tulossopimuksissa asetettujen nopeus- ja laatu-tavoitteiden saavuttaminen	Määritellään osasto- ja prosessisopimuksissa	Arvioidaan osasto- ja prosessitasolla	Arvioidaan osasto- ja prosessitasolla	
		Ennusteprosessin läpimeno-aika	25 pv	24,4 ja 19 pv	19 pv	
		Vakausanalyysin läpimenoaika	25 pv	4 vk	13 pv	
III Sisäisten prosessien toimivuus	9. Suomen Pankki ja Finanssi-valvonta tehostavat keskinäistä tiedonkulkuaan ja kehittävät työnjakoaan.	Arvioidaan erillisen kehittämishankkeen tulosten perusteella	Määritellään kehittämishankkeen tulosten perusteella	Päällekkäisyyksiä karsittiin ja tiedonvaihtoa tehostettiin; Fivan toiminnan käynnistämistä valmisteltiin	Arvioidaan erillisten kehittämishankkeiden perusteella	
		10. Suomen Pankin tieto- ja viestintätekninen ympäristö mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman tehokkaan työskentelyn.	Tieto- ja viestintäteknikan hyödynnettävyys	4	2,7–3,5	3,2
		11. Suomen Pankki toimii ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.	Hiilidioksidin kokonaispäästö (energiankäytön määrä) kg / 1 000 euroa toimintakulua Jättemäärä kg / 1 000 euroa toimintakulua	Vuoden 2009 taso	–	103,2 1,8
IV Uudistuminen ja työkyky	12. Suomen Pankin henkilöstön osaamista lisätään.	Tohtorintutkinnon suorittaneiden määrä (hlöä)	> 32 henkeä	29	33	
		Koulutustasoindeksi	> 5,8	5,6	5,7	
	13. Suomen Pankin tutkimus ylittää painopistealueillaan kansainväliselle tasolle.	Julkaistujen artikkelien määrä referoiduissa aikakauskirjoissa lukumäärä/tutkijatyövuosi Tutkijatyövuosien lukumäärä Tutkimustoiminnan vaikuttavuuden arviointi	1,5 > 15 htv 4	– – Ei arvioitu v. 2008	1,9 10,8 htv Evaluointi tehty v. 2009	
IV Uudistuminen ja työkyky	14. Yhteistyöllä luomme iloa ja innovatiivisuutta päivittäiseen työhön Suomen Pankissa.	Työtyytyväisyysindeksi	≥ 3,2	Raportoidaan joka toinen vuosi	3,3	
		Johtajuusindeksi	4	Raportoidaan v. 2010	Raportoidaan v. 2010	
		Sairauspoissaolot (%)	< 3,5 %	3,3 %	3,2 %	

Henkilöstö

Suomen Pankin henkilöstöjohtamisen haasteita ovat tavoitteiden mukainen ja kustannustehokas toiminta, hyvien suoriutujien oikeudenmukainen palkinta sekä inspiroiva ja luova työyhteisö. Maailmanlaajuinen taantuma ja rahoitusmarkkinoiden häiriö ovat tuoneet henkilöstölle uudenlaisia haasteita. Kriisi on vaikuttanut monin tavoin työtehtäviin ja luonut uusia koulutuksellisia tarpeita. Asiantuntijoiden itseohjautuvuus ja osaamisen laaja-alainen hyödyntäminen ovat joutuneet kriisin aikana todelliseen testiin.

Suomen Pankki on arvostettu työnantaja, joka luo edellytykset modernille, oppivalle organisaatiolle. Pankin toiminta on eettisesti kestävä, tasa-arvoista ja oikeudenmukaista, ja esimiestyössä painottuu vastuullinen ja motivoiva ote. Osastot vastaavat päivittäisestä henkilöstön johtamisesta ja työnantajatoiminnasta henkilöstölinjausten mukaisesti. Hen-

Snellmania-yhtye esiintyi Suomen Pankin vuosijuhlissa lokakuussa 2009.

kilöstösuunnittelu on kytketty osaksi keskeisiä toiminnansuunnittelu-, päätöksenteko- ja ohjausjärjestelmiä.

Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto yhdistyivät 1.1.2009 alkaen Finanssivalvonaksi. Fiva toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan itsenäinen. Finanssivalvonnan työntekijät ovat virkasuhteessa Suomen Pankkiin, ja pankki vastaa henkilöstöhallintopalveluiden tuottamisesta Finanssivalvonalle. Uuden organisaation perustamisvaiheen tavoitteina olivat avoin valmistelu ja viestintä, henkilökunnan tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu sekä mahdollisuus uudistua. Yhdentymisen myötä otettiin käyttöön pankin henkilöstötyön välineistä Hay-palkkausjärjestelmä, suoriutumisen arviointi ja palkkakeskustelukäytäntö.

Vuonna 2009 aloitettiin valmistelu Suomen Pankin eläketurvan toimeenpanotehtävien siirtämisestä Kuntien eläkevakuutukseen. Tavoitteena on, että siirto toteutetaan 1.1.2011 samalla, kun Valtiokonttorin henkilöasiakkaita koskevien eläkeasioiden käsittely siirretään Kuntien eläkevakuutukseen. Tehtävien siirrolla ei ole vaikutusta eläketurvan sisältöön eikä Suomen Pankin eläkkeiden rahoitukseen, joka on Suomen Pankin vastuulla.

Vuoden 2009 lopussa pankissa työskenteli 453 henkeä, joista pääkonttorissa 405 ja rahahuollossa 48. Henkilöstöstä 54 % toimi asiantuntijatehtävissä. Paikalla olevan henkilöstön määrä pieneni kertomusvuoden aikana 3,2 %. Finanssivalvonnan henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 211 henkeä, joista asiantuntijatehtävissä toimi 73 %.

Taulukko 8.
Henkilöstöjohtamisen keskeiset tunnusluvut¹

	2008	2009
Henkilöstömäärä		
Toimintavahvuus, Suomen Pankki	468	453
Toimintavahvuus, Finanssivalvonta		211
Henkilötyövuodet	496	484
Lähtövaihtuvuus	13 %	9 %
Tulovaihtuvuus	7 %	8 %
Sisäinen liikkuvuus	9 %	10 %
Eläkkeelle siirtyneiden määrä	36	22
Keskimääräinen eläkkeellesiirtymiskä	58 v	59 v
Maksussa olevien eläkkeiden määrä ²	1 065	1 096
Henkilöstörakenne		
Henkilöstön keski-ikä	46 v	46 v
Asiantuntijoiden ja esimiesten osuus	63 %	64 %
Naisten osuus henkilöstöstä	48 %	49 %
Koulutustasoindeksi ³	5,6	5,7
Palkkaus ja palkinta		
Suhde työmarkkinapalkkatasoon ⁴	104 %	100 %
Kiinteät palkankorotukset	4,5 %	3,5 %
Yleiskorotus (TUPO)	2,9 %	1,8 %
Suorittumiseen perustuva korotusvara	1,6 %	1,7 %
Bonuspalkkioiden osuus palkkasummasta	0,35 %	0,23 %
Naisten keskipalkka / miesten keskipalkka	99 %	100 %
Eläkkeet		
Maksetut eläkkeet ⁵	20,4 milj. euroa	22 milj. euroa
Osaaminen		
Koulutuskustannukset/palkkasumma	4 %	3,5 %
Koulutuspäivät/btv	4,3	3,0
Työhyvinvointi		
Sairauspoissaoloprosentti	3,3 %	3,2 %
Työtyytyväisyysindeksi (ilmapöytäkirja 2009)	–	3,3

¹ Luvut koskevat Suomen Pankkia, ellei toisin mainita. Finanssivalvonnan tunnusluvut julkaistaan Finvan toimintakertomuksessa.

² Luku sisältää myös Finanssivalvonnan eläkkeet.

³ Koulutustasoindeksi lasketaan henkilöstön peruskoulutustasoista. Indeksien vaihteluväli on 1–8.

⁴ Suomen Pankin (ml. Finanssivalvonta) viiteryhmänä HAY-markkinapalkkavertailussa käytetään pankki- ja rahoitussektorin, julkisen sektorin sekä teollisuus- ja palvelualan organisaatioita. Suomen Pankin palkkapolitiikan tavoitetasoksi on asetettu HAY-markkinapalkkavertailun kaikkien organisaatioiden mediaanitaso (peruspalkka + edut).

⁵ Luku sisältää myös Finanssivalvonnan henkilöstölle maksetut eläkkeet.

Työyhteisön hyvinvointi ja osaaminen

Pankin henkilöstön työtyytyväisyyttä seurataan joka toinen vuosi tehtävällä ilmapiirikyselyllä. Lokakuussa 2009 tehdyn tutkimuksen tulokset parantuivat hieman aikaisempaan verrattuna. Työtyytyväisyysindeksi oli 3,3 (3,2 vuonna 2007).¹

Mahdollisuuksia monipuoliseen työuraan sekä entistä kokonaisvaltaiseman keskuspankkiosaamisen hyödyntämiseen edistettiin määräaikaisten tehtävämitysten sekä vuoden alusta käyttöön otetun Movere-työkiertomallin avulla. Suomen Pankissa ja Finanssivalvonnassa esimies- ja ylemmät asiantuntijatehtävät ovat määräaikaista, vaikka virkasuhteet ovat vakinaisia. Tällaisia tehtäviä oli vuoden 2009 lopussa Suomen Pankissa 28 ja Finanssivalvonnassa 42.

Erityishaasteena korostettiin osaamisen laaja-alaista jakamista ja hyödyntämistä valmistelutyössä sekä nuorten asiantuntijoiden osallistamista politiikka-valmisteluun yhdessä kokeneempien kanssa. Keskeinen mahdollistaja organisaatioyksiköiden välisen osaamisen hyödyntämisessä on vuoden alussa käyttöön otettu prosessiohjaus pankin ydinprosesseissa.

Pankin kaikille esimiehille ja ylemmän tason asiantuntijoille tarkoitettuun coaching-ohjelmaan ovat tähän mennessä osallistuneet kaikki esimiehet ja suurin osa ylemmistä asiantuntijoista (yhteensä 121 henkeä). Tavoitteena on, että koko kohderyhmä osallistuu ohjelmaan vuoteen 2011 mennessä. Coaching-ohjelmasta

kootut havainnot ovat antaneet mahdollisuuden arvioida ja parantaa pankin johtamisjärjestelmän toimivuutta esimiestyön ja viestinnän näkökulmasta.

Ekonomistien koulutus painottui menetelmäosaamiseen pankin strategian mukaan valituilla alueilla. Erityisesti panostettiin makrotaloudellisten mallien rakentamisen ja käytön sekä vakaussanalyyysin välineisiin, kuten niihin tilastollisiin, ekonometrisiin ja simulointimenetelmiin, joita mallinnustyö vaatii.

Yhteensä koulutukseen käytettiin Suomen Pankissa 0,97 milj. euroa ja Finanssivalvonnassa 0,15 milj. euroa. Koulutuskustannusten osuus palkkasummasta oli Suomen Pankissa 3,5 % ja Finanssivalvonnassa 1,1 %.

Työmarkkina-asiat

Pankin kaksivuotinen virkaehtosopimus on voimassa 15.2.2008–28.2.2010. Vuonna 2009 yleiskorotuksen osuus oli 1,8 % ja suoriutumisen perusteella määräytyvä osuus 1,7 % palkkasummasta.

¹ Työtyytyväisyysindeksi voi saada arvoja asteikolla 1–5.

Budjetti ja operatiiviset kustannukset

Suomen Pankin budjetit laadittiin syksyllä 2009 vuosiksi 2010–2012.

Suomen Pankin budjetti

Vuoden 2009 kulubudjettiin sisältyvät toimintakulut olivat yhteensä 87,4 milj. euroa. Lukuun sisältyy 8,5 milj. euron suuruinen eläkerahastomaksu. Toimintakulubudjetin tuottoja kertyi 21,6 milj. euroa. Lukuun sisältyy 8 milj. euron suuruinen käyttöomaisuuden luovutusvoitto. Nettomääräisesti Suomen Pankin kulubudjetin loppusumma oli 65,8 milj. euroa.

Suunnittelukauden toimintakulut ovat kasvussa, kun eläkerahastomaksun vaikutus on eliminoitu. Muissa kuluissa merkittävimmät kustannusten lisäykset liittyvät palveluiden ostoon, käyttö- ja lisenssimaksuihin sekä kiinteistökustannuksiin. Vuoden 2011 luvuissa näkyvät lisäksi Suomen Pankin 200-vuotisjuhlasta aiheutuvat menot. Muita merkittäviä kustannuseriä ovat suunnittelukauden aikana toteutettava markkapalautus ja setelien hankinta. Henkilöstökulujen arvioidaan supistuvan hieman vuoteen 2012 mennessä henkilöstömäärän pienentyessä.

Investointeihin käytettiin vuonna 2009 yhteensä 11,0 milj. euroa. Kiinteistöjen peruskorjaukseen liittyviä investointeja tehtiin 5,8 milj. eurolla. Valtaosa kiinteistöinvestoinneista kohdistui Vantaan kiinteistöön. Muita pitkävaikutteisia hankintoja toteutui 5,2 milj. euron edestä. Vuonna 2010 investointeja arvioidaan olevan 14,6 milj. euron edestä, ja valtaosa niistä kohdistuu Vantaan kiinteistöön sekä IT-laitteisiin ja -ohjelmistoihin.

Eläkerahaston budjetti

Vuoden 2009 aikana eläkerahaston toteutuneet toimintakulut olivat 23,9 milj. euroa. Maksetut eläkkeet (22 milj. euroa) olivat tästä suurin kuluerä. Toiminnallisia tuottoja kertyi eläkerahastolle vuoden aikana 22,7 milj. euroa, mikä sisältää eläkerahastolle maksetun suorituksen, 10 milj. euroa.

Eläkerahaston kulujen arvioidaan kasvavan seuraavan kolmen vuoden aikana, mikä johtuu pääasiassa maksettujen eläkkeiden määrän kasvusta.

Vuonna 2009 eläkerahaston kiinteistöjen perusparannuksiin investoitiin 1,4 milj. euroa. Vuonna 2010 perusparannuksiin arvioidaan käytettävän 0,9 milj. euroa.

Eläkerahaston vuosittaisesta toiminnasta ilmestyy oma vuosikertomus.

Taulukko 9.
Suomen Pankin budjetti, milj. euroa

	<i>Toteutunut 2009</i>	<i>Budjetti 2010</i>	<i>Budjetti 2011</i>	<i>Budjetti 2012</i>
1. Toimintakulut ja -tuotot				
<i>KULUT</i>	70,4	65,0	67,7	65,8
<i>Henkilöstökulut</i>	43,4	35,1	34,7	33,9
<i>Henkilöstösidonnaiset kulut</i>	3,0	3,9	4,4	3,9
<i>Muut kulut</i>	24,0	26,0	28,6	28,1
<i>POISTOT</i>	6,6	8,4	8,3	7,2
<i>Yhteensä</i>	77,1	73,4	76,0	73,1
<i>Setelien bankinta</i>	10,0	5,7	9,5	9,5
<i>Rahahuollon säilytyskorko</i>	0,4	0,6	0,8	1,0
	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Toimintakulut yhteensä</i>	87,4	79,7	86,3	83,6
<i>TUOTOT</i>				
<i>Kiinteistöjen tuotot</i>	7,9	8,7	8,9	9,1
<i>Muut tuotot</i>	11,3	3,1	3,1	3,1
<i>Palvelut Finanssivalvonnalle</i>	2,4	2,5	2,6	2,6
<i>Tuotot yhteensä</i>	21,6	14,3	14,6	14,7
<i>Netto</i>	65,8	65,4	71,7	68,8
2. Investoinnit				
<i>Kiinteistöinvestoinnit</i>	5,8	6,2	4,6	1,6
<i> Pääkonttorikiinteistöt</i>	0,6	0,9	0,4	0,4
<i> Vantaan kiinteistö</i>	5,0	5,0	4,0	1,0
<i> Muut kiinteistöt</i>	0,2	0,3	0,2	0,2
<i>IT-laitteet ja ohjelmistot</i>	4,5	6,0	2,5	2,3
<i>Rahankäsittelykoneet</i>	0,2	0,8		
<i>Turvallisuuslaitteet</i>	0,4	1,5	1,0	0,4
<i>Muut kalusteet ja koneet</i>	0,1	0,1		
<i>Investoinnit yhteensä</i>	11,0	14,6	8,1	4,3

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Taulukko 10.
Suomen Pankin eläkerahaston budjetti, milj. euroa

	<i>Toteutunut 2009</i>	<i>Budjetti 2010</i>	<i>Budjetti 2011</i>	<i>Budjetti 2012</i>
1. Toimintakulut ja -tuotot				
<i>KULUT</i>				
<i>Henkilöstökulut</i>	0,1	0,2	0,2	0,2
<i>Eläkerahastotoiminnan kulut</i>	0,4	0,6	0,6	0,6
<i>Eläkerahaston kiinteistökulut</i>	0,8	0,8	0,8	0,8
<i>POISTOT</i>	1	1,1	1,1	1,1
<i>ELÄKKEET</i>				
<i>Maksetut eläkkeet</i>	22	22,9	23,7	24,7
<i>Työttömyysvakuutusrahaston ennakot</i>	-0,4	-0,2	-0,2	-0,2
<i>Kulut yhteensä</i>	23,9	25,4	26,2	27,2
<i>TUOTOT</i>				
<i>Työeläkemaksut</i>	9,6	9,9	9,9	9,7
<i>Eläkerahastomaksu</i>	10			
<i>Vuokrat</i>	1,2	1,2	1,2	1,2
<i>Sisäiset vuokrat</i>	1,9	1,9	1,9	1,9
<i>Tuotot yhteensä</i>	22,7	13	13	12,8
<i>Netto</i>	-1,2	-12,4	-13,2	-14,4
2. Investoinnit				
<i>Eläkerahaston kiinteistöt</i>	1,4	0,9	0,3	0,3
<i>Investoinnit yhteensä</i>	1,4	0,9	0,3	0,3

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Taulukko 11.
Finanssivalvonnan budjetti, milj. euroa

	<i>Toteutunut 2009</i>	<i>Budjetti 2010</i>
1. Toimintakulut ja tuotot		
KULUT		
<i>Henkilöstökulut</i>	17,6	18,9
<i>Henkilösidonnaiset kulut</i>	0,8	1,0
<i>Muut kulut</i>	3,5	4,1
POISTOT	0,1	0,1
<i>PALVELUT SUOMEN PANKILTA</i>	2,4	2,7
Toimintakulut yhteensä	24,5	26,8
TOIMINNAN RAHOITUS		
<i>Valvontamaksut</i>	25,2	23,7
<i>Toimenpidemaksut</i>	1,0	0,9
<i>SP:n rahoitusosuus</i>	1,2	1,3
<i>Muut tuotot</i>		
Tuotot yhteensä	27,4	25,9
<i>Seuraavalle vuodelle siirtyvä ylijäämä</i>	2,9	-0,9

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Finanssivalvonnan budjetti

Rahoitustarkastus yhdistyi 1.1.2009 Vakuutusvalvontaviraston kanssa uudeksi rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomaiseksi, Finanssivalvonnaksi. Vuosi 2009 oli siten Finanssivalvonnan ensimmäinen toimintavuosi. Vuonna 2009 Finanssivalvonnalla oli toimintakuluja 24,5 milj. euroa. Henkilöstökuluihin sisältyy 1,5 milj. euron suuruinen eläke-rahastomaksu. Tuottoja kertyi yhteensä 27,4 milj. euroa. Tästä valvonta- ja toimenpidemaksujen osuus oli 26,2 milj. euroa ja Suomen Pankin rahoitusosuus 1,2 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä oli 2,9 milj. euroa. Ylijäämä otetaan huomioon seuraavan tilikauden valvonta- ja toimenpidemaksuja määriteltäessä. Investointeja oli 0,3 milj. euron edestä.

Vuoden 2010 toimintakulut on arvioitu 26,8 milj. euroksi. Tuottoja on arvioitu kertyvän 25,9 milj. euroa, mistä Suomen Pankin rahoitusosuus on 1,3 milj. euroa. Investointeja on suunniteltu tehtävän 0,3 milj. euron edestä.

Finanssivalvonta tekee vuosittaisesta toiminnasta oman toimintakertomuksen.

Ympäristö

Tietotyötä tekevien organisaatioiden ympäristökuormituksesta yli puolet muodostuu toimitilojen käytöstä. Merkittävin osa Suomen Pankin toiminnan ympäristövaikutuksista syntyy toimitilojen lämpö- ja sähköenergian kulutuksesta.

Suomen Pankki toimii strategiansa mukaisesti ympäristön kannalta kestävällä tavalla. Vuonna 2009 Suomen Pankissa otettiin käyttöön ympäristöohjelma ja määritettiin toiminnan ympäristövaikutusmittarit, jotka ovat nyt yksi osa pankin toiminnan ja tuloksellisuuden arviointia.

Ympäristöohjelmansa mukaisesti Suomen Pankki on sitoutunut vähentämään energian käyttöä ja jätteiden määrää toiminnallisesti tarkoituksenmukaisin ratkaisuin. Toiminnassa hyödynnetään ympäristöystävällisiä toimintatapoja ja tekniikoita, jotka ovat muualla testattuja ja hyväksi havaittuja. Henkilöstöä kannustetaan ympäristöystävällisiin toimintatapoihin ja palvelu- ja tuotetoimittajilta edellytetään sitoutumista ympäristövoitteisiin. Pankissa seurataan toiminnan haitallisia ympäristövaikutuksia kahdella toimintakuluihin suhteutetulla ympäristövaikutusmittarilla: hiilidioksidipäästöjen suhteellisella määrällä ja kokonaisjätemäärällä.

Eurojärjestelmän keskuspankkina Suomen Pankin tehtävänä on myös uusien euroseteleiden ja -kolikoiden liikkeeseenlasku Suomessa sekä huonokuntoisen käteisen poistaminen kierrosta ja tuhoaminen. Eurokolikot ovat käytössä likimain kulumattomia ja niiden metalliraaka-aineet täysin kierrätettäviä. Huonokuntoiset kiertoon sopimattomat sete-

lit Suomen Pankki toimittaa sekajätteenä energiajakeeksi silputtuna eteenpäin jätteenkäsittelylaitoksille.

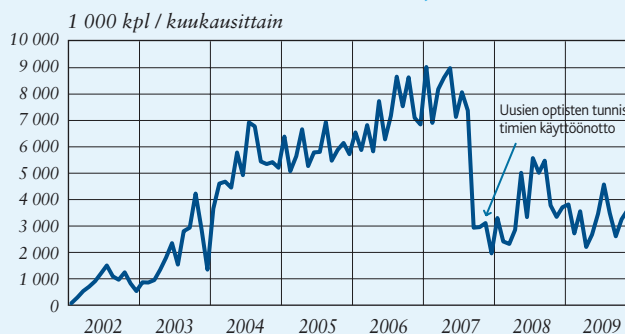
Vuonna 2009 tuhottiin 39,5 milj. euroseteliä. Eurosetelit eivät sisällä merkittäviä määriä terveydelle vaarallisia aineita eivätkä aiheuta normaalikäytössä terveydellisiä ongelmia.

Taulukko 12.
Suomen Pankin ympäristövaikutukset

	Määrä	
	2008	2009
Sähköenergian kulutus (MWh)	20 380	21 470
Lämpöenergian kulutus (MWh)	12 640	14 430
Veden kulutus (m ³)	52 610	38 680
Jättemäärä (tn)	165	168
Toimisto- ja julkaisupaperin kulutus (tn)	41	37
Liike- ja työasiamatkojen hiilidioksidipäästö (tn)	1 590	1 810
Hiilidioksidipäästötase (tn)	8 760	9 540

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 17.
Suomen Pankissa huonokuntoisiksi lajitellut eurosetelit

Lähde: Suomen Pankki.

Tilinpäätös

Tase, milj. euroa

	31.12.2009	31.12.2008	
VASTAAVAA			
1	<i>Kulta ja kultasaamiset</i>	1 208	980
2	<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	6 225	4 597
	<i>Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta</i>	1 609	356
	<i>Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset</i>	4 617	4 241
3	<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta</i>	1 120	2 577
4	<i>Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	845	581
5	<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	2 710	2 600
	<i>Perusrahoitusoperaatiot</i>	20	350
	<i>Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot</i>	2 690	2 250
6	<i>Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	126	0
7	<i>Euromääräiset arvopaperit euroalueelta</i>	8 002	7 265
	<i>Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit</i>	531	–
	<i>Muut arvopaperit</i>	7 471	7 265
8	<i>Eurojärjestelmän sisäiset saamiset</i>	14 280	10 162
	<i>Osuus EKP:n pääomasta</i>	78	73
	<i>Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen TARGET2-järjestelmään ja kirjeenvaihtaja-pankkileihin liittyvät saamiset (netto)</i>	722	717
	<i>Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen</i>	9 535	5 197
		3 945	4 174
9	<i>Muut saamiset</i>	1 130	1 254
	<i>Euroalueen metalliraha</i>	19	22
	<i>Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus</i>	189	185
	<i>Muu vaihto-omaisuus</i>	528	481
	<i>Muut</i>	393	566
	Yhteensä	35 646	30 016

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

	31.12.2009	31.12.2008	
VASTATTAVAA			
1	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	13 330	12 532
2	<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	13 543	8 110
	<i>Vähimmäisvarantalletukset</i>	8 085	1 015
	<i>Yötalletukset</i>	5 458	7 095
	<i>Määräaikaistalletukset (likviditeettiä vähentävä bienosäätöoperaatio)</i>	–	–
3	<i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	14	3 009
4	<i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	234	37
5	<i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	248	0
6	<i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	363	–
7	<i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 295	158
8	<i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–
9	<i>Muut velat</i>	155	191
10	<i>Arvonmuutostili</i>	1 703	1 622
11	<i>Varaukset</i>	2 325	2 092
12	<i>Oma pääoma</i>	2 015	1 864
	<i>Kantarahasto</i>	841	841
	<i>Vararahasto</i>	1 174	1 023
13	<i>Tilikauden voitto</i>	420	401
	<i>Yhteensä</i>	35 646	30 016

Tuloslaskelma, milj. euroa

	1.1.-31.12.2009	1.1.-31.12.2008
1 Korkotuotot	590	844
2 Korkokulut	-71	-223
3 KORKOKATE	519	621
4 Valuuttakurssierot	15	-485
5 Arvopapereiden hintaerot	101	37
6 Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos	-116	448
RAHOITUSKATE	519	621
7 Rahoitustulon netto-osuus	21	26
8 Osuus EKP:n voitosta	2	-
9 Varaus EKPJ:n rahapolitiikan riskeihin	31	-102
10 Muut keskuspankkitoiminnan tuotot	17	25
KESKUSPANKKIERIEN KATE	590	569
11 Muut tuotot	43	41
Toimintakulut	-112	-116
12 Henkilöstökulut	-53	-46
13 Eläkerahaston kannatusmaksu	-10	-30
14 Hallinnolliset kulut	-31	-27
15 Poistot käyttöomaisuudesta	-7	-8
16 Setelien hankintakulut	-10	-4
17 Muut kulut	-1	-2
TOIMINNALLINEN TULOS	521	494
Eläkerahaston tulos	48	-22
18 Eläkerahaston tuotot	76	67
19 Eläkerahaston kulut	-28	-89
20 Varausten muutos	-149	-71
21 TILIKAUDEN TULOS	420	401

Tilinpäätöksen liitteet, milj. euroa

	31.12.2009	31.12.2008
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo		
<i>Kansainvälinen järjestelypankki (BIS)¹</i>	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
<i>Asunto-osakkeet</i>	2,8	2,8
<i>Muut osakkeet ja osuudet</i>	0,0	0,0
<i>Yhteensä</i>	25,2	25,2
Laskennallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta	0,2	0,3
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu		
<i>Suomen Pankin eläkevastuu</i>	540,0	509,3
<i>– tästä varauksilla katettu</i>	503,0	456,1
Suomen Pankin huoltokonttori		
<i>Talletukset</i>	20,8	17,9
<i>Luotot</i>	4,5	4,9

¹ Sulussa Suomen Pankin subteellinen omistusosuus BIS:n liikkeessä olevista osakkeista.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Raubankatu 16	1883/1961/2006	49 500
	Raubankatu 19	1954/1981	38 790
	Snellmaninkatu 6 ¹	1857/1892/2001	26 930
	Snellmaninkatu 2 ¹	1901/2003	3 200
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 600
Kuopio	Puutarhakatu 4	1993	11 900
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 700
Tampere	Hämeenkatu 13 b ¹	1942	36 000
Vantaa	Turvalaaksontie 1	1979	311 500
Inari	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6 100

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että Suomen Pankin voitto,
420 319 313,44 euroa, käytetään seuraavasti:
Voitosta 160 319 313,44 euroa käytetään LSP 21 §:n 2 momentin
perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 260 000 000 euroa
siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Helsingissä 24. helmikuuta 2010

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Erkki Liikanen, puheenjohtaja

Pentti Hakkarainen

Sinikka Salo

Seppo Honkapohja

./. Arno Lindgren

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleiset laatimisperiaatteet

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää myös Suomen Pankin eläkerahaston ja Finanssivalvonnan tuotot ja kulut. Suomen Pankin eläkerahaston sijoitussalkku arvostetaan kuukausittain kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

2. Valuutta- ja kultamääräisten erien arvostaminen

Valuutta- ja kultamääräiset erät on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Erät on arvostettu valuuttakohtaisesti. Valuuttakurkseista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopapereiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostilille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostilille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Kullan hinnanmuutos- ja kurssimuutoserot käsitellään yhtenä eränä. Tilikauden aikana realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Tilinpäätöksessä käytetyt kurssit käyvät ilmi oheisesta taulukosta.

Valuutta	2009	2008
Yhdysvaltain dollari	1,4406	1,3917
Japanin jeni	133,1600	126,1400
Australian dollari	1,6008	2,0274
Norjan kruunu	8,3000	9,7500
Tanskan kruunu	7,4418	7,4506
Ruotsin kruunu	10,2520	10,8700
Sveitsin frangi	1,4836	1,4850
Englannin punta	0,8881	0,9525
Kanadan dollari	1,5128	1,6998
Erytysiset nosto-oikeudet (SDR)	0,9186	0,9051
Kulta	766,3470	621,5420

3. Arvopapereiden ym. arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan arvopapereiden juoksuajalle. Arvopapereiden hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvomuutostilille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvomuutostilille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Sekä valuutta- että euromääräiset arvopaperit on arvostettu arvopaperilajeittain. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskihintaa muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottoina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla myydyt arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

Eläkerahaston sijoitussalkku arvostetaan kuukausittain ulkopuolisten salkunhoitajien ilmoittamaan kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

EKP:n neuvoston 7.5. ja 4.6.2009 tekemien päätösten perusteella EKP ja kansalliset keskuspankit alkoi ostaa rahapolitiikan harjoittamista varten euroalueella liikkeeseen laskettuja euromääräisiä katettuja joukkovelkakirjalainoja. Nämä arvopaperit arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun ja niitä testataan arvonalentumisen varalta.

Muista syistä kuin rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Muut kuin eräpäivään saakka pidettävät jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja vastaavat saamiset arvostetaan arvopaperikohtaisesti tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihintaan. Eräpäivään saakka pidettäväksi luokitellut jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja ei-jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella.

4. EKP:n sisäisiä saamia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet

EU-maiden kansallisten keskuspankkien välisiä tapahtumia käsitellään ensisijaisesti TARGET2-järjestelmässä, joka on Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen maksujärjestelmä. Tapahtumista syntyy kahdenvälisiä saamia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä tileillä. Nämä saamiset ja velat nettoutetaan siten, että EKP asettuu kummankin osapuolen vastapuoleksi. Näin kansallisille keskuspankeille jää vain yksi nettopositio EKP:hen nähden.

5. Käyttöomaisuutta koskevat arvostusperiaatteet

Tilikauden 1999 alusta lukien käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot lasketaan tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan pääasiassa hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuonna 1999 taseeseen markkinahintaisina aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvomuutostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvomuutostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- ATK-laitteet ja -ohjelmistot, autot: 4 vuotta
- koneet ja kalusto: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

6. Liikkeessä olevat setelit

EKP ja euroalueen kansalliset keskuspankit, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, ovat laskeneet liikkeeseen euroseteleitä 1.1.2002 alkaen.¹ Slovakian liittyttyä eurojärjestelmään 1.1.2009 alkaen kansallisia keskuspankkeja oli yhteensä 16. Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.² EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille setelien jakoperusteen mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullakin kansalliselle keskuspankille setelien jakoperusteen mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskevien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamia tai velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset³ saamiset tai velat ilmoitetaan aluerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen/-velka”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Seteleistä saatava tulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden EKP:n pääomasta maksamiin osuuksiin. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta. EKP:n pääoma-avainta tarkistetaan viiden vuoden välein ja uusien jäsenmaiden liittyessä Euroopan unioniin.

¹ Euroopan keskuspankin päätös, tehty 6. päivänä joulukuuta 2001, eurosetelien liikkeeseenlaskusta (EKP/2001/15), EYVL L 337, 20.12.2001.

² Setelien jakoperusteella tarkoitetaan prosenttiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen laskettujen eurosetelien kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.

³ Euroopan keskuspankin päätös (EKP/2001/16) rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien rahoitustulon jakamisesta tilikaudesta 2002 alkaen.

Setelitulo, joka EKP:lle kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, jaetaan pääasiassa kansallisille keskuspankeille.⁴

<i>EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste</i>	
<i>1.1.2009</i>	<i>%</i>
<i>Belgian keskuspankki</i>	<i>2,4256</i>
<i>Saksan keskuspankki</i>	<i>18,9376</i>
<i>Irlannin keskuspankki</i>	<i>1,1107</i>
<i>Kreikan keskuspankki</i>	<i>1,9649</i>
<i>Espanjan keskuspankki</i>	<i>8,3040</i>
<i>Ranskan keskuspankki</i>	<i>14,2212</i>
<i>Italian keskuspankki</i>	<i>12,4966</i>
<i>Kyproksen keskuspankki</i>	<i>0,1369</i>
<i>Luxemburgin keskuspankki</i>	<i>0,1747</i>
<i>Maltaan keskuspankki</i>	<i>0,0632</i>
<i>Alankomaiden keskuspankki</i>	<i>3,9882</i>
<i>Itävallan keskuspankki</i>	<i>1,9417</i>
<i>Portugalin keskuspankki</i>	<i>1,7504</i>
<i>Slovenian keskuspankki</i>	<i>0,3288</i>
<i>Slovakian keskuspankki</i>	<i>0,6934</i>
<i>Suomen Pankki</i>	<i>1,2539</i>
<i>Eurojärjestelmä yhteensä</i>	<i>69,7915</i>
<i>Bulgarian keskuspankki</i>	<i>0,8686</i>
<i>Tšekin keskuspankki</i>	<i>1,4472</i>
<i>Tanskan keskuspankki</i>	<i>1,4835</i>
<i>Viron keskuspankki</i>	<i>0,1790</i>
<i>Latvian keskuspankki</i>	<i>0,2837</i>
<i>Liettuan keskuspankki</i>	<i>0,4256</i>
<i>Unkarin keskuspankki</i>	<i>1,3856</i>
<i>Puolan keskuspankki</i>	<i>4,8954</i>
<i>Romanian keskuspankki</i>	<i>2,4645</i>
<i>Ruotsin keskuspankki</i>	<i>2,2582</i>
<i>Englannin pankki</i>	<i>14,5172</i>
<i>Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä</i>	<i>30,2085</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>100,0000</i>

7. Muutokset tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät ole muuttuneet tilikauden 2009 aikana.

8. Rahoitustulo

Euroopan keskuspankkijärjestelmässä rahapoliittisten tehtävien hoidon yhteydessä kertyvä rahoitustulo lasketaan ja jaetaan kansallisten keskuspankkien

kesken perussäännön määräysten ja Euroopan keskuspankin neuvoston tekemien päätösten mukaisesti.

9. Eläkerahasto

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevastuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla. Vuoden 2002 alussa voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena on huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuottavasta sijoittamisesta. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus. Eläkerahaston varat sisältyvät Suomen Pankin taseessa muihin saamisiin.

EKPJ:n suuntaviivat yhdenmukaistetusta kirjanpidosta eivät säätele eläkerahaston kirjanpitoa. Eläkerahaston sijoitukset arvostetaan markkinahintaan ja arvomuutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Tilinpäätöksessä käytetään vuoden viimeisen päivän markkinahintoja. Eläkerahaston kiinteistöt ovat taseessa siirtohetken mukaisessa arvossaan vuosipois- tot vähennettyinä. Siltä osin kuin rakennusten tasearvo on katettu arvonorotuksella, vastaavat poistot kirjataan arvonorotusta purkamalla siten, että pois- toilla ei ole tulosvaikutusta.

10. Varausten kirjaamisen periaatteet

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopaperien markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihtelujen tasaa- miseksi on tarpeen.

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä pankin eläkevas- tuun kattamiseksi tarpeellisia varauksia.

11. Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot. Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition netto- keskihintaa.

⁴ EKP:n päätös (EKP/2005/11).

Taseen liitetiedot

Vastaavaa

1. Kulta ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 576 523 troyunssia kulta (1 troyunssi = 31,103 g), joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

Kulta	31.12.2009	31.12.2008
Määrä (milj. troyunssia)	1,6	1,6
Hinta troyunssilta (EUR)	766,3	621,5
Arvo markkinahintaan (milj. EUR)	1 208,1	979,9
Markkina-arvon muutos (milj. EUR)	228,3	84,0

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä eriteltyinä	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. EUR	Milj. SDR	Milj. EUR	Milj. SDR
Varanto-osuus IMF:ssä	294,0	270,1	177,8	169,2
Erityiset nosto-oikeudet	1 308,2	1 201,7	171,3	163,0
Muut saamiset IMF:ltä	6,3	5,8	6,6	6,3
Yhteensä	1 608,5	1 477,6	355,8	338,5

Euron ja SDR:n välisen kurssin kehitys tilikautena 2008 ja 2009	2009	2008
	Maaliskuun loppu	0,89
Kesäkuun loppu	0,91	0,97
Syyskuun loppu	0,92	0,92
Joulukuun loppu	0,92	0,91

Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa on 1 236,8 milj. SDR. Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa tase-erässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 1 308,2 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 1 608,5 milj. euroa. Vuoden 2009 lopussa SDR:n ja euron välinen kurssi oli 1 SDR = 1,0886 EUR. Vuonna 2009 SDR:n markkinakurssi oli keskihintaa alhaisempi, joten arvostustappiot tuloutettiin kirjanpitosääntöjen mukaisesti.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää IMF-erien lisäksi pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta eriteltyinä	31.12.2009	31.12.2008
	Milj. EUR	Milj. EUR
Talletukset	71,6	206,5
Kuponkipaperit	3 797,2	3 511,0
Diskonttopaperit	105,8	518,1
Muut saamiset	2,0	5,5
Yhteensä	4 616,6	4 241,1

Suomen Pankki siirsi vuoden 1999 alussa osan dollari- ja jenimääräisistä saamisistaan EKP:lle.

<i>Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma</i>				
Valuutta	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	1 028,1	26,3	988,5	24,5
Sveitsin frangi	459,9	11,8	479,3	11,9
Yhdysvaltain dollari	2 010,8	51,5	2 121,0	52,6
Japanin jeni	404,2	10,4	440,3	10,9
Yhteensä	3 903,0	100,0	4 029,1	100,0

<i>Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden maturiteettijakauma</i>				
Maturiteetti	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	920,9	23,6	1 207,6	30,0
Yli 1 vuosi	2 982,1	76,4	2 821,5	70,0
Yhteensä	3 903,0	100,0	4 029,1	100,0

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueelta.

<i>Euroalueen sisäiset valuuttamääräiset saamiset eriteltyinä</i>				
	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. EUR		Milj. EUR	
Talletukset	45,5		1 471,2	
Kuponkipaperit	1 074,4		1 088,1	
Diskonttopaperit	0,0		17,6	
Muut saamiset	0,2		0,2	
Yhteensä	1 120,1		2 577,1	

<i>Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma</i>				
Valuutta	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	416,8	38,8	426,3	38,6
Sveitsin frangi	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhdysvaltain dollari	609,9	56,8	647,5	58,6
Japanin jeni	47,7	4,4	31,9	2,9
Yhteensä	1 074,4	100,0	1 105,7	100,0

Euroalueen sisäisten valuuttamääräisten arvopapereiden maturiteettijakauma

Maturiteetti	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	397,4	37,0	229,3	20,7
Yli 1 vuosi	677,0	63,0	876,4	79,3
Yhteensä	1 074,4	100,0	1 105,7	100,0

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää euroalueen ulkopuolisia eurotalletuksia, euroalueen ulkopuolella liikkeeseen laskettuja kuponki- ja diskonttopapereita sekä euromääräisiä saamisia Kansainväliseltä järjestelypankilta (BIS).

<i>Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>		
	31.12.2009	31.12.2008
	Milj. EUR	Milj. EUR
Talletukset	416,2	246,7
Kuponkipaperit	428,7	333,9
Diskonttopaperit	0,0	0,0
Muut saamiset	0,0	0,0
Yhteensä	845,0	580,7

Euroalueen ulkopuolisten euromääräisten arvopapereiden maturiteettijakauma

Maturiteetti	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	182,3	42,5	50,8	15,2
Yli 1 vuosi	246,4	57,5	283,2	84,8
Yhteensä	428,7	100,0	333,9	100,0

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erä sisältää rahapolitiikassa käytettävät instrumentit, joiden avulla Suomen Pankki toteuttaa rahapolitiikkaa osana eurojärjestelmää. Erä muodostuu korkoa sisältävistä saamisista suomalaisilta luottolaitoksilta, ja sen suuruus määräytyy suomalaisten luottolaitosten likviditeettitarpeen perusteella.

Perusrahoitusoperaatio on viikoittainen likviditeettiä lisäävä käänteisoperaatio, joka toteutetaan

vakiohuutokauppana. Perusrahoitusoperaatioilla on keskeinen asema eurojärjestelmän markkinaoperaatioiden tavoitteiden täyttämässä, ja niiden avulla turvataan suurin osa rahoitussektorin keskuspankkihahan tarpeesta. Saamiset perusrahoitusoperaatioista olivat 20,0 milj. euroa vuoden 2009 lopussa.

Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot ovat kerran kuussa toteutettavia likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, jotka toteutetaan vakiohuutokauppoina. Saamiset niistä olivat 2 690,0 milj. euroa.

<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>		
	31.12.2009	31.12.2008
	Milj. EUR	Milj. EUR
<i>Perusrahoitusoperaatiot</i>	20,0	350,0
<i>Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot</i>	2 690,0	2 250,0
<i>Yhteensä</i>	2 710,0	2 600,0

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat eurotalletukset sekä tilit euroalueen luottolaitoksissa. Tase-erän loppusumma tilikaudella 2009 oli 125,8 milj. euroa. Vuonna 2008 vastaava summa oli 0,3 milj. euroa.

7. Euromääräiset arvopaperit euroalueelta

Jotta rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit voidaan ilmoittaa erikseen, erä ”Euro-määräiset arvopaperit euroalueelta” on jaettu kahteen osaan: ”Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit” ja ”Muut arvopaperit”. Ensimmäisessä esitetään heinäkuussa 2009 aloitetut sijoitukset euromääräisiin katettuihin joukkovelkakirjalainoihin, ja jälkimmäinen sisältää jälkimarckinakelpoiset ja ei-jälkimarckinakelpoiset arvopaperit, jotka eivät liity eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin (tämä osa muodosti aiemmin koko erän).

7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Erä sisältää arvopaperit, jotka Suomen Pankki on ostanut EKP:n neuvoston 7.5.2009 julkistaman katettujen joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelman nojalla (ks. kirjanpitoperiaatteiden kohta ”Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit”).

7.2 Muut arvopaperit

Tase-erä sisältää euroalueella liikkeeseen lasketut kuponki- ja diskonttopaperit.

<i>Euroalueen sisäiset euromääräiset arvopaperit eriteltyinä</i>		
	31.12.2009	31.12.2008
	Milj. EUR	Milj. EUR
<i>Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit</i>	530,6	0,0
<i>Kuponkipaperit</i>	7 067,6	7 235,1
<i>Diskonttopaperit</i>	403,6	30,0
<i>Yhteensä</i>	8 001,8	7 265,1

<i>Euroalueen sisäisten euromääräisten arvopapereiden maturiteettijakauma</i>				
<i>Maturiteetti</i>	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
<i>Alle 1 vuosi</i>	1 740,5	21,8	1 582,7	21,8
<i>Yli 1 vuosi</i>	6 261,3	78,2	5 682,5	78,2
<i>Yhteensä</i>	8 001,8	100,0	7 265,1	100,0

8. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

Tase-erä sisältää seuraavat saamiset:

- osuus EKP:n pääomasta
- valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen
- TARGET2-järjestelmään ja kirjeenvaihtaja pankkitileihin liittyvät saamiset (netto)
- euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen
- osuus EKP:n setelitulosta
- osuus rahoitustulosta.

Eurojärjestelmän kunkin keskuspankin osuus EKP:n pääomasta määräytyy ns. pääoma-avaimen mukaan. Pääoma-avaimen vaikuttavat maan asukasluku ja

bruttokansantuote. Pääoma-avain tarkistetaan viiden vuoden välein ja kun uusia jäseniä liittyy EU:hun. Suomen prosentuaalinen osuus EKP:n pääomasta on ollut 1.1.2009 alkaen 1,2539 %.

Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen -erä sisältää Suomen Pankin EKP:lle siirtämän valuuttavaranto-osuuden. Siirto tehtiin eurojärjestelmään siirtymisen yhteydessä. Saamiselle maksetaan viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa lukuun ottamatta kultaa, jolle ei makseta korkoa. Saaminen on euromääräinen, ja sen arvo perustuu saamisen arvoon siirtohetkellä.

Tase-erä sisältää TARGET2-maksujärjestelmän keskuspankkitilien saldon nettomääräisenä, mikäli Suomen Pankilla on tarkasteluhetkellä ollut saaminen suhteessa eurojärjestelmään.

Nettosaaminen, joka liittyy euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, käsittää pääoman merkitsemiseen liittyvän mekanismin mukaisen CSM-erän (Capital Share Mechanism) vähennettynä ns. ECB issue -luvulla. CSM-luvulla liikkeessä olevan setelistön määrä oikaistaan keskuspankin taseessa pääoma-avaimen mukaiseksi. ECB issue -luku taas kertoo EKP:n osuuden (8 %) liikkeessä olevista seteleistä. Kummankin luvun vastakirjaus on taseen vastattavaa-puolen erässä ”Liikkeessä olevat setelit”.

9. Muut saamiset

Tase-erä sisältää Suomen Pankin hallussa olevat eurokolikot, käyttöomaisuuden (rakennukset, koneet ja

kalusto) ja sijoitusomaisuuden (osakkeet ja osuudet). Tase-erään sisältyvät myös eläkerahaston omaisuus- ja sijoituserät, taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät sekä siirtosaamiset ja muut saamiset.

<i>Aineellinen käyttöomaisuus</i>		
<i>Kirjanpitoarvo</i>	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. EUR</i>
<i>Maa-alueet</i>	8,6	11,0
<i>Rakennukset</i>	154,2	158,0
<i>Koneet ja kalusto</i>	10,2	10,7
<i>Taide ja numismaattinen kokoelma</i>	0,4	0,4
<i>Yhteensä</i>	173,3	180,1

<i>Aineeton käyttöomaisuus</i>		
<i>Kirjanpitoarvo</i>	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. EUR</i>
<i>Tietojärjestelmät</i>	5,8	4,8
<i>Yhteensä</i>	5,8	4,8

<i>Muu omaisuus ja saamiset</i>		
	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. EUR</i>
<i>Euroalueen metalliraha</i>	19,5	21,9
<i>Osakkeet ja osuudet</i>	25,2	25,3
<i>Eläkerahaston sijoitukset</i>	502,8	456,1
<i>Siirtosaamiset</i>	281,2	346,7
<i>Muut saamiset</i>	121,8	219,0
<i>Yhteensä</i>	950,5	1 068,9

Seuraavassa erittelyssä maa-alueet ja rakennukset sisältävät myös Suomen Pankin eläkerahaston omistuksessa olevat maa-alueet, 5,5 milj. euroa, ja rakennukset, 32,9 milj. euroa, jotka sisältyvät muuhun omaisuuteen ja saamisiin. Aineettomaan omaisuuteen sisältyvät myös osakkeet ja osuudet.

<i>Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet</i>						
<i>Milj. EUR</i>	<i>Maaalueet</i>	<i>Rakennukset</i>	<i>Koneet ja kalusto</i>	<i>Taide ja numismaattinen kokoelma</i>	<i>Aineeton omaisuus</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Hankintameno 1.1.2009</i>	16,5	289,6	26,8	0,4	44,4	377,7
<i>Lisäykset</i>		7,2	2,3		3,2	12,7
<i>Vähennykset</i>	2,4		0,2		0,0	2,6
<i>Hankintameno 31.12.2009</i>	14,1	296,9	28,9	0,4	47,6	387,8
<i>Tilikauden poisto</i>		11,5	2,8		2,2	16,5
<i>Kertyneet poistot 31.12.2009</i>		109,8	18,7		16,6	145,1
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2009</i>	14,1	187,0	10,2	0,4	31,0	242,7
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.2008</i>	16,5	191,4	10,7	0,4	30,0	249,0

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erä sisältää pääoma-avaimen mukaisen, EKP:n osuudella oikaistun Suomen Pankin osuuden liikkeesä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä. Vuonna 2009 tämä osuus oli yhteensä 13 330,0 milj. euroa.

<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. EUR</i>
<i>5 euroa</i>	102,7	99,8
<i>10 euroa</i>	53,2	61,4
<i>20 euroa</i>	1 994,8	1 870,8
<i>50 euroa</i>	4 210,9	3 604,3
<i>100 euroa</i>	31,3	92,4
<i>200 euroa</i>	346,5	327,0
<i>500 euroa</i>	2 681,0	2 350,0
<i>Eurosetelit yhteensä</i>	9 420,4	8 405,7
<i>ECB issue -luku</i>	- 1 159,1	- 1 089,9
<i>CSM-luku</i>	5 068,6	5 216,6
<i>Pääoma-avaimen mukainen liikkeesä oleva setelistö</i>	13 330,0	12 532,4

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Tämä tase-erä muodostuu korkoa sisältävistä velvoitteista luottolaitoksille, ja siihen sisältyvät luottolaitosten vähimmäisvarantotilien saldot sekä luottolaitosten yötalletukset. Tase-erä syntyy sen rahamarkkinapolitiikan seurauksena, jota Suomen Pankki toteuttaa osana eurojärjestelmää. Vähimmäisvarantojärjestelmän avulla pyritään tasaamaan rahamarkkinakorkoja sekä lisäämään rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarvetta. Luottolaitosten vähimmäisvarantotilien päivittäisten saldojen keskiarvon seurantajakson aikana on oltava vähintään varantovelvoitteen suuruinen. Finanssikriisin vuoksi yötalletukset olivat vuonna 2009 ja vuoden 2008 viimeisen neljänneksen aikana poikkeuksellisen suuria.

3. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat julkiselle sektorille ja muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille.

4. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien tilien saldot Suomen Pankissa sekä reposopimukset euroalueen ulkopuolisten vastapuolien kanssa.

5. Valuuttamääräiset velat euroalueelle

Erään sisältyy valuuttamääräisiä varoja, jotka Valtiokonttori on tallettanut omia maksujaan varten.

6. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Valuuttavarannon hallinnoimiseksi tehty valuuttamääräiset reposopimukset on kirjattu tähän tase-erään.

7. Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien (vrt. vastaavaapuolen erä) vastaerä. Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. SDR-määräisen kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset olivat vuoden 2009 lopussa suuremmat kuin niiden vastaerä taseen velkapuolella. Velkapuolen vastaerän suuruus on 1 189,5 milj. SDR. Vuonna 2009 erä kasvoi IMF:n uusien rahoitusjärjestelyjen seurauksena 1 046,8 milj. SDR. Taseessa erä esitetään euromääräisenä ja arvostettuna vuoden viimeisen päivän kurssiin (1 294,9 milj. euroa).

8. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Tase-erä sisältää nettomääräisenä muiden keskuspankkitilien ja TARGET2-maksujärjestelmän EKP-tilin saldon, mikäli Suomen Pankilla on tarkasteluhetkellä ollut velka suhteessa eurojärjestelmään. Eurojärjestelmän sisäiset velat ja saamiset on eritelty taseen vastaavaapuolen erän ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” liitetiedoissa. Tilikauden 2009 lopussa Suomen Pankilla ei ollut eurojärjestelmän sisäisiä velkoja.

9. Muut velat

<i>Muut velat</i>	<i>31.12.2009</i> <i>Milj. EUR</i>	<i>31.12.2008</i> <i>Milj. EUR</i>
<i>Liikkeessä olevat markkasetelit</i>	128,6	130,1
<i>Siirtovelat</i>	16,1	27,6
<i>Ostovelat</i>	0,7	0,5
<i>Muut velat</i>	9,9	33,1
<i>Yhteensä</i>	155,3	191,3

10. Arvonmuutostili

Tase-erässä ovat maa-alueiden ja rakennusten arvonnkorotukset sekä vuoden 1999 kirjanpitokäytännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot. Lisäksi tase-erä sisältää valuuttamääräisten erien ja arvopereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot.

11. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaimiseksi on tarpeen. Vuoden 2009 lopussa varausten yhteismäärä on 2 325 milj. euroa. Varaukset koostuvat yleisvarauksesta, reaaliarvovarauksesta, eläkevarauksesta ja varauksesta EKPJ:n rahapolitiikan riskeihin sekä valuuttakurssi- ja hintaerovarauksesta.

Eläkevaraus on tehty eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 540 milj. euroa, ja tästä on katettu noin 93,2 % eli 503 milj. euroa.

Vuonna 2008 EKP:n neuvosto katsoi varovaisuutta koskevan yleisen kirjanpitoperiaatteen nojalla tarpeelliseksi tehdä 5,7 mrd. euron erikoisvarauksen

eurojärjestelmän vastapuolten maksukyvyttömyysriskin varalta. Perussäännön artiklan 32.4 mukaan euroalueen kansalliset keskuspankit jakavat nämä riskit suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkitystä pääomasta vuonna 2008.

Näin ollen luotiin 102 milj. euron varaus, joka vastaa 1,78603 prosentin osuutta koko erikoisvarauksesta.

Vuoden 2009 tilinpäätöksessä edellä mainittua varausta purettiin EKP:n neuvoston päätöksen mukaisesti 1,7 mrd. eurolla vakuuksien hinnannousun ja velallisten suorittamien maksujen vuoksi. Suomen Pankin osuus varauksen purusta on 30,8 milj. euroa.

12. Oma pääoma

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21 pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

<i>Oma pääoma (milj. EUR)</i>	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
<i>Kantarahasto</i>	840,9	840,9
<i>Vararahasto</i>	1 173,7	1 022,8
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	2 014,6	1 863,7

<i>Tilikauden tulos (milj. EUR)</i>	<i>2009</i>	<i>2008</i>
<i>Voitonjako valtiolle</i>	260,0	250,0
<i>Suomen Pankin osuus voitosta (siirretään vararahastoon)</i>	160,3	150,9
<i>Yhteensä</i>	420,3	400,9

13. Tilikauden voitto

Tilikauden 2009 voitto oli 420,3 milj. euroa.

<i>Varaukset (milj. EUR)</i>	<i>Varausten määrä 1.1.2008</i>	<i>Varausten muutos 2008</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2008</i>	<i>Varausten muutos 2009</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2009</i>
<i>Kurssi- ja hintaerovaraus</i>	224	-224	-	116	116
<i>Yleisvaraus</i>	1 219	-224	995	-	995
<i>Reaaliarvovaraus</i>	446	93	539	101	640
<i>Eläkevaraus</i>	459	-21	456	47	503
<i>Varaus EKPJ:n rahapolitiikan riskeihin</i>	-	102	102	-31	72
<i>Yhteensä</i>	2 368	-274	2 092	233	2 325

Tuloslaskelman liitetiedot

1. Korkotuotot

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)	2009			2008		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkotuotot kultasijoituksista	0,0	-0,1	-0,1	0,0	1,4	1,4
Korkotuotot kuponkipapereista	16,7	119,4	136,1	14,2	143,8	158,1
Korkotuotot diskonttopapereista	0,0	3,0	3,0	0,3	8,3	8,6
Korkotuotot talletuksista	1,5	0,8	2,4	11,2	6,2	17,4
Muut korkotuotot	0,7	2,3	3,0	2,8	5,4	8,1
Yhteensä	18,9	125,5	144,4	28,5	165,0	193,5

Korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2009			2008		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkotuotot kuponkipapereista	258,5	47,4	305,9	280,3	53,0	333,3
Korkotuotot diskonttopapereista	2,5	0,1	2,5	2,0	0,8	2,8
Korkotulot talletuksista	0,8	1,7	2,5	1,5	25,7	27,3
EKPJ-erien korkotuotot	90,8	0,0	90,8	205,5	0,0	205,5
Korkotuotot rahapolitiikan eristä	43,3	0,0	43,3	79,8	0,0	79,8
Muut korkotulot	0,0	0,5	0,5	0,0	1,8	1,8
Yhteensä	395,9	49,7	445,6	569,1	81,3	650,4

Korkotuotot yhteensä (milj. EUR)	2009			2008		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkotuotot euroalueen ulkopuolelle	18,9	125,5	144,4	28,5	165,0	193,5
Korkotuotot euroalueelta	395,9	49,7	445,6	569,1	81,3	650,4
Yhteensä	414,7	175,2	589,9	597,6	246,3	843,9

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta ja euroalueelta olivat yhteensä 589,9 milj. euroa, ja niistä 175,2 milj. euroa oli valuuttamääräisiä korkotuottoja ja 414,7 milj. euroa euromääräisiä korkotuottoja.

EKPJ-erien korkotuotot, 90,8 milj. euroa, kertyivät seuraavasti: 8,0 milj. euroa valuuttavarannon

siirtoon perustuvasta saamisesta EKP:ltä. EKP:n setelioluudesta, pääoma-avainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvasta saamisesta ja velasta syntyvä korkotuotto, 52,1 milj. euroa, on esitetty nettomääräisenä. TARGET2-saldoihin liittyviä korkotuottoja syntyi 30,7 milj. euroa.

2. Korkokulut

Korot euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2009			2008		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korot euroalueen ulkopuolisista talletuksista	-0,3	-0,4	-0,7	0,0	-1,1	-1,1
Muut korot euroalueen ulkopuolelle	0,0	-1,7	-1,7	0,0	-4,1	-4,1
Yhteensä	-0,3	-2,1	-2,4	0,0	-5,2	-5,2

Korot euroalueelle (milj. EUR)	2009			2008		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkokulut EKPJ-eristä	-2,1	0,0	-2,1	-24,3	0,0	-24,3
Korkokulut rahapolitiikan eristä	-58,6	0,0	-58,6	-161,1	0,0	-161,1
Muut korot euroalueelle	-5,9	-1,6	-7,5	-8,4	-24,2	-32,6
Yhteensä	-66,9	-1,6	-68,1	-193,8	-24,2	-218,0
Korkokulut yhteensä	-66,9	-3,6	-70,5	-193,8	-29,4	-223,2

Sekä euroalueelle että sen ulkopuolelle maksetut korot olivat yhteensä 70,5 milj. euroa. Niistä 44,5 milj. euroa on vähimmäisvarantotalletuksille maksettuja korkoja ja 13,3 milj. euroa yön yli -talletuksille maksettua korkoa. Korkokulua syntyi myös eurojärjestelmään kuuluvien keskuspankkien TARGET2-saldoille maksetuista koroista, 2,1 milj. euroa.

3. Korkokate

Korkokate	31.12.2009 Milj. EUR	31.12.2008 Milj. EUR
Korkotuotot		
Korkotuotot rahoitusvarallisuudesta	455,8	558,6
Korkotuotot rahamarkkinatalletuksista	43,3	79,8
Korkotuotot EKPJ-saamisista	90,8	205,5
Yhteensä	589,9	843,9
Korkokulut		
Korkokulut rahoitusvarallisuudesta	-9,9	-37,8
Korkokulut sekkitileistä	-58,6	-161,1
Korkokulut EKPJ-veloista	-2,1	-24,3
Yhteensä	-70,5	-223,2
KORKOKATE	519,4	620,7

4. Valuuttakurssierot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot sekä arvostustappiot. Vuonna 2009 valuuttakurssien muutoksista aiheutuneet voitot olivat 15,1 milj. euroa.

5. Arvopapereiden hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot sekä arvostustappiot. Jokaista arvopaperilajia tarkastellaan kirjanpidossa erikseen.

Vuonna 2009 arvopapereista realisoitui hinnanmuutosten johdosta 101,1 milj. euroa voittoa.

6. Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos

Valuuttakurssi- ja hintaeromuutoksista realisoituneilla nettovoitoilla, yhteensä 116,2 milj. euroa, kartutettiin varauksia tilinpäätöspolitiikan mukaisesti. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

7. Rahoitustulon netto-osuus

Erässä esitetään eurojärjestelmälle maksetun ja eurojärjestelmästä takaisin jaetun rahoitustulon nettosumma. Kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulo on laskettu käyttämällä velkapohjaa vastaan yksilöityjen varojen todellista tuottoa. Velkapohja koostuu seuraavista eristä: liikkeessä olevat setelit, rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat luottolaitoksille, TARGET2-transaktioista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat sekä eurojärjestelmän sisäiset nettovelat, jotka liittyvät euroseteleiden arvon kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä. Velkapohjaan sisältyville veloille maksetut korot vähennetään yhteenlaskettavan rahoitustulon määrästä.

Yksilöidyt varat koostuvat seuraavista eristä: rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset luottolaitoksilta, valuuttavarantojen siirtoon perustuva euromääräinen saaminen, TARGET2-järjestelmään liittyvä nettosaaminen, euroseteleiden kohdentamiseen liittyvä nettosaaminen, pääoma-avaimen avulla laskettu korvamerkitty osuus kansallisen keskuspankin kullan määrästä. Kullan ei oleteta

tuottavan. Kun yksilöityjen varojen määrä on enemmän tai vähemmän kuin velkapohja, erolle lasketaan tuotto käyttämällä perusrahoitusoperaatioiden korkoa. Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti. Suomen Pankin varsinainen rahoitustulon netto-osuus oli 21,0 milj. euroa.

8. Osuus EKP:n voitosta

EKP jakoi tilikaudelta 2008 voittoa 116,6 milj. euroa. Tästä tilikaudelle 2009 kirjattu Suomen Pankin osuus oli 2,1 milj. euroa.

9. Varaus EKPJ:n rahapolitiikan riskeihin

EKP:n neuvosto katsoi varovaisuutta koskevan yleisen kirjanpitoperiaatteen nojalla tarpeelliseksi tehdä 5,7 mrd. euron erikoisvarauksen eurojärjestelmän vastapuolten maksukyvyttömyysriskin varalta vuonna 2008. Perussäännön artiklan 32.4 mukaan euroalueen kansalliset keskuspankit jakavat nämä riskit suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkitystä pääomasta vuonna 2008.

Näin ollen luotiin 102 milj. euron varaus, joka vastaa 1,78603 prosentin osuutta koko erikoisvarauksesta.

Vuoden 2009 tilinpäätöksessä edellä mainittua varausta purettiin EKP:n neuvoston päätöksen mukaisesti 1,7 mrd. eurolla vakuuksien hinnannousun ja velallisten suorittamien maksujen vuoksi. Suomen Pankin osuus varauksen purusta on 30,8 milj. euroa.

10. Muut keskuspankkitoiminnan tuotot

Erä sisältää EKP:n ennakkovoitonjakona tilikaudelta 2009 jakaman setelitulon, 14,1 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää saadut osingot, 3,1 milj. euroa, jotka koostuvat pääasiassa BIS:n osakkeista.

11. Muut tuotot

Erä sisältää Finanssivalvonnan valvonta- ja toimenpidemaksut, 26,2 milj. euroa, käyttöomaisuuden luovutusvoitot, 8,0 milj. euroa, kiinteistöjen tuotot 7,9 milj. euroa, sekä toimitusmaksuja ja palkkioita.

12. Henkilöstökulut

<i>Henkilöstökulut</i>	<i>31.12.2009 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2008 Milj. EUR</i>
<i>Palkat ja palkkiot</i>	42,6	36,0
<i>Työnantajakorvaukset eläkerahastolle</i>	7,6	6,8
<i>Muut henkilösivukulut</i>	2,9	2,9
<i>Yhteensä</i>	53,1	45,7

<i>Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä</i>	<i>2009 Henkeä</i>	<i>2008 Henkeä</i>
<i>Suomen Pankki</i>	462	474
<i>Finanssivalvonta</i>	205	139
<i>Yhteensä</i>	667	613

Vuoden 2009 alussa Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto yhdistyivät Finanssivalvonnaksi.

13. Eläkerahastomaksu

Suomen Pankki suoritti pankkivaltuuston hyväksymänä Suomen Pankin eläkerahastolle 10 milj. euron eläkerahastomaksun vuonna 2009, jotta eläkerahaston omaisuuden arvo kehittyisi kohti katetavoitetta.

	<i>31.12.2009 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2008 Milj. EUR</i>
<i>Eläkerahaston kannatusmaksu</i>	10,0	30,0

14. Hallinnolliset kulut

<i>Hallinnolliset kulut</i>	<i>2009 Milj. EUR</i>	<i>2008 Milj. EUR</i>
<i>Tarvikkeista ja hankinnoista aiheutuvat kulut</i>	0,9	1,0
<i>Koneista ja kalustosta aiheutuvat kulut</i>	3,3	3,4
<i>Kiinteistöistä aiheutuvat kulut</i>	10,7	8,9
<i>Henkilöstösidonnaiset kulut</i>	3,8	3,8
<i>Ostetuista palveluista aiheutuvat kulut</i>	11,1	8,7
<i>Muut hallinnolliset kulut</i>	1,2	1,2
<i>Yhteensä</i>	31,1	26,9

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatkasekä rekrytointikuluja.

15. Poistot käyttöomaisuudesta

<i>Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. EUR</i>
<i>Maa-alueet</i>	–	–
<i>Rakennukset</i>	1,8	1,7
<i>Koneet ja kalusto</i>	2,8	2,7
<i>Taide ja numismaattinen kokoelma</i>	–	–
<i>Eläkerahaston rakennukset ja maa-alueet</i>	1,0	1,0
<i>Yhteensä</i>	<i>5,6</i>	<i>5,4</i>

<i>Poistot aineettomasta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. EUR</i>
<i>Tietojärjestelmät</i>	2,2	3,3
<i>Yhteensä</i>	<i>2,2</i>	<i>3,3</i>

Poistot eivät sisällä maa-alueiden ja rakennusten arvonkorotuksista tehtyjä poistoja.

16. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 10,0 milj. euroa.

17. Muut kulut

Muista kuluista suurin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

18. Eläkerahaston tuotot

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitustoiminnan tuotot, 52,1 milj. euroa. Lisäksi erässä ovat Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan työnantajan osuudet sekä työntekijän osuus maksutulosta, 9,6 milj. euroa. Erään sisältyy myös Suomen Pankin eläkerahastolle maksama 10,0 milj. euroa.

19. Eläkerahaston kulut

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitusten kulut, 1,0 milj. euroa, maksetut eläkkeet, 22,0 milj. euroa, hoitokulut sekä poistot eläkerahaston hallussa olevasta käyttöomaisuudesta.

20. Varausten muutos

Erään sisältyvät eläkevarauksen purku, 47,5 milj. euroa, ja reaaliarvovarauksen lisäys, 101 milj. euroa. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

21. Tilikauden tulos

Tilikauden 2009 tulos oli 420,3 milj. euroa. Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että voitosta siirretään 260 milj. euroa käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Tämä erä sisältää Suomen Pankin johdannaissopimukset.

<i>Johdannaissopimukset</i>	<i>31.12.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>Milj. EUR</i>	<i>Milj. EUR</i>
<i>Valuuttamääräisten futuurisopimusten nimellisarvo</i>		
<i>Ostosopimukset</i>	0	0
<i>Myyntisopimukset</i>	13,6	0
<i>FX-swapsopimusten markkina-arvo</i>	-1,1	-3,9
<i>GIRS-sopimusten markkina-arvo</i>	1,7	-4
<i>IRS-sopimusten markkina-arvo</i>	0	0
<i>FX-forward-sopimusten markkina-arvo</i>	0	0
<i>Yhteensä</i>	<i>14,2</i>	<i>-7,9</i>

Viiden vuoden katsaus

Oheisessa taulukossa ovat Suomen Pankin taseen ja tuloslaskelman luvut viideltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta.

TASE (milj. EUR)	2009	2008	2007	2006	2005
<i>Vastaavaa</i>					
<i>Kulta ja kultasaamiset</i>	1 208	980	896	761	686
<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	6 225	4 597	4 515	4 750	8 719
<i>Saamiset IMF:ltä</i>	1 609	356	260	279	384
<i>Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset</i>	4 617	4 241	4 254	4 470	8 336
<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta</i>	1 120	2 577	1 394	1 061	854
<i>Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	845	581	394	368	0
<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	2 710	2 600	230	1 025	1 692
<i>Perusrabitoitusoperaatiot</i>	20	350	30	500	1 200
<i>Pitempiaikaiset rabitoitusoperaatiot</i>	2 690	2 250	200	525	492
<i>Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	126	0	3	60	0
<i>Euromääräiset arvopaperit euroalueelta</i>	8 002	7 265	6 863	4 998	0
<i>Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit</i>	531	–	–	–	–
<i>Muut arvopaperit</i>	7 471	7 265	6 863	4 998	0
<i>Eurojärjestelmän sisäiset saamiset</i>	14 280	10 162	7 465	5 886	6 407
<i>Osuus EKP:n pääomasta</i>	78	73	73	74	74
<i>Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen</i>	722	717	717	717	717
<i>TARGET2-järjestelmään ja kirjeenvaihtajapankkileihin liittyvät saamiset</i>	9 535	5 197	2 951	1 157	1 686
<i>Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen</i>	3 945	4 174	3 724	3 938	3 930
<i>Muut saamiset</i>	1 130	1 254	1 048	933	840
<i>Euroalueen metalliraha</i>	19	22	24	25	31
<i>Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus</i>	189	185	196	204	209
<i>Muu vaihto-omaisuus</i>	528	481	508	488	471
<i>Muut</i>	393	566	320	216	129
Vastaavaa yhteensä	35 646	30 016	22 809	19 843	19 198

TASE (milj. EUR)	2009	2008	2007	2006	2005
<i>Vastattavaa</i>					
<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	13 330	12 532	11 148	10 419	9 374
<i>Rahapolittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	13 543	8 110	5 910	3 766	3 536
<i>Vähimmäisvarantotalletukset</i>	8 085	1 015	2 901	3 765	3 535
<i>Yötalletukset</i>	5 458	7 095	9	1	1
<i>Määräaikaistalletukset (likviditeettiä vähentävä hienosäästöoperaatio)</i>	–	–	3 000	–	–
<i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	14	3 009	0	0	1
<i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	234	37	4	4	1
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	248	0	0	0	0
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	363	–	88	–	509
<i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 295	158	153	163	173
<i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–	–	–	11
<i>Muut velat</i>	155	191	171	162	153
<i>Arvonmuutostili</i>	1 703	1 622	854	762	974
<i>Varaukset</i>	2 325	2 092	2 368	2 676	2 735
<i>Oma pääoma</i>	2 015	1 864	1 704	1 596	1 530
<i>Kantarabasto</i>	841	841	841	841	841
<i>Vararabasto</i>	1 174	1 023	863	756	689
<i>Tilikauden voitto</i>	420	401	410	293	200
<i>Vastattavaa yhteensä</i>	35 646	30 016	22 809	19 843	19 198

TULOSLASKELMA (milj. EUR)	2009	2008	2007	2006	2005
<i>Korkotuotot</i>	590	844	709	528	403
<i>Korkokulut</i>	-71	-223	-146	-100	-73
Korkokate	519	621	563	428	331
<i>Valuuttakurssierot</i>	15	-485	-379	-56	67
<i>Arvopapereiden hintaerot</i>	101	37	-34	-100	1
<i>Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos</i>	-116	448	413	156	-68
Raboituskate	519	621	563	428	331
<i>Raboitustulon netto-osuus</i>	21	26	8	5	3
<i>Osuus EKP:n voitosta</i>	2	-	-	-	-
<i>Varaus EKPJ:n rahapolitiikan riskeihin</i>	31	-102	-	-	-
<i>Muut keskuspankkitoiminna tuotot</i>	17	25	3	3	3
Keskuspankkierien kate	590	569	574	437	336
Muut tuotot	43	41	29	31	23
Toimintakulut	-112	-116	-108	-95	-83
<i>Henkilöstökulut</i>	-53	-46	-46	-47	-49
<i>Eläkerahastomaksu</i>	-10	-30	-22	-10	-
<i>Hallinnolliset kulut</i>	-31	-27	-26	-25	-17
<i>Poistot käyttöomaisuudesta</i>	-7	-8	-8	-7	-6
<i>Setelien bankintakulut</i>	-10	-4	-4	-5	-3
<i>Muut kulut</i>	-1	-2	-2	-1	-8
Toiminnallinen tulos	521	494	495	373	277
Eläkerahaston tulos	48	-22	21	18	36
Varausten muutos	-149	-71	-106	-98	-113
Tilikauden tulos	420	401	410	293	200

Tilintarkastuskertomus

Eduskunnan valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2009 hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Pankin sisäinen tarkastus on tilivuoden aikana tarkastanut pankin kirjanpitoa ja toimintaa. Olemme perehtyneet sisäisestä tarkastuksesta laadittuihin kertomuksiin.

Olemme lukeneet pankin vuosikertomuksen ja saaneet johtokunnalta pankin toimintaa koskevia selostuksia.

Tilinpäätös on laadittu eduskunnan pankkivaltuuston vahvistamien tilinpäätösperusteiden ja voimassa olevien säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta.

Esitämme tuloslaskelman ja taseen vahvistamista tarkastamaltamme tilivuodelta. Puollamme tilivuoden tuloksen käyttöä pankin johtokunnan esittämällä tavalla.

Helsingissä maaliskuun 25. päivänä 2010

Olli Nepponen

Eero Heinäluoma

Esko Kiviranta

Markku Koskela KHT

Kari Manner KHT

. / . Kalervo Virtanen KHT

Lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisesta tilintarkastuksesta

Olemme tarkastaneet Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27.1 mukaisesti Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.2009–31.12.2009. Tilinpäätös on laadittu Euroopan keskuspankin neuvoston 10.11.2006 hyväksymien kirjanpitoperiaatteiden ja -tekniikoiden sekä Suomen Pankista annetun lain mukaisesti. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Johtokunnan vastuu

Johtokunta vastaa tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus IFAC:n (International Federation of Accountants) laatimien kansainvälisten ISA-tilintarkastusstandardien ja eettisten ohjeiden, Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan sekä soveltuvin osin tilintarkastuslain mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä ei ole olennaisia virheellisyyksiä.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa.

Käsityksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa Euroopan keskuspankin neuvoston 10.11.2006 hyväksymien kirjanpitoperiaatteiden ja -tekniikoiden mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Suomen Pankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Helsingissä 26. päivänä helmikuuta 2010

KPMG Oy Ab

Raija-Leena Hankonen
KHT

Liitteet

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet vuonna 2009

Tammikuu	EKP:n neuvoston 15.1.2009 tekemän päätöksen mukaisesti perusrahoitusoperaatioiden korkoa laskettiin 0,50 prosenttiyksikköä 2,00 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritettiin 21.1.2009. Maksuvalmiusluoton korko pidettiin 3,00 prosentissa ja talletuskorkoa laskettiin 1,00 prosenttiyksikköä 1,00 prosenttiin 21.1.2009 alkaen. Maksuvalmiusjärjestelmän korkoputki levennettiin siten 2 prosenttiyksikköön 18.12.2008 tehdyn päätöksen mukaisesti.
Maaliskuu	EKP:n neuvoston 5.3.2009 tekemän päätöksen mukaisesti perusrahoitusoperaatioiden korkoa laskettiin 0,50 prosenttiyksikköä 1,50 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritettiin 11.3.2009. Samalla maksuvalmiusluoton korkoa laskettiin 0,50 prosenttiyksikköä 2,50 prosenttiin ja talletuskorkoa samoin 0,50 prosenttiyksikköä 0,50 prosenttiin samasta päivästä lähtien. Lisäksi EKP:n neuvosto päätti, että perusrahoitusoperaatiot ja maturiteetiltaan poikkeavat rahoitusoperaatiot sekä säännölliset ja ylimääräiset pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot toteutetaan ainakin vuoden 2010 puolelle saakka edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti.
Huhtikuu	EKP:n neuvoston 2.4.2009 tekemän päätöksen mukaisesti perusrahoitusoperaatioiden korkoa laskettiin 0,25 prosenttiyksikköä 1,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritettiin 8.4.2009. Samalla maksuvalmiusluoton korkoa laskettiin 0,25 prosenttiyksikköä 2,25 prosenttiin ja talletuskorkoa vastaavasti 0,25 prosenttiyksikköä 0,25 prosenttiin samasta päivästä lähtien.
Toukokuu	EKP:n neuvoston 7.5.2009 tekemän päätöksen mukaisesti perusrahoitusoperaatioiden korkoa laskettiin 0,25 prosenttiyksikköä 1,00 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritettiin 13.5.2009. Samalla maksuvalmiusluoton korkoa laskettiin 0,25 prosenttiyksikköä 1,75 prosenttiin. Talletuskorko pidettiin ennallaan 0,25 prosentissa. Lisäksi EKP:n neuvosto päätti toteuttaa likviditeettiä lisääviä pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita, joiden maturiteetti on yksi vuosi. Operaatioissa noudatetaan kiinteäkorkoista menettelyä ja täyden jaon periaatetta. EKP:n neuvosto päätti niin ikään, että eurojärjestelmä aloittaa euroalueella liikkeeseen laskettujen euromääräisten katettujen joukkovelkakirjalainojen 60 mrd. euron osto-ohjelman. Myös tilapäisesti laajennetun vakuuslistan voimassaoloaikaa jatkettiin vuoden 2010 loppuun.
Kesäkuu	EKP:n neuvosto päätti katettujen joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelman yksityiskohdista 4.6.2009. Ostot päätettiin toteuttaa suorilla kaupoilla heinäkuusta 2009 lähtien ja siten, että osto-ohjelma päättyy viimeistään kesäkuun 2010 loppuun mennessä.
Joulukuu	EKP:n neuvosto päätti 3.12.2009, että perusrahoitusoperaatiot toteutetaan ainakin vuoden 2010 kolmannen varantojen pitoajanjakson loppuun kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksytään täysimääräisesti. Tämä koskee myös yhden pitoajanjakson pituisia rahoitusoperaatioita. Lisäksi neuvosto päätti, että viimeinen 12 kuukauden operaatio oli 16.12.2009 ja viimeinen 6 kuukauden operaatio 31.3.2010.

Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2009

Euroopan keskuspankkijärjestelmän toimenpiteet	
Tammikuu	Slovakia liittyi euroalueeseen 1.1.2009.
Helmikuu	Eurojärjestelmän yleisvalvontapolitiikkaa koskevat linjaukset julkistettiin. Ne kuvaavat eurojärjestelmän roolia yleisvalvonnassa.
Maaliskuu	Euroopan komissio ja EKP antoivat yhteisen lausunnon edistääkseen Euroopan maksuneuvoston (European Payments Council, EPC) tavoitetta julkistaa yhtenäisen euromaksualueen (Single Euro Payments Area, SEPA) suoraveloituserittelyt 1.11.2009 mennessä. Eurojärjestelmä ja Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitea (Committee of European Securities Regulators, CESR) julkistivat kannanottopyynnön, joka koskee yleisvalvontaan liittyviä luonnossuosituksia keskusvastapuolien OTC-johdannaisille.
Kesäkuu	EKPJ käynnisti katettujen eli vakuudellisten velkakirjojen (covered bonds) 60 mrd. euron suuruisen osto-ohjelman. Tavoitteena on helpottaa väliaikaisesti luotonsaantia ja luottoehtoja pitkäaikaisiin katettuihin joukkolainoihin perustuvilla markkinoilla. Eurojärjestelmä ja Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitea (CESR) julkaisivat arvopapereiden kaupankäynnin jälkeistä (post-trading) infrastruktuuria koskevat suositukset.
Heinäkuu	Eurojärjestelmä julkaisi yhteistoimintapöytäkirjan, joka on tehty 27 keskitetyn arvopaperisäilyttäjän kanssa. Tällä pöytäkirjalla määritellään osapuolten velvollisuudet TARGET2-Securities-hankkeen sopimuksentekovaiheessa.
Elokuu	Eurojärjestelmä julkisti kannanottopyynnön SEPA-tilisiirtoja ja -suoraveloituksia koskevista yleisvalvontalinjauksista.
Marraskuu	Eurojärjestelmä julkaisi ensimmäisen koko eurojärjestelmää koskevan yleisvalvontaraportin.
Joulukuu	EKP julkaisi ehdotuksen eurojärjestelmän myöntämien luottojen vakuudeksi hyväksyttävien omaisuusvakuudellisten arvopapereiden (asset-backed securities, ABS) vakuutena olevien yksittäisten lainojen tietovaatimuksista kannanottopyyntöjä varten. Julkistamalla yksittäisten lainojen tietoja parannettaisiin mahdollisuuksia arvioida omaisuusvakuudellisten arvopapereiden riskejä sekä kohennettaisiin arvopaperistamalla luotujen instrumenttien luottamusta markkinoilla.
Euroopan unionin sääntelyhankkeet ja niiden täytäntöönpano Suomessa	
Helmikuu	Euroopan komissio julkaisi ohjeistuksen pankkien ongelmasaamisiin kohdistuvista tukitoimista, jollaisia ovat mm. varallisuuserien ostot ja julkisen vallan perustamat ns. roskapankit. Näiden toimien olisi viime kädessä tähdättävä siihen, että pankit voisivat vapauttaa pääomia lainantoon sen sijaan, että ne joutuisivat varaamaan niitä liiallisesti mahdollisten tappioiden kattamiseen.

Maaliskuu	Euroopan komission e-laskutusta käsittelevä asiantuntijatyöryhmä julkisti tätä aluetta koskevat periaatteet (Code of Practice on Electronic Invoicing prepared and adopted by the Expert Group).
Huhtikuu	Euroopan komissio ehdotti direktiiviä vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen sääntelyn yhdenmukaistamiseksi ja standardoimiseksi (Directive on Alternative Investment Fund Managers, AIFM). Direktiivi kattaisi mm. riskirahastot (hedge fund) ja pääomasijoitusrahastot (private equity funds) sekä kiinteistörahastot.
Toukokuu	Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat direktiivin 2009/44/EY ”selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä annetun direktiivin 98/26/EY ja rahoitusvakuusjärjestelyistä annetun direktiivin 2002/47/EY muuttamisesta linkitettyjen järjestelmien sekä lainasaamisten osalta”.
Heinäkuu	<p>Euroopan komissio ja neuvosto antoivat pankkien pääomavaatimusdirektiivejä (Capital Requirements Directives, CRD: 2006/48/EY ja 2006/49/EY) koskevan muutosesityksen. Tarkoituksena on mm. vaatia pankeilta nykyistä enemmän omia varoja uudelleenarvopaperistettuihin rahoitusinstrumentteihin tehtyjen sijoitusten riskien kattamiseksi, kiristää pankkien kaupan-käyntivarastojen vakavaraisuuskohtelua ja edellyttää pankeilta sellaisia palkintakäytäntöjä, jotka eivät kannusta pankkien johtoa ja henkilöstöä liialliseen riskinottoon.</p> <p>Euroopan unionin neuvosto antoi asetuksen, jolla otetaan käyttöön luottoluokituslaitoksia koskevat säädöspuitteet. Asetuksella pyritään varmistamaan, että EU:ssa sääntelytarkoituksiin käytettävät luottoluokitukset laaditaan mahdollisimman huolellisesti ja että niitä antaviin laitoksiin sovelletaan tiukkoja vaatimuksia. Asetuksessa säädetään oikeudellisesti sitovasta rekisteröinti- ja valvontajärjestelmästä, joka koskee sääntelytarkoituksiin käytettäviä luokituksia antavia luottoluokituslaitoksia.</p> <p>Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat direktiivin 2009/65/EY ”siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta”.</p> <p>Euroopan komissio antoi suuntaviivat pankkien rakenneuudistustuesta kolmen pääperiaatteen mukaisesti: 1) tuensaajapankit on voitava palauttaa tilanteeseen, jossa ne ovat pitkällä aikavälillä elinkelpoisia ilman valtion tukea, 2) tuensaajapankkien ja niiden omistajien on maksettava kohtuullinen osuus rakenneuudistuskustannuksista ja 3) on toteutettava toimenpiteitä, joilla ehkäistään kilpailun vääristymistä yhtenäismarkkinoilla.</p> <p>Laki arvopaperimarkkinalain 2 luvun muuttamisesta (arvopaperien markkinointi, liikkeeseenlasku ja tiedonantovelvollisuus) hyväksyttiin.</p> <p>Euroopan komissio antoi tiedonannon johdannaismarkkinoiden turvallisuuden lisäämisestä.</p>

<p>Syyskuu</p>	<p>Euroopan komissio antoi lainsäädäntöesityksiä finanssivalvonnan vahvistamiseksi Euroopassa. Lainsäädännöllä luodaan uusi Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB), jonka tehtävänä on seurata koko rahoitusjärjestelmään kohdistuvia riskejä ja antaa riskejä koskevia varoituksia sekä suosituksia riskien torjumiseksi. Lainsäädännöllä on määrä perustaa myös Euroopan finanssivalvojen järjestelmä (European System of Financial Supervisors, ESFS), joka koostuu kansallisista valvontaviranomaisista ja kolmesta uudesta Euroopan valvontaviranomaisesta. Näistä yksi toimii pankkialalla, yksi arvopaperialalla ja yksi vakuutus- ja työeläkealalla. Ehdotukset pohjautuvat helmikuussa 2009 julkaistuun Larosière-työryhmän raporttiin. Komissio antoi lokakuussa vielä täydentäviä ehdotuksia. Eri maiden välisistä lainsäädäntöä voitaisiin näiden täydennysten pohjalta yhdenmukaistaa uusien viranomaisten työn tehostamiseksi.</p> <p>Arvopaperien liikkeeseenlaskijoiden tiedonantovelvollisuutta koskeva arvopaperilain muutos tuli voimaan. Muutoksella pantiin täytäntöön eräät tilinpäätösdirektiivien muutokset ja tilintarkastusdirektiivin eräät artiklat.</p> <p>Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista tuli voimaan.</p> <p>Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta (kirjallisen muodon ja allekirjoitusvaatimuksen ja päätösasiakirjan sähköinen allekirjoittaminen täytyminen) tuli voimaan.</p> <p>Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 18 §:n muuttamisesta (etätunnistamiseen liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus) tuli voimaan.</p> <p>Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat direktiivin 2009/110/EY sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta.</p> <p>Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 924/2009 kansallisista ja rajat ylittävistä maksuista tuli voimaan. Asetuksella yhdenmukaistetaan näiden maksujen kulut samalle tasolle.</p>
<p>Lokakuu</p>	<p>Euroopan komissio antoi tiedonannon kannanottopyyntöä varten ongelmapankkeja koskevasta laaja-alaisesta kriisienselvitysjärjestelmästä. Järjestelmän avulla kyettäisiin puuttumaan vaikeuksiin ajautuneen pankin toimintaan nykyistä tehokkaammin muun muassa useissa maissa toimivien pankkikonglomeraattien tapauksessa. Tarkoituksena on mahdollistaa laajatkin toimenpiteet ilman, että niistä aiheutuisi merkittäviä häiriöitä rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta taikka kustannuksia julkiselle vallalle.</p> <p>Hallitus esitti uutta maksulaitoslakia, jolla pantaisiin täytäntöön direktiivi maksupalveluista sisämarkkinoilla. Esityksen mukaan uusi laki ei kuitenkaan koske niitä direktiivin säännöksiä, joista on säädetty erillisellä lailla.</p> <p>Euroopan komissio antoi tiedonannon menettelytavoista johdannaismarkkinoiden turvallisuuden parantamiseksi.</p>

Marraskuu	<p>Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat direktiivin vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (ns. solvenssi II -direktiivi). Direktiivi asettaa uudet riskiperusteiset vakavaraisuusvaatimukset vakuutusyrittäjille, määrittelee vakuutusvalvonnan yhtenäiset eurooppalaiset menettelytavat sekä säättää vakuutusyhtiöiden raportointivelvollisuudesta valvontaviranomaisille ja tietojen yleisistä julkistamisvelvoitteista. Yksityiskohtaisempi sääntely toteutetaan täytäntöönpanotoimenpiteillä.</p>
Joulukuu	<p>Laki arvopaperimarkkinalain 5 luvun 4 ja 5 a §:n muuttamisesta tuli voimaan 1.1.2010. Muutokset liittyvät markkinoiden väärinkäyttöä koskeviin säännöksiin.</p> <p>Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain muuttamisesta tuli voimaan 1.1.2010 (maksuliike- ja valuutanvaihtotoiminnan harjoittajien rekisteröitymisvelvollisuus)</p>
Muut asiat	
Tammikuu	<p>Finanssivalvonta, uusi yhdistetty rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen, aloitti toimintansa 1.1.2009.</p> <p>Eduskunta antoi joulukuussa 2008 suostumuksen suomalaisille talletuspankeille ja kiinnitysluottolaitoksille enintään vuoden 2009 loppuun asti myönnettävistä väliaikaisista valtiontakauksista, joilla pyritään helpottamaan jälleenerahoitusta markkinoilta. Valtioneuvoston oli kuitenkin 30.4.2009 mennessä arvioitava tarve uusien takausten myöntämiseen.</p> <p>Valtiovarainministeriö päätti antaa Valtion Eläkerahastolle oikeuden sijoittaa enintään 500 milj. euroa sille uskottuja varoja merkittävien ja vakavaraisten suomalaisten yritysten yritystodistusten hankkimiseen. Tämän tarkoituksena oli elvyttää yritystodistusmarkkinoita.</p>
Helmikuu	<p>Valtioneuvosto antoi asetuksen pankeille myönnettävistä valtiontakauksista perittävistä lainmukaisista maksuista. Sen mukaan 12 kuukauden luoton takauksesta perittävä vuotuinen kertamaksu on 0,50 % takausluoton määrästä. Vuotuismaksu takauksesta, joka on annettu 1–5 vuoden joukkovelkakirjalainalle, on markkinahinta lisättyä 0,5 prosenttiyksiköllä ja asuntovakuudellisissa joukkovelkakirjalainoissa markkinahinta lisättyä 0,25 prosenttiyksiköllä. Valtiokonttori myöntää takaukset, jotka annetaan pankin hakemuksesta.</p>
Maaliskuu	<p>Valtioneuvosto päätti lisätä Finnveran mahdollisuuksia rahoittaa kotimaisia yrityksiä suhdannelainojen ja -takausten avulla. Kohteena ovat yritykset, joiden kannattavuus tai maksuvalmius on heikentynyt rahoituskriisiä seuranneen taloudellisen laskusuhdanteen takia. Näillä yrityksillä arvioidaan kuitenkin olevan edellytykset kannattavaan toimintaan suhdannetilanteen parannuttua. Määräaikainen päätös on voimassa vuoden 2011 loppuun.</p>
Huhtikuu	<p>Valtioneuvosto päätti pidentää pankeille myönnettävien valtiontakauksien määräaikaa vuoden 2009 loppuun. Samalla takaukset ulotettiin koskemaan kaikkien velkainstrumenttien osalta maturiteetiltaan korkeintaan viiden vuoden mittaisia velkoja.</p>

<p>Elokuu</p>	<p>Valtion vakuusrahastosta annettuun lakiin tehty muutos tuli voimaan. Muutoksen mukaan vakavaraisuusongelmiin joutunut talletuspankki voidaan velvoittaa hakemaan tukea Valtion vakuusrahastosta tiettyjen laissa säädettyjen edellytysten täytyessä. Vaihtoehtoisesti pankin osakkeet ja pääomalainat voitaisiin valtioneuvoston niin päättäessä lunastaa ja ottaa pankki näin valtion haltuun. Osuuspankeissa ja säästöpankeissa lunastus kohdistuisi osakkeiden sijasta näiden pankkien liiketoimintaan. Lunastuksen edellytyksenä on, että pankin vakavaraisuus on heikentynyt niin, että pankilla ei enää ole edellytyksiä jatkaa toimintaansa ilman rahoitustukea ja että pankin selvitystila tai konkurssi voisi johtaa vakaviin häiriöihin rahoitusmarkkinoilla. Vakuusrahastolakiin lisättiin valtioneuvostolle oikeus rajoittaa enintään kuuden kuukauden ajaksi mm. luottolaitosten toimintaa, mikäli se on välttämätöntä rahoitusmarkkinoiden vakavien kansainvälisten häiriöiden vuoksi rahoitusmarkkinoiden vakaan ja häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi.</p>
<p>Joulukuu</p>	<p>Eduskunta päätti jatkaa pankkien markkinoilta saatavan jälleenrahoituksen helpottamiseksi annettavia valtioneuvoston tuloja vuoden 2010 loppuun. Valtioneuvoston tulee kuitenkin 30.6.2010 mennessä arvioida tarve myöntää uusia takauksia. Takauksia saa olla voimassa yhteenlasketulta nimellisarvoltaan enintään 17 mrd. euron määräisten velkojen vakuutena. Takauksesta perittävän vuotuismaksun perusteet ja muut ehdot pysyvät ennallaan.</p> <p>Eduskunta hyväksyi lain valtion pääomasijoituksista terveisiin ja vakavaraisiin talletuspankeihin. Laki tuli voimaan vuoden 2010 alusta ja sallii pääomalainojen merkinnän enintään 30.4.2010 asti. Lainasta peritään valtioneuvoston asetuksella säädetty viitekorko lisättynä 6 prosenttiyksiköllä. Lainaan liittyy joukko rajoittavia ehtoja, jotka kohdistuvat mm. pankin johdon palkkoihin ja lainanantoon.</p> <p>Eduskunta hyväksyi pitkäaikaissäätämistä koskevan lain. Uudistuksen myötä verokohtelu, jota sovelletaan vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen perustuvaan eläkesäästämiseen, ulotetaan koskemaan myös säästämistä, joka perustuu sidotusta pitkäaikaissäätämisestä annetun lain mukaiseen säästämissopimukseen. Muutosta on perusteltu säästämiskohteiden välisellä kilpailun edistämällä, jota muutoksen tuoma veroneutraalisuuden lisäys tukee. Lisäksi pyritään parantamaan säästötuotteiden monipuolisuutta ja vertailtavuutta.</p>

Suomen Pankin vuonna 2009 antamia lausuntoja

Rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöä ja kehittämistä koskevia lausuntoja		
<i>Lausunnon vastaanottaja</i>	<i>Aihe</i>	<i>Päivämäärä</i>
Eduskunnan talousvaliokunta	Euroopan komission tiedonanto EU:n kehyksestä rajan ylittävälle kriisinhallinnalle pankkialalla	14.12.
Finanssivalvonta	Määräyskokoelman pääjakson standardien muutokset	28.1.
	Ensisijaisiin omiin varoihin luettavien hybridi-instrumenttien enimmäismäärä	12.1.
	Sisäpiiri-ilmoitukset ja -rekisterit -standardin (5.3) muuttaminen	27.8.
	Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelman uudistaminen	30.10.
Oikeusministeriö	Osakkaan oikeudet -direktiivin täytäntöönpano	21.1.
	Ehdotus maksupalvelulaiksi	22.5.
	Varojen jakoa koskevien osakeyhtiölain säännösten muutostarve	26.6.
Sosiaali- ja terveysministeriö	Työeläkelaitosten selvitystila- ja konkurssisäännösten muuttaminen	31.8.
Valtiovarainministeriö	Korkotulojen verotuksesta annetun direktiivin muuttaminen	21.1.
	Sijoitusrahastolaki ja pääomasijoittaminen	16.4.
	Sidottua pitkäaikaissäästämistä sekä eräitä siihen liittyviä lakeja koskeva hallituksen lakiesitys	8.6.
	Sidotun pitkäaikaissäästämisen verotusta sekä eräitä siihen liittyviä lakeja koskeva hallituksen lakiesitys	4.6.
	Hallituksen esitys maksulaitoksia koskevaksi laiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	30.6.
	Talletussuojarahaston sääntömuutosten vahvistaminen	6.7.
	Arvopaperimarkkinalain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista koskeva hallituksen lakiesitys	14.8.
	Sijoittajien korvausrahastoon vuonna 2009 kerättävien kannatusmaksujen yhteismäärän vahvistaminen	16.9.
	Indeksiehtolain voimassaoloajan jatkaminen	28.10.
	Talletussuojarahaston sääntömuutosten vahvistaminen	20.11.
	Euroclear Finland -yhtiön sääntöjen vahvistaminen	21.12.
Euroclear Finland	Rekisteri- ja selvitysaikataulujen ja viivästysmaksujen muutokset	19.5.
	Muutokset yhtiön sääntöihin	28.8.
Keskuskauppakamari	Yrityskauppalautakunnan lausuntopyyntö Helsinki Takeover Code -suosituksesta	6.4.

Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2009

Aikakausjulkaisut

<i>Euro & talous</i>	Ilmestyi neljä kertaa.
<i>Euro & talous -erikoisnumero</i>	<i>Talouden näkymät</i> ilmestyi kaksi kertaa ja <i>Rahoitusjärjestelmän vakaus</i> kerran.
<i>Bank of Finland Bulletin</i>	Ilmestyi kaksi kertaa.
<i>Bank of Finland Bulletin -erikoisnumero</i>	<i>Economic Outlook</i> ilmestyi kaksi kertaa ja <i>Financial Stability</i> kerran.

Vuosikertomus

Suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Tutkimusjulkaisut

<i>Tieteelliset erillisjulkaisut</i>	<i>E:41 Charlotta Grönqvist</i> Empirical studies on the private value of Finnish patents. Väitöskirja. <i>E:42 Harry Leinonen</i> (toim.) Simulation analyses and stress testing of payment networks.
<i>Keskusteluaiheet</i>	Verkkajulkaisuna ilmestyi 36 makrotalous- ja rahoitusmarkkinatutkimusta (englanniksi).
<i>Tutkimustiedote</i>	Ilmestyi verkkajulkaisuna neljä kertaa vuodessa (suomeksi ja englanniksi).

Selvitykset ja raportit

	<i>BoF Online</i> -sarjassa ilmestyi verkkajulkaisuna 13 selvitystä.
	<i>Rahoitusmarkkinaraportti</i> ilmestyi verkkajulkaisuna neljä kertaa vuodessa (suomeksi ja englanniksi).
	<i>Yritysten rahoituskysely</i> , ilmestyi lokakuussa (suomeksi).
<i>Yleistajuiset selvitykset</i>	<i>A:113 Harry Leinonen</i> (toim.) Evolving payment habits.

Tilastojulkaisut

	<i>Rahoitusmarkkinat</i> , ilmestyi verkkajulkaisuna kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
	<i>Suomen maksutase</i> , ilmestyi verkkajulkaisuna kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
	<i>Suomen maksutase, vuosikatsaus</i> , ilmestyi verkkajulkaisuna touko- ja syyskuussa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
	<i>Suomen joukkovelkakirjalainat</i> , ilmestyi verkkajulkaisuna toukokuussa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
	<i>Raha- ja pankkitilastot</i> , ilmestyi verkkajulkaisuna kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
	<i>Raha- ja pankkitilastot, vuosikatsaus</i> , ilmestyi verkkajulkaisuna helmikuussa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
	<i>Rahoitustilinpito</i> , ilmestyi verkkajulkaisuna tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuussa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
	<i>Valuuttavaranto ja valuuttamääräimen likviditeetti</i> , ilmestyi kuukausittain (englanniksi).

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisut

Tutkimusjulkaisut

BOFIT Discussion Papers -sarjassa ilmestyi verkkojulkaisuna 24 tutkimusta (englanniksi).
BOFIT Online -sarjassa ilmestyi 10 verkkojulkaisua (suomeksi tai englanniksi).

Seurantajulkaisut

BOFIT Viikkokatsaus, ilmestyi verkkojulkaisuna viikoittain (suomeksi).
BOFIT Weekly, ilmestyi verkkojulkaisuna viikoittain (englanniksi).
BOFIT Venäjä-ennuste, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa vuodessa (suomeksi).
BOFIT Russia Forecast, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa vuodessa (englanniksi).
BOFIT Venäjä-tilastot, ilmestyi verkkojulkaisuna (suomeksi).
BOFIT Russia Statistics, ilmestyi verkkojulkaisuna (englanniksi).
BOFIT Kiina-tilastot, ilmestyi verkkojulkaisuna (suomeksi).
BOFIT China Statistics, ilmestyi verkkojulkaisuna (englanniksi).
Focus/Opinion – Asiantuntijan näkemys -sarjassa ilmestyi verkkojulkaisuna 10 artikkelia (suomeksi).
Focus/Opinion – Expert view -sarjassa ilmestyi verkkojulkaisuna 10 artikkelia (englanniksi).

Julkaisujen tilaukset

Suomen Pankin julkaisuluettelo löytyy verkkopalvelusta osoitteessa www.suomenpankki.fi > Julkaisut.
Verkkosivuilla on maksuton palvelu, josta pankin julkaisuja voi tilata. Tilaaja saa sähköpostiinsa tiedon tilaamastaan julkaisusta heti sen ilmestyttyä.
Verkkojulkaisuja voi tilata osoitteessa www.suomenpankki.fi > Julkaisut > Sähköisten julkaisujen tilaaminen.
Euro & talous ja Bank of Finland Bulletin erikoisnumeroineen sekä Suomen Pankin ja EKP:n vuosikertomukset ilmestyvät myös painettuina. Niitä voi tilata osoitteesta <http://www.suomenpankki.fi> > Julkaisut > Painettujen julkaisujen tilaaminen.
Samasta osoitteesta voi tilata aiemmin ilmestyneitä painettuja julkaisuja.

Liitetaulukot

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

0 havainto on vähemmän kuin puolet käytetystä yksiköstä

. loogisesti mahdoton

.. tietoa ei ole saatu

– nolla

– sarjan sisältö muuttunut

Taulukko 1.
Suomen Pankin tase kuukausittain, milj. euroa

<i>Vastaavaa</i>	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>III</i>
1 Kulta ja kultasaamiset	980	980	980
2 Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	4 569	4 593	4 476
2.1 Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	355	355	355
2.2 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	4 214	4 238	4 121
3 Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	1 038	1 062	1 171
4 Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	604	392	485
4.1 Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	604	392	485
4.2 ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat saamiset	–	–	–
5 Rabapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	1 700	1 930	1 380
5.1 Perusrahoitusoperaatiot	200	800	300
5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	1 500	1 130	1 080
5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
5.4 Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
5.5 Maksuvalmiusluotot	–	–	–
5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
6 Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	322	225	1
7 Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	6 984	7 066	7 176
7.1 Rabapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	–	–	–
7.2 Muut euromääräiset arvopaperit	6 984	7 066	7 066
8 Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	–	–	–
9 Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	6 643	9 751	7 594
9.1 Osuus EKP:n pääomasta	74	74	78
9.2 Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen	722	722	722
9.3 EKP:n sijoitustodistusten liikkeeseenlaskuun liittyvät saamiset	–	–	–
9.4 TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät saamiset (netto)	1 821	4 951	2 790
9.5 Muut eurojärjestelmän sisäiset saamiset	4 025	4 003	4 003
10 Muut saamiset	1 145	1 177	1 143
Yhteensä	23 984	27 174	24 405

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1 088	1 088	1 088	1 050	1 050	1 050	1 078	1 078	1 208
4 344	4 408	4 761	5 239	6 060	5 988	5 851	5 780	6 225
361	416	417	407	1 493	1 612	1 598	1 598	1 609
3 984	3 991	4 344	4 832	4 567	4 376	4 254	4 182	4 617
1 314	1 328	1 171	1 604	1 193	1 221	1 272	1 130	1 120
749	570	712	499	553	714	571	1 002	845
749	570	712	499	553	714	571	1 002	845
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 660	1 470	3 845	3 815	3 755	3 755	4 260	3 370	2 710
900	100	-	-	-	-	300	-	20
760	1 370	3 845	3 815	3 755	3 755	3 960	3 370	2 690
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
0	218	0	285	122	153	441	0	126
7 284	7 308	7 519	7 397	7 741	7 925	7 769	8 074	8 002
-	-	-	38	132	252	318	500	531
7 284	7 284	7 519	7 360	7 589	7 674	7 451	7 573	7 471
-	-	-	-	-	-	-	-	-
14 384	8 799	9 933	5 926	4 738	7 151	4 567	5 629	14 280
78	78	78	78	78	78	78	78	78
722	722	722	722	722	722	722	722	722
-	-	-	-	-	-	-	-	-
9 551	4 009	5 143	1 200	-	2 513	-	1 095	9 535
4 032	3 989	3 989	3 926	3 937	3 837	3 766	3 734	3 945
950	933	940	968	1 045	1 051	984	989	1 130
31 775	26 121	29 969	26 783	26 256	29 007	26 794	27 052	35 646

Taulukko 1.
(jatkoa)

<i>Vastattavaa</i>	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>III</i>
1 <i>Liikkeessä olevat setelit</i>	12 229	12 264	12 323
2 <i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	5 332	8 433	5 663
2.1 <i>Vähimmäisvarantotalletukset</i>	5 098	2 855	5 551
2.2 <i>Yötalletukset</i>	235	5 578	112
2.3 <i>Määräaikaistalletukset</i>	–	–	–
2.4 <i>Käänteiset hienosäättöoperaatiot</i>	–	–	–
2.5 <i>Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset</i>	–	–	–
3 <i>Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	–	–	–
4 <i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	26	20	20
4.1 <i>Julkisyhteisöt</i>	–	–	–
4.2 <i>Muut</i>	26	20	20
5 <i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	34	34	2
6 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	0	0	0
7 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	11	46	9
7.1 <i>Talletukset ja muut velat</i>	11	46	9
7.2 <i>ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat velat</i>	–	–	–
8 <i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	158	158	158
9 <i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–	–
9.1 <i>EKP:n sijoitustodistuksiin liittyvä velkajärjestely</i>	–	–	–
9.2 <i>TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät velat (netto)</i>	–	–	–
9.3 <i>Muut eurojärjestelmän sisäiset velat (netto)</i>	–	–	–
10 <i>Muut velat</i>	342	367	377
11 <i>Arvonmuutostili</i>	1 622	1 622	1 622
12 <i>Varaukset ja oma pääoma</i>	4 231	4 231	4 231
12.1 <i>Kantarabasto</i>	841	841	841
12.2 <i>Vararabasto</i>	1 023	1 023	1 023
12.3 <i>Eläkevaraukset</i>	479	479	479
12.4 <i>Muut varaukset</i>	1 889	1 889	1 889
Yhteensä	23 984	27 174	24 405

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
12 462	12 584	12 686	12 761	12 787	12 750	12 785	12 832	13 330
4 814	6 988	10 407	6 312	4 643	7 803	4 068	6 055	13 543
4 659	6 988	5 400	3 003	2 583	6 273	3 351	5 416	8 085
155	–	5 006	3 310	2 060	1 530	718	639	5 458
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	141	–	–
8 021	21	16	32	20	19	14	10	14
8 000	–	–	–	–	–	–	–	–
21	21	16	32	20	19	14	10	14
3	1	1	1	21	143	165	310	234
0	0	122	0	1	49	0	3	248
0	0	155	1 236	672	553	319	178	363
0	0	155	1 236	672	553	319	178	363
–	–	–	–	–	–	–	–	–
160	160	160	157	1 177	1 296	1 286	1 286	1 295
–	–	–	–	580	–	1 665	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	580	–	1 665	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
360	412	467	515	586	626	681	708	575
1 849	1 849	1 849	1 662	1 662	1 662	1 563	1 563	1 703
4 107	4 107	4 107	4 107	4 107	4 107	4 107	4 107	4 340
841	841	841	841	841	841	841	841	841
1 174	1 174	1 174	1 174	1 174	1 174	1 174	1 174	1 174
456	456	456	456	456	456	456	456	502
1 636	1 636	1 636	1 636	1 636	1 636	1 636	1 636	1 822
31 775	26 121	29 969	26 783	26 256	29 007	26 794	27 052	35 646

Taulukko 2.
Eurojärjestelmän keskeiset ohjauskorot

Kiinteäkorkoinen huutokauppa Perusrahoitusoperaation korko			Vaihtuvakorkoinen huutokauppa Minimitarjouskorko		
Päätös	Voimaantulopäivä	%	Päätös	Voimaantulopäivä	%
22.12.1998	1.1.1999	3,00	8.6.2000	28.6.2000	4,25
8.4.1999	14.4.1999	2,50	31.8.2000	6.9.2000	4,50
4.11.1999	10.11.1999	3,00	5.10.2000	11.10.2000	4,75
3.2.2000	9.2.2000	3,25	10.5.2001	15.5.2001	4,50
16.3.2000	22.3.2000	3,50	30.8.2001	5.9.2001	4,25
27.4.2000	4.5.2000	3,75	17.9.2001	19.9.2001	3,75
8.6.2000	15.6.2000	4,25	8.11.2001	14.11.2001	3,25
			5.12.2002	11.12.2002	2,75
			6.3.2003	7.3.2003	2,50
			5.6.2003	6.6.2003	2,00
			1.12.2005	6.12.2005	2,25
			2.3.2006	8.3.2006	2,50
8.10.2008	15.10.2008	3,75	8.6.2006	15.6.2006	2,75
6.11.2008	12.11.2008	3,25	3.8.2006	9.8.2006	3,00
4.12.2008	10.12.2008	2,50	5.10.2006	11.10.2006	3,25
15.1.2009	21.1.2009	2,00	7.12.2006	13.12.2006	3,50
5.3.2009	11.3.2009	1,50	8.3.2007	14.3.2007	3,75
2.4.2009	8.4.2009	1,25	7.6.2007	13.6.2007	4,00
7.5.2009	13.5.2009	1,00	3.7.2008	9.7.2008	4,25
Maksuvalmiusjärjestelmä					
Talletuskorko			Maksuvalmiusluoton korko		
Päätös	Voimaantulopäivä	%	Päätös	Voimaantulopäivä	%
22.12.1998	1.1.1999	2,00	22.12.1998	1.1.1999	4,50
22.12.1998	4.1.1999	2,75	22.12.1998	4.1.1999	3,25
21.1.1999	22.1.1999	2,00	21.1.1999	22.1.1999	4,50
8.4.1999	9.4.1999	1,50	8.4.1999	9.4.1999	3,50
4.11.1999	5.11.1999	2,00	4.11.1999	5.11.1999	4,00
3.2.2000	4.2.2000	2,25	3.2.2000	4.2.2000	4,25
16.3.2000	17.3.2000	2,50	16.3.2000	17.3.2000	4,50
27.4.2000	28.4.2000	2,75	27.4.2000	28.4.2000	4,75
8.6.2000	9.6.2000	3,25	8.6.2000	9.6.2000	5,25
31.8.2000	1.9.2000	3,50	31.8.2000	1.9.2000	5,50
5.10.2000	6.10.2000	3,75	5.10.2000	6.10.2000	5,75
10.5.2001	11.5.2001	3,50	10.5.2001	11.5.2001	5,50
30.8.2001	31.8.2001	3,25	30.8.2001	31.8.2001	5,25
17.9.2001	18.9.2001	2,75	17.9.2001	18.9.2001	4,75
8.11.2001	9.11.2001	2,25	8.11.2001	9.11.2001	4,25
5.12.2002	6.12.2002	1,75	5.12.2002	6.12.2002	3,75
6.3.2003	7.3.2003	1,50	6.3.2003	7.3.2003	3,50
5.6.2003	6.6.2003	1,00	5.6.2003	6.6.2003	3,00
1.12.2005	6.12.2005	1,25	1.12.2005	6.12.2005	3,25
2.3.2006	8.3.2006	1,50	2.3.2006	8.3.2006	3,50
8.6.2006	15.6.2006	1,75	8.6.2006	15.6.2006	3,75
3.8.2006	9.8.2006	2,00	3.8.2006	9.8.2006	4,00
5.10.2006	11.10.2006	2,25	5.10.2006	11.10.2006	4,25
7.12.2006	13.12.2006	2,50	7.12.2006	13.12.2006	4,50
8.3.2007	14.3.2007	2,75	8.3.2007	14.3.2007	4,75
7.6.2007	13.6.2007	3,00	7.6.2007	13.6.2007	5,00
3.7.2008	9.7.2008	3,25	3.7.2008	9.7.2008	5,25
8.10.2008	8.10.2008	2,75	8.10.2008	8.10.2008	4,75
8.10.2008	9.10.2008	3,25	8.10.2008	9.10.2008	4,25
6.11.2008	12.11.2008	2,75	6.11.2008	12.11.2008	3,75
4.12.2008	10.12.2008	2,00	4.12.2008	10.12.2008	3,00
15.1.2009	21.1.2009	1,00	15.1.2009	21.1.2009	3,00
5.3.2009	11.3.2009	0,50	5.3.2009	11.3.2009	2,50
2.4.2009	8.4.2009	0,25	2.4.2009	8.4.2009	2,25
7.5.2009	13.5.2009	0,25	7.5.2009	13.5.2009	1,75

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 3.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantopohja, mrd. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2008						
Joulukuu	18 169,6	10 056,8	848,7	2 376,9	1 243,5	3 643,7
2009						
Tammikuu	18 510,3	10 186,3	879,8	2 424,3	1 315,3	3 704,7
Helmikuu	18 466,6	10 142,2	870,3	2 438,4	1 272,4	3 743,2
Maaliskuu	18 269,2	10 015,6	845,4	2 443,0	1 203,2	3 761,9
Huhtikuu	18 447,1	10 085,4	846,1	2 452,5	1 253,3	3 809,8
Toukokuu	18 487,3	9 972,0	854,6	2 404,7	1 224,1	4 031,9
Kesäkuu	18 518,3	10 003,9	818,8	2 432,6	1 207,0	4 056,0
Heinäkuu	18 432,9	9 891,2	818,9	2 436,0	1 204,6	4 082,1
Elokuu	18 319,0	9 817,8	799,7	2 427,1	1 172,3	4 102,1
Syyskuu	18 280,1	9 752,0	786,1	2 453,9	1 206,6	4 081,5
Lokakuu	18 260,1	9 766,9	763,3	2 420,9	1 224,8	4 084,2
Marraskuu	18 285,8	9 743,0	756,6	2 436,5	1 245,0	4 104,6
Joulukuu	18 318,2	9 808,5	760,4	2 475,7	1 170,1	4 103,5

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantopohja, milj. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2008						
Joulukuu	220 819	159 664	25 561	5 087	501	30 006
2009						
Tammikuu	233 243	170 628	26 658	5 108	227	30 622
Helmikuu	227 662	164 380	27 577	5 119	142	30 445
Maaliskuu	225 090	164 870	25 889	5 298	297	28 736
Huhtikuu	220 253	161 912	24 355	5 010	225	28 751
Toukokuu	227 591	167 382	25 239	5 011	366	29 593
Kesäkuu	224 336	163 968	24 219	5 429	170	30 551
Heinäkuu	215 588	153 956	24 582	5 400	753	30 898
Elokuu	217 944	159 312	21 635	4 624	310	32 063
Syyskuu	220 313	161 107	21 970	4 554	240	32 443
Lokakuu	220 953	162 273	20 801	5 669	203	32 007
Marraskuu	225 800	164 983	21 421	6 134	204	33 060
Joulukuu	237 817	175 794	22 462	6 238	135	33 188

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 4.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantojen pito, mrd. euroa

Varantojen pitoajan-jakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2008					
Joulukuu	217,2	218,7	1,5	0,0	3,25
2009					
Tammikuu	220,2	221,5	1,2	0,0	2,50
Helmikuu	221,1	222,1	1,0	0,0	2,00
Maaliskuu	217,6	218,6	1,0	0,0	2,00
Huhtikuu	220,8	221,6	0,8	0,0	1,50
Toukokuu	219,7	220,8	1,1	0,0	1,25
Kesäkuu	216,7	217,9	1,2	0,0	1,00
Heinäkuu	218,1	219,2	1,1	0,0	1,00
Elokuu	216,0	216,9	0,9	0,0	1,00
Syyskuu	215,9	216,9	1,0	0,0	1,00
Lokakuu	213,7	214,7	1,1	0,0	1,00
Marraskuu	211,8	212,8	1,0	0,0	1,00
Joulukuu	210,2	211,4	1,2	0,0	1,00
2010					
Tammikuu	210,1	211,2	1,2	0,0	1,00

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantojen pito, milj. euroa

Varantojen pitoajan-jakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2008					
Joulukuu	3 666	3 699	33,0	0,0	2,50
2009					
Tammikuu	3 631	3 635	4,0	0,0	2,00
Helmikuu	3 670	3 806	136,0	0,0	2,00
Maaliskuu	3 912	3 920	8,0	0,0	1,50
Huhtikuu	3 805	3 809	4,0	0,0	1,25
Toukokuu	3 782	3 787	5,0	0,0	1,00
Kesäkuu	3 692	3 701	9,0	0,0	1,00
Heinäkuu	3 819	3 832	13,0	0,0	1,00
Elokuu	3 730	3 739	9,0	0,0	1,00
Syyskuu	3 537	3 543	6,0	0,0	1,00
Lokakuu	3 586	3 599	13,0	0,0	1,00
Marraskuu	3 628	3 636	7,8	0,0	1,00
Joulukuu	3 628	3 640	11,7	0,0	1,00
2010					
Tammikuu	3 695	3 704	9,3	0,0	1,00

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 5.
Euroalueen rahamäärä M3 ja Suomen rahalaitosten vastaavat erät¹

	Euroalueen rahamäärä M3			Euroalueen M3:een luettavat suomalaisten rahalaitosten erät ²		
	Kanta ³ , mrd. euroa	12 kk:n muutos ^{3,4} , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ^{3,4} , %	Kanta, mrd. euroa	12 kk:n muutos ⁴ , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ⁴ , %
	1	2	3	4	5	6
2005	7 079,8	7,3	7,5	95,7	8,1	7,7
2006	7 744,1	9,9	9,8	102,9	8,2	8,6
2007	8 643,4	11,6	11,9	122,8	19,7	18,6
2008	9 386,0	7,6	7,1	129,2	5,0	5,7
2009	9 320,4	-0,3	-0,2	127,6	-1,6	-1,7
2009						
Tammikuu	9 384,6	6,0	6,5	131,2	5,7	5,2
Helmikuu	9 432,0	5,9	5,7	130,7	5,0	5,0
Maaliskuu	9 409,8	5,2	5,3	130,5	4,2	3,8
Huhtikuu	9 459,2	4,9	4,7	129,1	2,1	2,7
Toukokuu	9 410,3	3,9	4,1	129,5	1,7	1,6
Kesäkuu	9 420,2	3,7	3,5	128,4	0,9	1,4
Heinäkuu	9 413,6	2,9	3,0	128,8	1,6	0,8
Elokuu	9 409,2	2,4	2,4	126,9	-0,2	0,5
Syyskuu	9 408,3	1,8	1,5	127,1	0,0	0,2
Lokakuu	9 379,2	0,3	0,6	127,4	0,7	0,0
Marraskuu	9 334,0	-0,3	-0,1	125,4	-0,6	-0,5
Joulukuu	9 320,4	-0,3	-0,2	127,6	-1,6	-1,7

¹ Tiedot on laskettu ilman valtionhallinnon ja euroalueen ulkopuolisten sijoittajien hallussa olevia jälkimarkkinakelpoisia instrumentteja.
² Tiedot on laskettu ilman yleisön hallussa olevaa rahaa.
³ Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistetut tiedot.
⁴ Muutosprosentti on laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 6.
Keskeiset markkinakorot

	Eonia- korko	Euriborkorot (todelliset päivät / 360)						Suomen valtion obligaatioiden korkoja	
		1 kk	2 kk	3 kk	6 kk	9 kk	12 kk	5 v	10 v
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2005	2,09	2,144	2,166	2,186	2,236	2,283	2,335	2,85	3,35
2006	2,84	2,945	3,018	3,083	3,238	3,353	3,440	3,59	3,78
2007	3,87	4,080	4,194	4,277	4,351	4,406	4,449	4,18	4,29
2008	3,87	4,276	4,484	4,644	4,727	4,774	4,826	3,88	4,30
2009	0,71	0,888	1,057	1,218	1,429	1,529	1,610	2,70	3,74
2009									
Tammikuu	1,81	2,142	2,329	2,457	2,539	2,586	2,622	2,731	3,873
Helmikuu	1,26	1,628	1,791	1,943	2,034	2,088	2,135	2,451	3,930
Maaliskuu	1,06	1,269	1,461	1,635	1,775	1,844	1,909	2,481	3,811
Huhtikuu	0,84	1,012	1,231	1,422	1,608	1,692	1,771	3,027	3,784
Toukokuu	0,78	0,884	1,093	1,282	1,480	1,575	1,644	2,981	3,906
Kesäkuu	0,70	0,913	1,049	1,228	1,436	1,538	1,610	3,084	3,984
Heinäkuu	0,36	0,610	0,791	0,975	1,213	1,329	1,412	2,785	3,775
Elokuu	0,35	0,508	0,694	0,860	1,115	1,239	1,334	2,761	3,632
Syyskuu	0,36	0,455	0,620	0,772	1,042	1,165	1,261	2,616	3,617
Lokakuu	0,36	0,430	0,579	0,738	1,017	1,143	1,243	2,606	3,569
Marraskuu	0,36	0,435	0,576	0,716	0,993	1,124	1,231	2,533	3,529
Joulukuu	0,35	0,478	0,571	0,712	0,996	1,124	1,242	2,398	3,456

Lähteet: Euroopan keskuspankki, Reuters ja Bloomberg.

Taulukko 7.

Suomen nimellisiä kilpailukyindikaattoreita ja EKP:n laskema euron efektiivinen valuuttakurssi

	Suppea indikaattori ¹	Suppea, euroalueen mailla täydennetty indikaattori ¹	Laaja indikaattori ¹	Euron efektiivinen valuuttakurssi, suppea maaryhmä ¹
	Tammi-maaliskuu 1999 = 100			
	1	2	3	4
2005	103,0	101,6	102,7	107,1
2006	103,7	101,9	102,8	107,8
2007	108,0	104,0	104,8	113,3
2008	114,5	107,0	107,3	121,0
2009	115,8	107,6	108,8	120,8
2009				
Tammikuu	114,3	106,9	107,9	119,5
Helmikuu	112,5	106,1	107,5	116,9
Maaliskuu	115,8	107,7	108,9	120,4
Huhtikuu	114,9	107,2	108,4	119,6
Toukokuu	114,9	107,2	108,4	120,0
Kesäkuu	116,1	107,9	109,1	121,0
Heinäkuu	116,2	107,9	109,1	120,8
Elokuu	115,5	107,4	108,7	121,0
Syyskuu	116,6	107,9	109,2	122,3
Lokakuu	117,8	108,4	109,7	123,5
Marraskuu	117,5	108,3	109,6	123,0
Joulukuu	116,7	108,0	109,2	121,6

¹ Kun euro vahvistuu, indeksi nousee. Suppeassa indikaattorissa on mukana 12 maata vuodesta 1999 alkaen, suppeassa, euromailla täydennetyssä indikaattorissa 23 maata ja laajassa indikaattorissa 37 maata.
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 8.

Euroalueen ja Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, vuotuinen prosenttimuutos

	Euroalue	Suomi
	1	2
2005	2,2	0,8
2006	2,2	1,3
2007	2,1	1,6
2008	3,3	3,9
2009	0,3	1,6
2009		
Tammikuu	1,1	2,5
Helmikuu	1,2	2,7
Maaliskuu	0,6	2,0
Huhtikuu	0,6	2,1
Toukokuu	0,0	1,5
Kesäkuu	-0,1	1,6
Heinäkuu	-0,7	1,2
Elokuu	-0,2	1,3
Syyskuu	-0,3	1,1
Lokakuu	-0,1	0,6
Marraskuu	0,5	1,3
Joulukuu	0,9	1,8

Lähteet: Eurostat ja Tilastokeskus.

Taulukko 9.
Keskeisiä euron kursseja¹

	Yhdysvaltain dollari			Japanin jeni		
	Alin	Keskiarvo	Ylin	Alin	Keskiarvo	Ylin
	1	2	3	4	5	6
2005	1,1667	1,2441	1,3507	130,88	136,85	143,47
2006	1,1826	1,2556	1,3331	137,50	146,02	156,93
2007	1,2893	1,3705	1,4874	150,93	161,25	168,68
2008	1,2460	1,4708	1,5990	115,75	152,45	169,75
2009	1,2555	1,3948	1,5120	113,65	130,34	138,09
2009						
Tammikuu	1,2591	1,2785	1,3008	114,04	118,30	125,33
Helmikuu	1,2555	1,3050	1,3671	122,52	127,65	133,63
Maaliskuu	1,2932	1,3190	1,3496	125,08	130,25	136,02
Huhtikuu	1,3223	1,3650	1,4098	128,67	131,85	135,22
Toukokuu	1,3840	1,4016	1,4238	133,02	135,39	138,03
Kesäkuu	1,3897	1,4088	1,4269	128,21	133,09	136,53
Heinäkuu	1,4072	1,4268	1,4410	132,55	135,31	138,01
Elokuu	1,4220	1,4562	1,4783	130,91	133,14	135,46
Syyskuu	1,4537	1,4816	1,5020	129,95	133,91	138,09
Lokakuu	1,4658	1,4914	1,5083	129,20	132,97	135,11
Marraskuu	1,4276	1,4614	1,5120	129,27	131,21	133,24
Joulukuu	1,3966	1,4272	1,4563	125,95	130,34	134,23
	Englannin punta			Ruotsin kruunu		
	Alin	Keskiarvo	Ylin	Alin	Keskiarvo	Ylin
	7	8	9	10	11	12
2005	0,66240	0,68380	0,7073	8,9758	9,2822	9,6325
2006	0,66800	0,68173	0,7006	8,9661	9,2544	9,4733
2007	0,65485	0,68434	0,7348	9,0190	9,2501	9,4754
2008	0,74130	0,79628	0,9786	9,2790	9,6152	11,2305
2009	0,84255	0,89094	0,9610	10,0778	10,6191	11,7135
2009						
Tammikuu	0,87060	0,88691	0,90335	10,4375	10,9069	11,4524
Helmikuu	0,89000	0,91966	0,94050	10,8663	11,1767	11,7135
Maaliskuu	0,88210	0,89756	0,92060	10,6915	10,8796	11,1760
Huhtikuu	0,87000	0,88445	0,89980	10,4476	10,5820	10,7710
Toukokuu	0,84255	0,85670	0,87920	10,5965	10,8713	11,1025
Kesäkuu	0,85240	0,86092	0,86780	10,3358	10,8262	11,0600
Heinäkuu	0,84695	0,86265	0,88135	10,0895	10,2210	10,3486
Elokuu	0,87200	0,89135	0,92265	10,0778	10,1976	10,3186
Syyskuu	0,89375	0,91557	0,94080	10,1890	10,3102	10,3978
Lokakuu	0,88625	0,89892	0,91155	10,1943	10,3331	10,4635
Marraskuu	0,88700	0,89972	0,90985	10,2520	10,4085	10,4995
Joulukuu	0,86160	0,88305	0,90045	10,1165	10,1939	10,2723

¹ Yhden euron arvo ko. valuuttana.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 10.
Muita euron kursseja, keskiarvo

	<i>Tšekin koruna</i>	<i>Tanskan kruunu</i>	<i>Viron kruunu</i>	<i>Unkarin forintti</i>	<i>Liettuan liti</i>	<i>Latvian lati</i>	<i>Puolan zloty</i>
	1	2	3	4	5	6	7
2005	29,782	7,4518	15,6466	248,05	3,4528	0,6962	4,0230
2006	28,342	7,4591	15,6466	264,26	3,4528	0,6962	3,8959
2007	27,766	7,4506	15,6466	251,36	3,4528	0,7001	3,7837
2008	24,946	7,4560	15,6466	251,51	3,4528	0,7027	3,5121
2009	26,435	7,4462	15,6466	280,33	3,4528	0,7057	4,3276
2009							
<i>Tammikuu</i>	27,169	7,4519	15,6466	279,86	3,4528	0,7043	4,2300
<i>Helmikuu</i>	28,461	7,4514	15,6466	298,30	3,4528	0,7056	4,6467
<i>Maaliskuu</i>	27,231	7,4509	15,6466	304,14	3,4528	0,7083	4,6210
<i>Huhtikuu</i>	26,774	7,4491	15,6466	295,26	3,4528	0,7093	4,4326
<i>Toukokuu</i>	26,731	7,4468	15,6466	281,93	3,4528	0,7092	4,4103
<i>Kesäkuu</i>	26,545	7,4457	15,6466	280,46	3,4528	0,7015	4,5084
<i>Heinäkuu</i>	25,793	7,4458	15,6466	272,06	3,4528	0,7006	4,2965
<i>Elokuu</i>	25,646	7,4440	15,6466	270,05	3,4528	0,7013	4,1311
<i>Syyskuu</i>	25,346	7,4428	15,6466	271,84	3,4528	0,7039	4,1584
<i>Lokakuu</i>	25,861	7,4438	15,6466	268,49	3,4528	0,7088	4,2146
<i>Marraskuu</i>	25,812	7,4415	15,6466	270,92	3,4528	0,7088	4,1646
<i>Joulukuu</i>	26,089	7,4419	15,6466	273,22	3,4528	0,7077	4,1439
	<i>Turkin liira</i>	<i>Australian dollari</i>	<i>Kanadan dollari</i>	<i>Kiinan juan renminbi</i>	<i>Hongkongin dollari</i>	<i>Indonesian rupia</i>	<i>Korean tasavallan won</i>
	15	16	17	18	19	20	21
2005	..	1,6320	1,5087	10,1953	9,6768	12070,84	1273,61
2006	1,8089	1,6668	1,4237	10,0096	9,7545	11512,37	1198,58
2007	1,7865	1,6348	1,4678	10,4178	10,6912	12528,33	1272,99
2008	1,9064	1,7416	1,5594	10,2236	11,4541	14165,16	1606,09
2009	2,1631	1,7727	1,5850	9,5277	10,8114	14443,74	1772,90
2009							
<i>Tammikuu</i>	2,1233	1,9633	1,6233	9,0496	10,2687	14802,07	1801,97
<i>Helmikuu</i>	2,1280	1,9723	1,5940	8,7406	9,9128	15233,33	1843,90
<i>Maaliskuu</i>	2,2340	1,9594	1,6470	8,9210	10,1138	15477,84	1894,48
<i>Huhtikuu</i>	2,1277	1,8504	1,6188	9,0110	10,2229	14552,65	1760,14
<i>Toukokuu</i>	2,1251	1,7831	1,5712	9,3157	10,5807	14137,45	1710,18
<i>Kesäkuu</i>	2,1675	1,7463	1,5761	9,5786	10,8638	14315,40	1768,80
<i>Heinäkuu</i>	2,1378	1,7504	1,5824	9,6246	10,9182	14241,51	1778,43
<i>Elokuu</i>	2,1236	1,7081	1,5522	9,7485	11,0587	14270,78	1768,99
<i>Syyskuu</i>	2,1711	1,6903	1,5752	9,9431	11,2858	14346,84	1768,58
<i>Lokakuu</i>	2,1823	1,6341	1,5619	10,1152	11,4828	14057,25	1739,94
<i>Marraskuu</i>	2,2262	1,6223	1,5805	10,1827	11,5588	14115,45	1735,17
<i>Joulukuu</i>	2,2013	1,6185	1,5397	9,9777	11,3296	13830,84	1703,03

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

	<i>Sveitsin frangi</i>	<i>Islannin kruunu</i>	<i>Norjan kruunu</i>	<i>Bulgarian lev</i>	<i>Kroatian kuna</i>	<i>Romanian leu</i>	<i>Venäjän rupla</i>
	8	9	10	11	12	13	14
2005	1,5483	78,23	8,0092	1,9558	..	36622	35,1860
2006	1,5729	87,76	8,0472	1,9558	7,324693	..	34,1109
2007	1,6427	87,63	8,0165	1,9558	7,3375	3,3353	35,0183
2008	1,5874	..	8,2237	1,9558	7,2239	3,6826	36,4207
2009	1,5100	..	8,7278	1,9558	7,3400	4,2399	44,1376
2009							
<i>Tammikuu</i>	1,4935	..	9,2164	1,9558	7,3603	4,2354	42,3282
<i>Helmikuu</i>	1,4904	..	8,7838	1,9558	7,4309	4,2864	45,8079
<i>Maaliskuu</i>	1,5083	..	8,8388	1,9558	7,4430	4,2828	45,1451
<i>Huhtikuu</i>	1,5147	..	8,7867	1,9558	7,4172	4,2041	44,2135
<i>Toukokuu</i>	1,5118	..	8,7943	1,9558	7,3515	4,1700	43,5678
<i>Kesäkuu</i>	1,5148	..	8,9388	1,9558	7,2954	4,2131	43,5553
<i>Heinäkuu</i>	1,5202	..	8,9494	1,9558	7,3307	4,2184	44,3881
<i>Elokuu</i>	1,5236	..	8,6602	1,9558	7,3287	4,2183	45,1972
<i>Syyskuu</i>	1,5148	..	8,5964	1,9558	7,3102	4,2420	44,7624
<i>Lokakuu</i>	1,5138	..	8,3596	1,9558	7,2419	4,2871	43,6188
<i>Marraskuu</i>	1,5105	..	8,4143	1,9558	7,2952	4,2896	43,1835
<i>Joulukuu</i>	1,5021	..	8,4066	1,9558	7,2907	4,2284	43,9019
	<i>Malesian ringgit</i>	<i>Uuden- Seelannin dollari</i>	<i>Filippiinien peso</i>	<i>Singaporen dollari</i>	<i>Thaimaan babt</i>	<i>Etelä- Afrikan randi</i>	<i>Kansainvälisen valuutta- rahaston erityinen nosto-oikeus</i>
	22	23	24	25	26	27	28
2005	4,7116	1,7660	..	2,0702	50,063	7,9183	0,841434
2006	4,6044	1,9373	64,379	1,9941	47,594	8,5312	0,853046
2007	4,7076	1,8627	63,026	2,0636	44,214	9,6596	0,894924
2008	4,8893	2,0770	65,172	2,0762	48,475	12,0590	0,930134
2009	4,9079	2,2121	66,338	2,0241	47,804	11,6737	0,903794
2009							
<i>Tammikuu</i>	4,7291	2,4132	62,354	1,9742	46,218	13,1255	0,876779
<i>Helmikuu</i>	4,6466	2,4851	60,832	1,9411	45,156	12,8005	0,860528
<i>Maaliskuu</i>	4,7949	2,4527	63,105	1,9949	46,667	12,9870	0,879619
<i>Huhtikuu</i>	4,7562	2,3123	63,462	1,9823	46,741	11,8784	0,883966
<i>Toukokuu</i>	4,8057	2,2663	64,600	1,9939	47,241	11,4475	0,896835
<i>Kesäkuu</i>	4,9305	2,1967	67,036	2,0357	47,844	11,2718	0,907237
<i>Heinäkuu</i>	4,9963	2,1873	67,724	2,0421	47,969	11,2007	0,907742
<i>Elokuu</i>	5,0185	2,1097	68,803	2,0577	48,543	11,3415	0,914475
<i>Syyskuu</i>	5,0862	2,0691	69,967	2,0720	49,239	10,9495	0,923946
<i>Lokakuu</i>	5,0425	2,0065	69,419	2,0714	49,504	11,0938	0,932071
<i>Marraskuu</i>	5,0553	2,0450	70,165	2,0711	49,634	11,2134	0,932267
<i>Joulukuu</i>	4,9859	2,0383	67,706	2,0392	48,544	10,9261	0,923151

Taulukko 11.

Euron peruuttamattomasti kiinnitetyt muuntokurssit 1.1.1999 alkaen

Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Euron käyttöönotto	Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Euron käyttöönotto
Itävalta	šillinki	13,7603	1.1.1999	Luxemburg	frangi	40,3399	1.1.1999
Belgia	frangi	40,3399	1.1.1999	Alankomaat	guldeni	2,20371	1.1.1999
Saksa	markka	1,95583	1.1.1999	Portugali	escudo	200,482	1.1.1999
Espanja	peseta	166,386	1.1.1999	Kreikka	drakma	340,750	1.1.2001
Suomi	markka	5,94573	1.1.1999	Slovenia	tolar	239,640	1.1.2007
Ranska	frangi	6,55957	1.1.1999	Kypros	punta	0,585274	1.1.2008
Irlanti	punta	0,787564	1.1.1999	Malta	liira	0,429300	1.1.2008
Italia	liira	1936,27	1.1.1999	Slovakia	koruna	30,1260	1.1.2009

Lähde: Euroopan unioni.

Taulukko 12.

Valuuttakurssimekanismi ERM II

Valuutta	Keskuskurssi 1 euro =	Vaihteluväli, %	Yläraja*	Alaraja*	Voimassa alkaen
	1	2	3	4	5
Tanskan kruunu	7,46038	± 2,25	7,62824	7,29252	1.1.1999
Viron kruunu	15,6466	± 15	17,9936	13,2996	28.6.2004
Liettuan liti	3,45280	± 15	3,97072	2,93488	28.6.2004
Latvian lati	0,702804	± 15	0,808225	0,597383	2.5.2005

* Interventiot vaihteluvälien rajoilla ovat periaatteessa automaattisia ja rajoittamattomia.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 13.

Setelien lajittelu Suomen Pankissa, milj. kpl

Eurosetelit	2004	2005	2006	2007	2008	2009
500 euroa	2,1	1,6	1,5	1,7	2,4	2,1
200 "	1,7	1,3	1,2	1,2	1,4	1,3
100 "	5,7	5,4	5,2	5,7	6,8	6,5
50 "	74,6	76,5	79,6	83,9	95,7	84,5
20 "	222,4	179,3	180,7	191,3	236,8	177,5
10 "	37,4	32,2	31,1	32,0	41,6	42,4
5 "	45,2	39,6	38,8	39,0	48,9	52,8
Yhteensä	389,2	335,9	338,1	354,7	433,6	367,1

Lähde: Suomen Pankki.

